

Jakubecz Márta

Cserépedények titka

Lilium Aurum

Jakubecz Márta
Cserépedények titka

*Hálás szívvel mondok köszönetet
Mons. Koller Gyula pápai prelátnak,
a REMÉNY első főszerkesztőjének
az értékes lelki támogatásáért.*

*PaedDr. ThLic. Herdics György c. apát-kanonoknak,
a REMÉNY főszerkesztőjének
pedig köszönöm segítőkészségét.*

A szerző

Jakubecz Márta

Cserépedények titka

(Válogatás a Remény katolikus hetilapban megjelent
írásokból – 1990–2005)

Lilium Aurum
Dunaszerdahely
2006

A Liliium Aurum Könyv- és Lapkiadó kft. tagja
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének

A könyv megjelenését
a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma (Pozsony)
támogatta

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR
– program Kultúra národnostných menšín 2006

© Jakubecz Márta, 2006
© Liliium Aurum, 2006
ISBN 80-8062-318-X

Tartalom

LÉLEGZIK A CSEND

Létünk tartozéka: a csönd	7
Mária csöndje	9
Ha megtöröd a csendet... ..	12

„SZÍVÜNK IRÁNYTÚJE”

Az ítélkezés csapdája.....	17
Szívünk iránytúje.....	18
A fejlődés rugója	21
„Templombérlet” személyválogatással?	24
„Viseljétek el egymást...” (Kol 3, 13).....	27
Szívünk kalandja	29
Égi gyökereinkért	32
Hívóként takaréklángon?	34
Levél tanítványaimnak	37
Szülői mesterség vagy hivatás?	39
A tervszerű szeretet.....	42
Zsákutcák reménye	44
A szelídség győzelme	47
„Kovászemberek”	50
Találkoztam a Jubilánssal	53
Tavaszi kérdéseink	55
A lazaság veszélyei	56
Az öröm kulcsa.....	59
Nyár reggeli tűnődés.....	61
„Piros perceink”	63
A szentségi házasság	65
A hit mankója?	68
Cserépedények titka.....	70
„Beskatulyázva”	72
Jelen lenni vagy részt venni?.....	74
Hidakon járunk	77
Csillagok, csillagok... ..	80
A tükör előtt.....	83

A keresztények illata	86
Didergő királyok	88
Törekvés és törtetés	92
„Hittem, azért szólaltam meg” (2 Kor 4, 13)	95
Krisztus ajánlott levelei.....	98
Jézus „szövőszéke”	101
Másképpen látni	104
Épülő tornyaink.....	107
Add nekem az idődet!.....	110

„HALK NESZŰ CSODÁK”

(Tűnődések világi szemmel az egyházi év jeles ünnepein)

Adventi készülődés	115
Karácsonyi levél.....	116
Egy pedagógus újévi gondolatai.....	118
Újborunk a pince rejtekéből	121
„Örömóda”	124
A nagybőjt: aranyosítás	126
Nagybőjti gondolatok I.....	129
Nagybőjti gondolatok II	131
Nagybőjti gondolatok III.....	133
A magány „élővíz” forrása	135
Kettős vonulat	137
„Húsvétkarácsony”	139
Tamással találkoztam I.	141
Tamással találkoztam II.....	143
Kopogtatott szívünkön a Lélek... ..	145
Isten gyümölcsfái	146
A Lélek vihara.....	149
Pünkösdi fák alatt	151
„Halk neszű csodák”	153
Szent sóhajaink.....	155
Mária példája	157
Egy csónakban.....	161
Tiszta virága az égnek.....	165
Álmodozni vagy elindulni?.....	168
Úton a „Csend” felé.....	170

Lélegzik a csend

Létünk tartozéka: a csönd

*„Tündöklük, mint a gondolat maga,
a téli éjszaka.*

*Ezüst sötétség némasága
holdat lakatol a világra.*

*A hideg űrön holló repül át
s a csönd kihűl. Hallod-e, csont, a csöndet?
Összekoccannak a molekulák.”*

(József Attila: Téli éjszaka)

Kevés ember akad, aki jobban, pontosabban meg tudná fogalmazni a csönd lényegét, mint ahogy azt József Attila tette több versében is.

Karácsony előtt, advent idején sokat hallottunk a csönd szükségességéről, a magunkba fordulás fontosságáról. A csönd életünk állandó tartozéka, nélküle fontos pillanatok röppenének el nyomtalanul és értelmetlenül. A nagy zajban, zűrzavarban és embertelen rohanásban nincs mód szembenézni önmagunkkal, felkészülni bármire is. Ha jól belegondolunk, minden jelentős döntés előtt csöndre, termékeny magányra van szükségünk. Az elmélyült tudást is az egyedüllétben szerezhethetjük meg, szembesülve a könyvekben található igazságokkal, majd tudatunkban feldogozva azokat. Ha alkotunk, magányban és csöndben tudjuk csak művünket sikeressé varázsolni.

Bizonyára érzelmeink is a csöndben születnek és erősödnek meg. (Legalábbis néma magányban döbbenünk rá meglétükre.) Egyedül lenni nem könnyű, mert ez mindig az önmagunkkal való szembenézést jelenti. Mégis érdemes megteremteni a csöndet magunk körül és magunkban, hiszen ezáltal fejleszthetjük személyiségünket. *„Koncetrálni tudni*

annyi, mint tudni egyedül lenni önmagunkkal – ez a képesség pedig pontosan annak a feltétele, hogy képesek legyünk szeretni. Pradox módon az egyedül lenni tudás a szeretni tudás feltétele.”
(Erich Fromm: A szeretet művészete)

Az egyedüllét tehát segít nekünk az embertársaink iránti szeretet megvalósításában. Ha magányunkban nem tisztázuk önünk összetevőit, nem leszünk alkalmasak arra sem, hogy szeretetteljes odaadással a másik ember felé forduljunk. A csönd kétféle: az objektív, rajtunk kívüli valóságos zajnélküliség és a belső csönd szubjektumunkban. Hitünket mindkettő által találjuk meg újra és újra. Isten létét magányunkban érezzük leginkább. A vele való párbeszédnek – imának – éppúgy feltétele a külső zajnélküliség, mint a belső csönd, némaság. Vajon létrejöhetett volna-e Mária és az angyal találkozása a jelentős belső csönd nélkül, fel tudott volna-e készülni Jézus Krisztus küldetésére a pusztában való tartózkodása nélkül, ahol magányában elmélyült hitében? Az apostolok megértették volna-e Mesterük szavainak súlyát és igazát, ha nem fordultak volna magukba az éjszaka sötét némaságában? Hittek volna-e olyan mélységgel az első keresztyények? Lett volna-e Saulból Pál apostol?

Ez a csönd a Lélek csöndje, Isten adománya.

Az alkotó és újjáteremtő magány minden hasznos tett és erény eredeztetője. Manapság az emberek zöme kerüli a magányt, mert szorongást, félelmet idéz fel benne, s emiatt a csönd megteremtésétől is óvakodik. Így válik minden felületessé – az érzelmek, a munka eredménye stb. A rohanásra, az állandó időhiányra szokás hivatkozni, ha mentséget keresünk. Pedig még a legboldogabb házasságban, a legösszeforrottabb közösségben is hasznos és elengedhetetlen a magányos csönd megteremtése. Így vizsgálhatjuk meg igazán önmagunkat, hibáinkat – lelkiismeretünket, azután gyakorolhatunk önkritikát. Ezt követően már bátrabban léphetünk embertársaink elé.

A legfőbb isteni parancsot, a szeretetet csak a lélekgazdagító csönd után valósíthatjuk meg. Néha úgy látjuk, ez a megújító magány szenvedést hoz számunkra. De a szenvedéstől nem kell megijednünk, mert belőle születnek meg legfontosabb erényeink, például a türelem, kitartás, remény stb.

„De még ha szenvedtek is a jóságért, boldogok vagytok... Urunkat, Krisztust szentül tiszteljétek szívetekben, legyetek mindig készen rá, hogy mindenkinek megfeleljétek, aki csak kérdezi, mi az alapja reményeteknek.” (1 Pét 3, 14–15).

Próbáljuk életünk részévé tenni a szent csöndet. Idő hiányában is igyekezzünk magunkba szállni, s mint Csontváry Kosztka Tivadar *Magányos cédrus* című festményének csodálatos, egyedülletében tartalmassá váló fája, fejlesszük mi is értékes egyéniséggé, jellemes emberré önmagunkat.

(1991. január 20.)

Mária csöndje

Ízlelgetem a szót: „Nagyboldogasszony”, és eltűnődöm ezen az érdekes magyar szóösszetételen. A kifejezés kétségtelenül nagy ünnepünkkel fonódik egybe: Mária mennybeviteléhez méltó e különös szavunk. Jelöli Mária méltóságát, a szenvedésen átragyogó boldogságát s asszonyi voltát, ki „áldottabb minden asszonynál”.

A Mária-szobrok többségén Mária mosolyog, szép az arca, derűs kiegyensúlyozottságot sugall, mert „Szeplőtelen”, mert „kegyelemmel teljes”, és a művészek nagy része így szeretné ábrázolni. A keresztúti képeken jelenik meg Mária mint szenvedő anya, és az sem véletlen, hogy a Mária-színek éppen a kék és a fehér, melyekkel a festészetben leginkább érzékeltethető

a misztikum, s ezek keverékéből pompás kék árnyalatok hozhatók létre a palettán, mely a vásznon valami rendkívülit, égi csodát sejtet...

Mária áteredő büntől való mentessége számunkra szinte felfoghatatlan isteni beavatkozás, misztikum, melyhez értelmünk fel nem ér... A magyar nép „Nagyboldogasszonyban” a haza védasszonyát ünnepli, s így fonódik össze a magyar hívők tudatában Mária és a magyar nép sorsa, hisz Szent István országfelajánló tette nélkül nem lenne szívünkben ez a kettősség...

Mária alakjával kapcsolatban engem e magyar kettősségen kívül leginkább gyötrődése, asszonyi sorsa, de főleg a lénye körül sugárzó csend ragad meg. Mária emberi lénye minden anya szívét megdobogtatja, mert a gyakorló anyák igazán át tudják élni, mit jelenthetett számára az anyaság földi öröme, a szülés utáni számárháton menekülés gyötrelme. Beleborzongunk, átélve azt a vegyes érzést, amit a kirekesztettség érzetében élhetett meg, hiszen csak sejthette annak értelmét, hogy: „*Ki az én anyám és ki az én testvérem?*” (vö. Mt 12, 48) Hiába volt tudatában annak, hogy fia az Istenfiú, mégis átélhette a fiáról való leválás fokozatait. Elejétől fogva magával az Istennel kellett osztoznia a fián, és meg kellett oldania a kis család, pl. a nevelőapa-Fiú (Isten Fia) kapcsolat napi lebontását is. Nem lehetett könnyű megértenie azt, hogy Fia megváltói művével, az örömhír terjesztésével együttjár a teljes önállóság, s talán néha úgy tűnhetett neki, hogy Fia mellőzi őt üdvözítői küldetése során... Vajon mit érezhetett a kereszt alatt, amikor csődöt látott mondani az értelem... Ennek a mélységét csak a gyermeküket tragikusan elvesztő édesanyák tudják igazán megérteni, mert ők ténylegesen is átéltek nagypéntek siralmát... A feltámadás örömteljes diadala, a jelenések csodái kárpótolták Máriát a sok szenvedésért, de e szenvedési folyamatban lett igazán Mária a mai anyák példaképe. Mert élete örömeivel és bánataival együtt egy dina-

mikus élet képét mutatja, mely az akarat erejét, a hit felemelő segítségét példázza a ma anyáinak, kiknek sok tekintetben szintén kijut a megpróbáltatásokból.

De mindezt a küzdelmes földi életet hogyan is tudta volna Mária végigjárni, ha nincs az őt körülölelő CSEND? Mária csendje a lélek csendje. Fiatatlányként olyan csendbe tudott merülni az imában, hogy a Szentlélek párbeszédre fakasztotta ajkait. Elhagzik a sorsfordító IGEN-je, mellyel az Isten szolgálójaként kezdődik meg anyai hivatása. Női lelkének mély csendje nélkül ez a hivatás el sem kezdődhetett volna... Vajon nem éppen az elmélkedéssel telített csöndjei emelték őt olyan nagyra Isten szemében? Mária tudott hallgatni, még akkor is, amikor úgy tűnhetett neki, hogy fia vesztébe rohan a zsidókkal való éles viták kielezése során. Azt hiszem, Mária csendje nem kereste a miérteket, mert a kegyelem állapotában megértette, hogy a Mennyei atya Gyermekét, aki az egész emberiség megváltójaként jött el a világba, nem torpanthatja meg emberi tudakolódásaival. Mária a csöndben felismerte, hogy ahogy minden emberre feladat vár ezen a földön, az Istenembernek halaszthatatlan munkája az „emberi lelkek halászása“, a kereszténység megalapítása (mely a kereszthalál és fetámadás nélkül nem valósulhatott volna meg), az egyházalapítás teendője olyan mérhetetlenül fontos tennivalók, melyeket nem lehet miértekkal fennakasztani, esetleg hátráltatni.

A mai ember számára Móriában leginkább ez az útmutató. Mi túl sokat beszélünk, hangoskodunk, túl sokat filozofálgatunk, okoskodunk a miértek felett, eltúlozzuk a kíváncsiskodást, a kérdezősködést, olykor meg „alkudozunk” Istennel, és mi szeretnénk megszabni, körvonalazni a Mindenható velünk kapcsolatos terveit, mert mi „jobban tudjuk”, mi szolgálja a lelki javunkat. Az Istenre való csendes ráhagyatkozás sokakból mintha kiveszőben lenne... Móriától e téren is tanulhatunk! Nem a szobrai előtt való meddő ücsörgés vagy álszentelkedés által, hanem akkor, ha megtanuljuk átélni az

Ő csendjét! Ha úgy próbáljuk átélni szenvedését, hogy közben kerüljük az önsajnálatot. Ha úgy kíséreljük meg életét összevetni a miénkkel, hogy felmérjük: mi vajon milyen hivatásra mondtunk igent, és teljesítjük-e életünkben a ránk mért atyai küldetést ott, ahol éppen vagyunk? És nem kínoz-e közben bennünket a pályatévésztséggel hiábavaló érzete? Mert állítólag ilyen nincs-holtvágányon csak az érzi magát, aki nem tud az órá mért hivatásra mély csöndből fakadó igent sóhajtani, mint Máriánk tette.

Mária csendjét megérteni és magunkévá tenni a lélek érettségét feltételezi. Ne tévesszen meg minket a szoborárusok sokszor giccses termékein látható Mária-mosoly, hisz az csak a felszín. A felszín mindig „fecseg”, a mély pedig „hallgat”. Mária igazi arcát nem a szobrokon kell keresni, hanem a lelkünk csendjében. Ha megtanulunk akkor hallgatni, mikor a szó felesleges, ha a szemlélődésben a kijelölt földi utunkra lelünk, a lelki csend békéjében majd velünk lesz Mennyei Édesanyánk.

(2001. augusztus 12.)

Ha megtöröd a csendet...

Van egy ismert kínai mondás, amely nagyon tanulságosan így szól: *„Csak akkor szólj, ha bizonyos vagy benne, hogy az, amit mondani akarsz, szebb, mint a csend.”*

De jó is lenne, ha okulnánk e bölcs szavakból, és valóban csak akkor mondanánk valamit, amikor annak értelme, súlya van!

Mai szófecsérlő világunkban a szavak lassan elveszítik súlyukat. Legalábbis azok szájából, akik túl gyakran beszélnek tartalmatlanul...

Ha a társadalmi élet „krémje”, a politikusok között körül-
nézünk, megdöbbenve tapasztaljuk, hogy sokan közülük a le-
vegőbe beszélnek, és ezért a választók már szkeptikusan hall-
gatják szavaikat, mert érzik: a szavak mögött kevés a való.

Az emberek szűkebb környezetében is érvényre kell juttat-
ni a fenti kínai mondás igazságát. A munkahelyeken sokszor
az üres fecsegés miatt romlanak meg az emberi kapcsolatok,
és ugyanez érvényes a családi életre is. A házastársak között
is jobb bizonyos helyzetben hallgatni, mint a másik embert
megbántani, netán untatni...

Az egyik ismert magyar szólásunk is hasonló igazságot fed
fel, mint az említett kínai. Azt mondja a magyar ember: „*Sok
beszédnek sok az alja.*” A sok beszédnél csak kevés szónak van
jelentősége, csak néhány gondolat az, ami fontos...

Sokszor érezzük azt is, hogy megtörni a csöndet bátorság. Ezt
főként akkor érezzük át, amikor a csönd súlyos, pl. nehéz hely-
zetben, ha vigasztalni kell valakit... Máskor olyan szép, meghitt
és sokatmondó a csönd, hogy a szavak elveszítik jelentőségüket.
Néha egy meleg tekintet több szeretetet ad a megkopott szónál.

Emberi világunkban a csöndszigetek fonják egybe szétfo-
lyó értékeinket. A túl zajos mindennapokat csak áltálal lehet
elviselni, ha az ember naponta csöndet teremt maga körül,
s lélekben olykor elvonul a maga csöndszigetére. Legyen az
a kert egy szöglete, az íróasztal melletti hely, a templom csönd-
je vagy egyéb nyugodt kis zug, ahol egyedül lehet az ember...

A csöndet méltatni a hívő ember előtt felesleges, mert
a hitmegélés csak általa lehetséges, gondoljunk csak az ima
perceire, a liturgikus csöndre vagy az elmélkedő magunkba
fordulásra...

Érdekes viszont a kínai mondás azon értelme, miszerint
megszólalva szebbet kell mondanunk, mint maga a csönd.
Ebből következtetve természetes lenne, hogy csupa szépet
mondjunk. Ám a „szép szavaknak” is lehet hamis csengésük,
ezért talán még fontosabb, hogy igazat mondjunk...

Jézus sem mondott mindig csupa szépet, amikor megtörte a csendet, hiszen az evangéliumi igazságnak olykor kemény éle lehetett, pl. a farizeusokra nézve. Szavainak azonban mindig valóságtartalma volt, és az adott pillanatban soha nem voltak feleslegesek. Olykor olyan soká hallgat, hogy felkérlik, sürgetik: mondjon már véleményt. Amikor viszont megszólal, megrázó erejű a mondanivalója, pl. „Menj, de többé ne vétkezzél!”

A mai ún. „nyilatkozatháborúban”, amikor a médiában már szinte szócséplés folyik és a szavak jelentik a médiapiac bevételi forrását, nemegyszer megtörténik, hogy az újságírók szó szerint „üzletelnek” értékes magyar szavainkkal. A kínai mondást a médiának is meg kellene szívlelnie, hogy ne felfújt ügyeken csámcsogjon, hanem mindenekelőtt az igazságot szolgálja; ha megtöri a csendet, ne rikkancs módjára tegye, a szenzációkat hajhászva, hanem megfontoltan. Egy újságíró akkor szóljon, ha mondanivalója van...

A Szentírás a keresztény sajtó számára azt az útmutatást adja, hogy „hirdessétek háztetőkről”, tehát hirdesse az isteni igazságokat az adott kornak megfelelő eszközökkel. A hirdetés módjára azonban Jézus Krisztus a példa, aki nem üres szövegekkel, szószaporítással terjesztette a jó hírt, hanem mindig az adott helyzetnek megfelelő módon adta követői tudtára, hogy mi a helyes. Mindig csak annyit mondott, amennyivel „hozzáadott” a csendhez, és nem pedig elvett...

Nekünk is úgy kellene élnünk, hogy szavainkkal ne szegényítsük, hanem gyarapítsuk a csend nyújtotta értékeket!

(2003. augusztus 18.)

„Szívünk iránytűje”

Az ítélkezés csapdája

Úgy tűnik, napjainkban túl sokat ítélkeznek az emberek. Elég csak a napilapok és folyóiratok címeit átfutni, hogy lásuk: úton-útfélen ítélkezik egyik ember a másik felett, sokszor megfelelő jogosultság és erkölcsi háttér hiányában is.

A társadalmi demokrácia küszöbén, a pluralizmus megte-remtésének első lépéseinél nem szabad figyelmen kívül hagyunk Jézus szavait: *„Ne ítélkezzetek, hogy fölöttetek se ítélkezzenek! Amilyen ítélettel ti ítélkeztetek, olyannal fognak majd fölöttetek is ítélkezni.”* (Mt 7, 1–2)

Az emberek többsége nem értelmezi helyesen a pluralizmus lényegét. Szinte mindennapivá vált a megalapozatlan ítélkezés és harag, még a keresztények körében is, egymás politikai vagy egyéb nézeteinek különbözősége miatt. Próbáljuk végre elfogadni a vélemények sokszínűségét! Ne ítélkezzünk embertársunk fölött csak azért, mert más, mint mi! Az ítélkezés a megbukott totális diktatúra sajátja volt, amikor igyekeztek az embereket a már előre meghatározott sémák szerint besorolni, a „jókat” felkarolni, az ellenségnek kikiáltottakat pedig megbélyegezni.

A sajtóban már nem egy cikkben, elmélkedésben kifejtették az erkölcsi és szellemi újjászületés szükségességét. A megújulás kétségtelenül a legfontosabb, de több útmutatás kell a „hogyan”-hoz, hogy mi legyen ennek első lépésőfoka.

Itt is segít bennünket Jézus tanácsa: *„Képmutató! Előbb vedd ki a gerendát a saját szemedből, s akkor hozzáláthatsz ahhoz, hogy kivedd a szálkát embertársad szeméből.”* (Mt 7, 5) Nézzünk valamennyien lelkünk mélyére, gyakoroljunk önkritikát! Ha mintegy objektív lencsén keresztül tekintenénk önmagunkba, személyiségünkre, szakmai tudásunkra, s ezután hibáinkat, hiányosságainkat mérlegelve látnánk hozzá újra „felépíteni” énünket (mint ama házépítő Lukács evan-

géliumában), biztosan megvalósulna az óhajtott társadalmi újjászületés. Elérkezne számunkra a fényességés Lélek hajnala. Ehhez a komoly munkához nyújt eligazítást a keresztény tanítás.

Bocsássuk meg a múltban történeteket embertársainknak, ne fecséreljük drága időnket a keresztényekhez méltatlan bosszúállással: „...*bocsássatok meg, ha nehezteltek valakire, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa bűneiteket.*” (Mk 11, 25)

Elszomorítónak kell tartanunk azt, ha a keresztény ember Jézus tanítását csupán szép elméletnek tartja, amit elfogad, csodál, ún. „vasárnapi keresztényként” ott is van a templomban, de amit ott hall, és otthon olvas a Szentírásban, nem váltja életre. Pedig a tanok hatására egészséges fává kellene válnia, majd sok-sok gyümölcsöt teremnie. Íme a buzdítás: „...*nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt terem, sem rossz fa, amely jó gyümölcsöt hoz.*” (Lk 6, 43)

Törekedjünk keresztényként olyan tanúságtételre a társadalomban, hogy mások javát szolgáljuk, és ítélkezés helyett tartsunk önvizsgálatot! Önnevelés, másoknak nyújtott pozitív példa, maradandó értékek megteremtése saját pályánkon – ezek legyenek nemes célkitűzéseink.

„*De ne romlandó eledelért fáradozzatok, hanem olyanért, amely megmarad az örök életre.*” (Jn 6, 27)

(1990. december 2.)

Szívünk iránytűje

Mi, akik már régen foglalkoztunk matematikával, nosztalgiaiával emlékezünk vissza a számok egyértelmű, ugyanakkor

bűvös világára. A matematikaórák különös rejtélyessége jut eszünkbe, a tiszta és világos képletek, egyenletek, halmazok; a típuspéldák és a fejtörést okozó nehezebb feladatok. Mind-egyik példa elvégzésénél egy volt a cél: a megoldás megtalálása. A végeredményt akartuk elérni, a csúcstra szerettünk volna eljutni, eltávolítva a feladatvégzés közben adódó akadályokat. Világos utakat kerestünk. A logika vezetett bennünket, a kész képletek segítettek, támasztékot nyújtott sok-sok elsajátított módszer. A matematika törvényszerűségeit megtartva kerestük az „igazságot”. Kutattuk a feltett kérdés mögötti valóságot, amit nem lehetett meghamisítani. Adott volt valahol egy végeredmény, csak meg kellett találni a megoldás kulcsát. De nemcsak a végeredmény eléréséért küzdöttünk – örömet nyújtott maga a „játék” is: a feladatvégzés. Kiforrott, letisztult számvilág! Megnyugtató kiegyensúlyozottság, szabályt szabályba láncoló összefüggések... A példamegoldás közben hányszor torpantunk meg, hányszor töprengtünk: ez az út nem vezet sehová, tehát új megoldási módot kell találni! Hányszor volt az út maga járható, előttünk mégis ködös. Csak a logika fénye tudott áthatolni a homályon: a józan ész hatalma...

Ez a tiszta, áttekinthető számvilág a maga kristályfényével, ez a világunkon belüli „mikrovilág” tükröz valamit Jézus világosságából. A feladatmegoldási folyamat némely tekintetben kereszténységünk megvalósulását juttatja eszünkbe. Jézus maga a szeretet, és útjának járásához nekünk is elsősorban szeretetre van szükségünk, nem csupán a hideg logikára. (Bár a szeretet megvalósítása és az önmegvalósítás is bizonyos fokú következetességet feltételez.) Az Úr kezében van életünk, megjelöli életünk értelmét, megmagyarázza világának lényegét számunkra. Ő a mi szívünk, létünk iránytűje. Az Ő igazsága az örök igazság, az Ő általa nyújtott lelki békét nem lehet mással helyettesíteni, vagy meghamisítani ennek forrását. Az isteni kegyelem ott áll jótetteink mögött. Míg a matematikai példák megoldásában a logika vezet minket, segítenek a mód-

szerek, képletek, addig keresztény mindennapjainkban Jézus egyszerűen életét tárja elénk példaképnek. Az Ő tökéletessége a szépséges cél, valamennyi hívő számára a legmagasabb mérce. Kereszténységünk megélésének módjai az ő életében rejlenek.

Hitünk életté válásának útján – bűneink miatt – sokszor homályos ködbe érünk, mint a matematikapéldák hibás megoldása esetében. De itt a homályon való átjutáshoz nem elég a logika segítsége, több kell: lelkes, Jézus iránti odaadásunk, isten- és emberszeretetünk. Valahányszor felemelkedünk, megerősödünk – mindig az isteni bűnbocsánat révén –, a kegyelem hatására haladunk tovább. Lelki feltámadásaink útján „típusfeledatokat” és egyre bonyolultabb gondokat kell megoldanunk. Könnyebb azonban a dolgunk, ha Jézus mutatja az utat. Az utat, amely tiszta, és a kegyelem fényétől jól látható. Az Ő segítsége nélkül még az útra sem tudnánk rátalálni. A parancsok megtartásával önmagunk gyarlóságai ellen küzdve biztosított lelki haladásunk. Lelkünk formálódása, tökéletesebbé tétele nélkül nem léphetünk tovább. Létünk kohéziója a jézusi szeretet. Ez motiválja istenszeretetünket, ez erősíti emberi kapcsolatainkat. Önmagában az észutak önzővé és számítóvá, közönyössé tennének minket mindennapjainkban. Emberi kapcsolataink ezáltal az adok-kapok szintjére süllyednének. A szeretetnek életünk rendező tényezőjévé kellene válnia, mely tetteinknek igazi értelmet ad.

Napjaink immár általánossá váló jelensége, hogy sokan élnek át a kudarc érzését. A társadalmi változások új követelményrendszert hoztak magukkal, ezzel együtt szükségessé vált az egyén megújulása. Fontos lett, hogy mindenki kihozza magából – a minőségi munka végett – rejtett tartalékait. Ám ez – az önmegvalósítás módjába csúszott hibák vagy belső kiüresedés miatt – nem mindenkinek sikerül, és ezért sok fásult, szomorú embert látunk magunk körül. Megvan a veszélye annak, hogy a gyakori fásultság kihat a keresztények érzés-

és gondolatvilágára, s ennek következtében az istenszeretünk lagymatag, megkopott érzéssé változik. „Lelkünkre így ül ez a kor” – mondja József Attila egyik versében. Századunkban lélekromboló ideológiák váltották egymást, nyomorították meg az embert. És amikor végre megmutathatjuk valódi értékeinket, új módszerekkel dolgozhatunk, már gyengéknek érezzük magunkat? Nincs erőnk, kitartásunk énkünk realizálásában, vagy talán értékeinkbe vetett bizalmunk ingott meg? Mindannyiunkhoz fordul biztató szavaival Jézus: *„Gyertek hozzám mindannyian, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok – én megkönnyítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, s megtaláljátok lelketek nyugalmát.”* (Mt 11, 28–29)

Ha Őhöz fordulunk, friss erőt nyerhetünk, hogy sokadik újrakezdésünk eredményes legyen. Ott van Ő minden lelki megújulásban, sorozatos „feltámadásainkat” Ő irányítja. Jézus segít a tájékozódásban. Iránytű a szívünkben. Megvilágosodás. Megnyugtatóak világának igaz összefüggései. Az Ő útja – bár sokszor tűnik számunkra bonyolultnak – az egyedüli járható életút. Mert mi lenne a mai, néha zavarosnak ható politikai, társadalmi helyzetben megbocsátás, mi lenne (lesz?) „az ellenség szeretete” nélkül?

(1991. május 5.)

A fejlődés rugója

„Légy mindig elégedetlen azzal, ami vagy, ha oda akarsz jutni, ahol még nem vagy. Mert ahol magadnak tetszel, ott maradsz. Ha meg azt mondod: »ez elég«, máris elvesztél. Mindig adj a meglévőhöz, mindig járj, mindig haladj, ne maradj az

úton állva, ne fordulj vissza, ne térd le. Elmarad, aki nem halad; visszafelé megy, oda vetődik vissza, aminél már továbbjutott; eltér, aki a hitet elhagyja. Jobban jár az úton a sánta, mint a rohanó az úton kívülről.” (Sz. Ágoston)

Az ember önmagával szembeni elégedetlenségének fontosságát sok költő is kifejezte már, rámutatva arra, hogy ez az egészséges soha meg nem elégedés mindenfajta változás, felődés mozgatója.

Hát nem ez lelki szenvedéseink forrása is egyben? Szenvédünk saját gyarlóságaink, hiányosságaink tudatától, kínozza a tény, hogy erőtartalékainkat összpontosítva sokkal többre lehetnénk képesek. De ez az elégedetlenség és az elégedetlenség szülte szenvedés feltétele az előbbrelépésnek. Mindenfajta eredményességet kisebb vagy nagyobb szenvedés előz meg. Belső lelki tusa. Az énünkkel szembeni elégedetlenség új követelményrendszert állít elénk. Ha szakmánk, hivatásunk területén érezzük, hogy többre lennénk képesek, s ez a tudat tettekre sarkall, máris új mércével mérjük magunkat, új céljainknak megfelelően. A dinamikába lendítő ösztönző erő itt is az elégedetlenség. Továbbjutásunk biztosítója.

Mi lenne, ha a mozdulatlan önelégültség állapotában maradnánk? Szent Ágoston szerint elvesznénk. Valóban így van ez. Műveltségünk, szaktudásunk állandó bővítése nélkül statikus állapotba juthatunk, melynek egyenes következménye a félműveltség, a sivárság, a mennyiségarcú tucatteljesítmény. Babits így vall az önmagunkkal szembeni elégedetlenségről:

*„...hadd dalljam rajt ma himnuszát én
a soha-meg-nem-elégedésnek!*

...

*...állj akarattal a
rejtett erőkhöz, melyek a változás
százszíni, soha el nem kapcsolt
kúsza kerek koszorúit fonják.”*

(In Horatium)

Az Isten által számunkra kiszabott úton úgy kell előrehaladnunk, hogy értékeink ne fakuljanak, hanem gazdagodjanak. Tudásunk folyamatos csiszolása és gyarapítása nélkül nem nyújthatunk eleget embertársainknak, s mi sem újulhatunk meg.

Még inkább érvényes ez hitünkkel összefüggésben. A köztudatban az rögződött, hogy az a jó keresztény, aki rendszeresen szentmise-látogató, időközönkénti gyónó és áldozó. Ez természetesen vallásgyakorlásunk alapja. De megvan-e mögötte a lelki haladás utáni igény? Szívünkől óhajtjuk-e, hogy mélyen átéljük a liturgiában megnyilvánuló transzcendens valóságot? Akarjuk-e, hogy hitünk állandó megtérés legyen, és vallásgyakorlásunk ne legyen csak megszokás, külső máz? Vágyódunk-e az istenközelségre, vagy megelégszünk egy távolinak tűnő istenképpel?

Ha nem ellenőrizzük saját lelki világunk formálódását, már letérhetünk a helyes útról. Az önteltség érzetével végigmondott ima bizonyára sikertelen. A farizeusi önelégültség megöli bennünk a tökéletesedés utáni vágyat. Ki kell zárunk magunkból mindazt, ami gátolja Istenre való irányultságunkat. Amikor megszületik bennünk a kevélység, a büszkeség csírája, és a szükséges mennyiségű önbizalom helyébe önteltség lép, ha kérkedünk hitünkkel és vele elégedettek vagyunk, már távolabb kerültünk Istentől.

Nem lenne jó, ha az átélt lelki életre csak a papság törekedne, ha a megtérés élménye csak néhány ember kiváltsága lenne. Az egyház többi tagját, minket, egyszerű hívőket is felelősség terhel, ha lelkiekben nincs megfelelő színvonalon a közösség. Nemcsak a papságnak, az „általános papságnak” is törődnie kell saját belső fejlődésével, hogy hite naponta kivirágozzék, és a lelki fejlődés lépcsőin felfelé tartson. De a mély lelki élet nem jelentheti az elefántcsonttoronyba vonulást, az elszigeteltséget, hanem éppen a másik ember felé fordulásnak ad színes tartalmat.

Az egyes emberek lelki előrehaladása mozdíthatja csak ki a társadalmat az erkölcsi válság léleklusztító örvényéből. Az egyházon belül pedig a világi hívők belső lelki formálódása által létrejöhet az áhított megújulás, és közelebb kerülhet egymáshoz világi hívő és lelkipásztor.

(1991. június 30.)

„Templombérlet” személyválogatással?

„... az Isten előtti megigazulás, amely a Jézus Krisztusban való hitből ered, s amely minden hívőnek szól. Ebben nincs különbség.” (Róm 3, 22)

Nincs különbség... Isten előtt nincs különbség nemzet és nemzet, ember és ember között – a megigazulás lehetőségét mindenki ingyen kapja Istentől, szeretetből, jutalomként. (vö. Róm 3, 21–31) Isten előtt mindenki egyformán „startolhat” az úton az Ő kegyelmével, mert mindenki megkapja tőle a lélekgazdagodás esélyét. Isten esélyegyenlőséget ad nekünk. Isten országának „alkotmányában” minden nemzet államalkotó, nincs semmiféle kirekesztés, megbélyegzettség, jogfosztottság, nincs kisebbségség, nincs megalázó kitelepítés – Ő előítéletek nélküli és nem gyanúsítgató; mindössze egy feltételt szab az Ő követésére és az üdvösség elnyerésére: tisztalélekűséget, parancsainak szeretetét. Mert (mint Péter apostol beszédében vallotta): *„Valóban el kell ismernem, hogy Isten nem személyválogató. Ellenkezőleg, bármely nemzethez tartozó ember kedves előtte.” (ApCsel 10, 34–35)*

Úgy tűnik, mintha ezt a szentírási mondatot, mely Krisztus földi helytartójának szájából hangzott el Cezáreában, nem értenénk igazán. Koránt sincs minden rendben társadalmunk-

ban, de hitközösségeink háza táján sem... Amikor a nemzetek némelyike Istent ki akarja magának sajátítani, Isten előtt mintegy „privilegiumokat” óhajt élvezni, miközben nem „hite által él” (vö Hab 2, 4), akkor baj van. Baj van, ha a vallást sokan arra akarják felhasználni, hogy mintegy amnesztiát nyerjenek a más nemzethez tartozók ellen elkövetett bűneikre. Baj van, ha egy nép a hitet „kifelé” mentségül, takaróként használja fel, s imígyen „elit” népként már „nyugodtan” vét a más ajkú ellen... Sajnos van, akinek a „keresztény” fogalom csak címke, kibúvó. Holott e jelző kötelez! A társadalomban például arra is, hogy a másikat észrevegyük, kérését megértsük, jogait ne tiporjuk sárba... Isten személyválogatás nélkülsége a felelős politikusokat arra kötelezi, hogy a keresztény eszménynek megfelelően az ország területén élő nemzeti kisebbségeket is egyenrangú államalkotó népnek tekintsék, s ne csak azonos kötelességekkel, de azonos jogokkal is! Ha kétségbe vonjuk másoknak a küldetését a társadalomban, az egyházban, ott szó sincs isten- és emberszeretetről, s így keresztény hitről sem beszélhetünk.

Nincs rendben minden a hitközösségekben sem. Elgondolkodtató, hogy magatartásukkal sokan éppen azt bizonyítják: Isten személyválogató. Sajnos, létező jelenség az „elitkereszténység” fogalma. Vannak, akik önmagukat előkelőbb kereszténynek képzelik, mintha „kiváltották volna a templombérletet”, és ezáltal igazabbak lennének másoknál. Pedig „*az igaz hite által él*”. (Hab 2, 4) Küzdeni kell a „templombérlettel a zsebben” szemlélet ellen, mert könnyen ellaposodhat lelki életünk. S így kísérthet az út: lenézni azt, aki esetleg még nem jutott el léleekben a rendszeres szentmise-látogatás belső igényléséig. Könnyebb lenézni istenkereső testvéreinket, mint felkarolni őket. Az istenkereső embert elriasztja az elitkeresztények gögje. Milyen kár! Isten a keresztények magatartásán keresztül is megtéríthet embereket a nemes életpélda által...

Isten minden embert felszólít arra, hogy környezetének apostola legyen. Lehetünk-e örvendező, meggyőző világi apostolok, ha Istent káros módon személyválogatónak állítjuk be az egyházzal rokonszenvező, de még nem vallásgyakorló emberek előtt? Ha önmagunkat az első helyre képzeljük Isten házában, másokat megszólva, amiért helyüket keresik az egyházban, vagy Isten ügyéért lelkesen esetleg még tenni is próbálnak valamit? Isten jó vendéglátó, egyformán örül mindenkinek az Egyházában, s mindenkinek, aki őszinte szívvel keresi, „előkelő” helyet biztosít az Ő Házában. Hiszen mindannyian az Ő Szent Testének tagjai vagyunk. Más-más feladattal ruház fel bennünket, de személyválogatás nélkül becsül meg mindannyiunkat. (vö.: 1 Kor 12, 27–28; 1 Kor 12, 4–11) Ha kétségbe vonjuk testvérünk helyét, megbízatását az egyházban, súlyosan vétünk Isten ellen!

Isten azt üzeni nekünk: *„Törekedjék mindegyikünk embertársa javára és épülésére.”* (Róm 15, 2) Ezt nemcsak konkrét munkával, hanem személyes példaadással is megtehetjük, biztatva azokat, akik Istenben keresik életük gyökerét és végcélját: *„karoljátok fel tehát egymást, amint Krisztus is felkarolt benneteket Isten dicsőségére.”* (Róm 15, 7) El kell fogadnunk egymást az egyházban, társadalomban, és nem szabad megkérdőjeleznünk sem az egyén helyét a hitközösségben, sem a más ajkúak helyét az országban, az egyházban. Óvni kell mind az egyént, mind a nemzeteket az elitkereszténység átkos beidegződéseitől, mert a „nemzeti elitkereszténység” és az egyéni is egyazon téves gyökérből táplálkozik: Istent hamisan személyválogatónak hiszi. El kell vetni a káros nézeteket, hogy majd rólunk is elmondhassák, amit a jeruzsálemi közösségről: *„A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt.”* (ApCsel 15, 32)

Hogy mindez valóra váljon, mindannyiunknak hallgatnunk kell az ószövetségi Szofonias prófeta aggodásában heves, de ma is aktuális figyelmeztetésére, mely a kersztények számára is járható utat mutat:

„... ó, szeretetre méltatlan nemzet!
Mielőtt elűznének benneteket,
s eltűnnétek, mint a pelyva még aznap,
mielőtt rátok zúdulna
az Úr izzó haragja:
Keressétek az Urat ti, szegényei a földnek,
akik teljesítitek parancsait.
Keressétek az igazságot,
keressétek az alázatot,
talán menedéket találtok...” (Szof 2, 1–3)

(1994. február 27.)

„Viseljétek el egymást...” (Kol 3, 13)

Szeretettel kell elviselni egymást! – erre int bennünket Szent Pál a kolosszeiekhez címzett levelében. Egymás gyöngéinek elviselése mellett a szeretetben való tökéletesedés fontosságára is felhívja a figyelmet: „*Mindezen fölül pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke.*” (Kol 3, 14)

Mai világunk, sajnos, nem éppen „elviselős” fajta... Az újságok vezércikkeinek zöme éppen arról szól, hogy mennyire irritál némelyeket mások nemzeti hovatartozása, nyelvhasználat, bőrszíne vagy bizonyos egyesületek, pártok létezésének pusztá ténye. Politikusok versengenek a népszerűségért, sokszor éppen azzal akarnak lépéselőnyre vagy szavazatokra szert tenni, hogy fennen hangoztatják, kinek vagy mely pártnak nem tudják elviselni a politikai színtéren való jelenlétét. De nemcsak a politikában ismeretlen egymás elviselésének fogalma. Sajnos, az emberek magánéletében is hiánycikk a másik türelmes elviselése. A lapok sokszor adnak hírt csalá-

di tragédiákról, amelyek oka épp az, hogy az egyik családtag nem tűrte tovább a másik valamely gyöngéjét, s ezért követett el égbekiáltó bűnt. S vajon hány házasság lenne megmenthető, ha a házastársak gyakorolnák a türelem erényét, s elviselnék egymás hibáit? És hány házasság lenne egyenesen boldog, ha a felek veszekedés helyett hallgatnának Szent Pálra?

Az apostol lépcsőzetesen fejt ki nézetét: az első szintet az elviselés jelenti, a magasabb lépcsőfokon pedig a szeretet mint a tökéletesség köteléke áll. Ha mélyebben átgondoljuk a Szent Pál-i figyelmeztetést, láthatjuk, hogy az elviselés következetes gyakorlásával megteremthető a szeretet is. Az elviselés érési fokozatait érezzük lelkünkben. Először csupán azt észleljük, hogy az adott egyén környezetünkben valamilyen gyöngéje miatt elviselhetetlen. Már ezen a lelki fokon is erőt kell venni magunkon, hogy elviseljük őt. A továbbiakban fontos a másik elfogadása olyannak, amilyen. Mindez nem zár ki egy higgadt kísérletet arra, hogy segítsük embertársunkat hibája felismerésében. Ez nemegyszer sikertelen próbálkozás... Ügyelnünk kell azonban arra, hogy ne nagyítsuk fel a másik gyengéit. A másik elviselésének önvizsgálatra kell ösztönöznie bennünket. *„Viseljétek el egymás gyöngéit, így teljesítitek Krisztus törvényét. Aki beképzeli magának, hogy valami, pedig semmi, önmagát áltatja. Vizsgálja meg mindenki a saját tetteit...”* (Gal 6, 2–4)

Az önvizsgálat, önmagunk hibáinak meglátása visszafogja a másik emberrel szembeni indulatainkat, ellenszenvünket. Más fényben látjuk embertársaink hibáit, ha megismerjük saját negatívumainkat. Szent Pál már az elviseléssel kapcsolatban is megjegyzi, hogy az Krisztus törvényének a teljesítése. Mert az elviselés a béke forrása. Hány háború ki se robbant volna, ha nem lett volna gyűlölködés az emberek között, ha elviselték volna egymás másságát, nézeteit és gyengéit, és nem azok eltiprására törekedtek volna?! És hány ember lelki életének az ege sötétedett be éppen emiatt?

Krisztus törvénye a szeretet és az ezzel együtt járó lelki béke. Az elviselés út a szeretet és a béke felé. Az elviselés nem könnyű útján is a „gyarkolat teszi a mestert”, hiszen az elviselés erénytermő: megtermi lelkünkben a Lélek gyümölcseit, a szeretetet, örömet, békességet, türelmet, kedvességet, jószágot, hűséget... stb. (vö. Gal 5, 16–26). Erényeket teremni pedig az életszentség útja, s nem ez a mi utunk? A Lélek gyümölcsei közül talán a türelem az, ami leginkább az elviselés húzóereje, ám mégis napjaink legfőbb hiánya. A türelemben nekünk, keresztényeknek kellene példát mutatnunk a társadalom számára, s ez az elviseléssel kifejelezhető. Az elviselés nem egyenlő a meghunyászkodással. Az igazságtalanságok ellen fel kell emelni szavunkat, mind szűkebb, mind tágabb értelemben vett környezetünkben, s az esetleges megpróbáltatásokat kitartóan, a biztos cél érdekében kell elviselnünk.

Kérjük a Szentlelket a türelem adományáért! Egymás elviselése is jótett Isten szemében, ezért: *„Ne fáradjunk bele a jótettbe, mert ha bele nem fáradunk, annak idején aratni is fogunk.”* (Gal 6, 9)

(1997. június 29.)

Szívünk kalandja

A tévében nemrég neves közéleti személyiségeknek tették fel a kérdést: „Mit jelent az Ön számára a kaland fogalma?” Érdekes feleletek születtek. A megkérdezettek mindegyike valamiféle különleges, nem mindennapi eseménynek nyilvánította a kalandot. Elgondolkodtató és kissé lehangoló volt, hogy a kaland fogalmát a legtöbben a rövid életű, szalmalángszerű szerelmi kapcsolattal azonosították. Ennyire leszűkül

volna a tudatunkban a kaland szó fogalama? Igaz, a Magyar Értelmező Kéziszótár második jelentésként „futó szerelmi viszonynak” is megjelöli e szó értelmét, de az első jelentés ez: „Közbejött izgalmas, gyakran veszélyes történés, kockázatos vállalkozás.” (vö: MÉKSZ) Nem vall egyfajta lelki sivárságra a kaland szót kizárólag a tiszavirág-életű szerelmi élménnyel azonosítani? Reménykeltő volt viszont, hogy a riportalanyok között akadtak olyanok is, akik a kalandra nagyszerű példákat hoztak. A vallomások közül nekem legjobban a mentőorvos szavai tetszettek, aki számára a legnagyobb kaland a munkája: az életmentés nemessége, színessége, izgalmasan lélekformáló volta.

Ez a tévébeli mentőorvos juttatta az eszembe a tünődésre készítő kérdést: Vajon mit jelent számunkra – keresztények számára – a kaland? Melyik az a legnagyobb szellemi-érzelmi „vállalkozás” az életünkben, amely ránk átformáló hatással van, amely kihat lelki fejlődésünkre?

A holland Új katekizmus leszögezi: „A hit ugrás a sötétbe, de nem felelőtlenül. Az ugrás önmagát igazolja.” A hit, a válásgyakorlás tele van fennköltén izgalmas percekkel, „felfedezés”-ízzel. Már a döntésünkben is ott lappang a titokzatosság, hiszen nem magunk indulunk el Isten felé – először Ő hív bennünket, isteni „mágnesével” magához vonzza a lelkünket. Rábólintunk az Ige igazságaira, s ezzel kezdetét veszi számunkra a nagy kaland: az Isten-közelben töltött percek egymásutánja. Áldozásaink, magányos imáink nem mind-mind kalandos, felejthetetlen pillanatok? A kalandban mindig ott van a megismételhetetlenség vonása. Meg lehet-e ugyanúgy ismételni egy-egy imánkat? Leborulásunk Isten elé mindig más és más lelki hátteret takar...

Isten maga változatlan, de számunkra mégis változatos újszerűséget nyújt, mert mágneses terében biztosítva van állandó lelki megújulásunk. Az Isten és ember kapcsolatában a kaland megélése kölcsönös: Isten is átéli az izgalmas kaland-

dot a velünk való „foglalkozásban”... Belon Gellért szerint: *„Isten nagy kalandja az ember! A kaland sohasem életszükségletet jelent. Az otthont, a megélhetést, a szükségeseket mindig föltételezi. És az otthonnak erről a biztos bázisáról indul el az ember a kalandban próbálkozni, kísérletezni, fölfedezni újabb területeket, lehetőségeket, igazságokat. A kalandra induló sohasem megy biztosra, kiszámítotttra; az egész várakozása ellenére sülhet el.”* (Bibliai elmélődések)

Ha abból indulunk ki tünődésünk közben, hogy Isten számkra mindig újat hozó, szerető lény, hogy a „mennyei kaland” varázslatos előízét nyújtja számunkra, akkor nem lesz-e ezáltal egészségesebb bennünk a „kaland” e világi felfogása, mindennapi megélése? Ha értékrendünk helyrebillen Isten kegyelme által, s a nagy Változatlanban, a megnyugtató Biztonságban keressük a számunkra mindig újat, a rendkívülit hozó tényezőt, akkor az emberekben is megtaláljuk majd az értékeket s a lélek mélyén megbúvó csodákat: embertársaink erőnyeit. Testvéreink lélekmélyiségének vizsgálatára, embertársaink teljes megismerésére való törekvésünk nemde kalandos cselekedet? Kockázatos kiásni magunkból és másokból az eltemetett Isten-arcot? Izgalmas vállalkozás...

Kalandkeresésünk vágyát Isten oltotta belénk, de ha csak felelőtlenül felszínes, értéktelen vagy egyenesen erkölcstelen kalandok után áhítozunk, elveszíthetjük a megtalált igazságot. A teljes felelősséggel, tiszta lélekkel megélt kaland az igazi élmény! A keresztény célért való küzdelem – önmagunk tökéletesebbé formálása és a másokon való segítség – közben szívünk nagy Kalandja: az állandó istenkeresés kell hogy cselekedeteink motiválója legyen.

(1993. február 14.)

Égi gyökereinkért

„Aki azt mondja: »Miatyánk, aki a mennyekben vagy« – és mégis a föld gyermekeként él: hazudik. Hogy ne legyünk többé hazugok, meg kell tértünk. Gyökereink a földben vannak. Az égbe kell helyoznunk őket.” (Madeleine Delbrel)

Úgy tűnik, túlságosan magabiztosan, önmagunk erejében bízva állunk a földön. Elég csak szétnézni cselekedeteink, bűneink motivációi között... Elegendő körülnéznünk „házunk” – lekünk – táján, hogy belássuk: földi gyökereink gyakran szakítanak el bennünket az égiektől – „földhözragadtságunk” az istengyermekségtől. József Attila ezt írja *Eszmélet* c. versében: „... úgy szabadulsz, ha kényedül nem raksz magadnak olyan házat, melybe háziúr települ.” Lelkünkbe talán egy kisbetűs úr telepedett: önmagunk elkényelmesedett, önzőbbik fele – énünk „árnyképe”? Lelkünk talaján vajon nem építkezünk-e mi is zsarnokian? Nem lettünk-e az önépítés önfelű „kivitelezői”, akik saját személyük isteni megtervezettségéről megfeledkeztek? Az isteni mag – Jézus tanítása – vajon nem hullott-e lelkünkben „útszélre”, „köves talajra” vagy „szúrós tövisre” közé? (vö. Mt 13, 4–7). Isten számára készítettünk szívünkben lakhelyet, vagy megalkudva pompás, de rideg ott-hont biztosítottunk személyünk „háziurának”?

Mi, fiatalabbak olyan társadalomban születtünk és nőttünk fel, amelyben az égi kötődés elsődleges voltáról alig hallottunk. Egy társadalom hazudta el előlünk az igazi értékeket, s igyekezett azokat a négy fal közé szorítani és megfosztani a terjedési lehetőségektől. Földhözragadtságunkat erősítette sok-sok körülmény, ránevelve bennünket a fogyasztói szemléletre, a kényelemszeretetre; arra, hogy mindennek a könnyebbik felét vállaljuk fel, s ne az alázatot, az áldozatvállalást, mások megsegítését keressük... Megkárosított és meglopott

nemzedék vagyunk, mert akár bevalljuk, akár nem: a negyven év „földi paradicsom” szemlélete kihatással volt ránk. A hazugságokra mindig a megtérés ténye a hiteles válasz. Lelki sebeink Mennyei Orvosért kiáltanak!

A keresztény perspektíva arra tanít, hogy az égi gyökerekre építsünk. „Meg kell fordítanunk” a lábunk alatt a talajt, s „emberidegen” értékeket felvállalnunk a valódi megtéréssel? – kérdeznék sokan. Nem. Hiszen „égbe helyezett” gyökereink nem jelenthetik a valóságtól való elszakadást. Felelősségteljes földi, keresztény tevékenységünknek éppen ez ad tartást, értelmet!

Társadalmunkban a hívő emberek sajnos ma is diaszpórában élnek. Aki a nem hívők között mozog, dolgozik, az tapasztalja, hogy a hívő emberről a legtöbben azt hiszik: a hitével a valóságtól való teljes elszakadára, a gyakorlatiasság elvetésére, csupáncsak álmodozásra törekszik. Ezért az ilyenek gyanakodva figyelik a hívő ember minden cselekedetét: vajon az ő mércéjük szerint „normálisan” cselekszik-e? Ezek az emberek most például, hogy a hitoktatás az órarendbe került, abban reménykednek, hogy ezt az „elhamarkodott” intézkedést hamarosan visszavonja az oktatásügy. Álhíreket terjesztenek, vallásellenes hangulatot szítanak. Óriási a szerepünk, hogy eloszlassuk a hívő emberekkel szembeni előítéleteket...

A lelki deformációk győzelmesen túléltek a múlt rendszerét. Hivatalosan letűnt egy ideológia, de alattomosan támadó kórja a lelkekben ma is végzi romboló munkáját! Mi sem illusztrálja ezt jobban, mint az alábbi példa. A nyáron továbbképzésen vettem részt, ahol a sok értékes előadás mellett egy olyan is elhangzott, amelyben az előadó a Tízparancsolatból mereven elkülönítette az utolsó hetet, önkényes „kisistenként” megalkotva a „hétparancsolat” fogalmát. Szerinte az iskolákban a „hétparancs” szellemében kell nevelni a gyermekeket, mert az első három parancs elfogadása szigorú magánügy. Ez a nézet vészesen emlékeztet arra, amikor a „kommunista

erkölcsi kódexbe” ellopkodtak a Tízparancsolatból néhányat. Köztudomású, hogy az első három parancs megtartására épül a többi, s aki elfogadja Isten parancsait, az a társadalom javára cselekszik... Aki az első három parancsot magánszférába helyezi, az kultuszszabadságot hirdet, és nem vallásszabadságot.

A legnagyobb kihívásunk: pici fénynek lenni a lelki sötétségben, hogy immár ne azon az úton haladjon a társadalom tovább, amely a halál sötét zérójához, az erkölcstelenségbe, a káoszba, a nihilizmusba vezet.

Jézus útjára térni és téríteni másokat csak erős mennyei gyökerekkel lehet: *„Ami ott fönn van, arra legyen gondotok, ne a földiekre! Hiszen meghaltatok és életetek Krisztussal van elrejtve Istenben.”* (Kol 1–3, 2–3)

Halálunk szüli feltámadásunk. Égi kötődésünk adja meg igazán földi életünk ízét, értelmét! Égi gyökereinknek csak alárendeltje a földi. A szeretet enélkül az „égbegyökerezés” nélkül megvalósíthatatlan.

(1993. október 24.)

Hívóként takaréklángon?

*„Fény, fény, sugarak!
Fények vagyunk mind:
Isten lelke, öröm, remény.”*

(Szabó Lőrinc)

„Állítsad magadat végre takaréklángra!” – szólított fel nemrég legjobb barátnőm jószándékú féltéssel. Takarékláng? – tűnődtem el magamban. Mit jelent ez? Ha az ebédet odateszem

főni, akkor kapcsolom takaréklángra, ha a főzési-puhulási folyamatban az étel már elért bizonyos szintet. Egyébként az étel nem lenne zamatos, vagy egyszerűen leégne. Szükség van tehát a „bevezető” stádiumra, a lángra lobbantásra, de a főzés menetében elengedhetetlen a második szakasz is: az enyhébb lángra kapcsolás... Mindkét fázisnak megvan a maga szerepe, küldetése az ételkészítésben.

Hanem hogyan van ez a lelki életben? Jézus azért jött istenemberként a földre, hogy elhozza az Atya üzenetét, és valóra váltsa a megváltás nagy művét. De nem a gyümölcs nélküli nyugalmat, nem a semmittevő tespedést, a lélekölő közönyt vagy az e világi paradicsomot jött „aláírni”, nem a puszta fogyasztói létre vagy a „taposómalom-szemléletű” életünkre jött jóváhagyóan inteni, hanem így vallott megújító e világi küldetéséről: *„Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön. Mi mást akarnék, mint hogy lángra lobbanjon.”* (Lk 12, 49) Olyan kristályigazságot hozott és hoz ma is naponta mindnyájunknak, amellyel lángra kell hogy gyújtsa lelkünket. A hit nemcsak jézusi életforma, hanem az Isten ügye iránti lelkesedés is. A hit láng, melynek ott kell fénylenie lelkünk mélyén...

Vannak-e vajon stádiumok hitünk érési folyamatában? Van-e kezdő stádium (lángra lobbantás) és szükségszerű-e, hogy ezt „takarékláng” kövesse? Lelki életünk érés, melyben az Érlelő nem más (nem kevesebb!), mint maga Isten. Az érlelő tényező pedig? A kegyelem fénymelege. Érési folyamatunkban azonban nem maradhatunk passzívak. A nagy Érlelő csak azt az aktív tanítványát juttatja magasabb minőségű lelki stádiumba, aki maga is küzd azért, hogy tökéletesebb legyen.

Ebben a hitünk elmélyítésére irányuló törekvésünkben szabad-e magunkban a lelkesedést takaréklángra kapcsolnunk? Jézus lángra lobbantásról beszél, de nem utal arra, hogy takarékoskodjunk a bennünk lakozó fényvel: hitünk sugaraival. Nem alig pislákoló fényről van itt szó, hanem egész valónkat átformáló lángokról. A Szentlélek izzó tűz-

csóváiról. Nem kell attól tartanunk, hogy ez a Lélek-láng felemészt bennünket, vagy hogy elalszik bennünk... akkor, ha él bennünk Krisztus igaz szeretete! Hitünkkel „spórolni” a legnagyobb felelőtlenség lenne – hagyni kell, hogy a bennünk tüzet gyújtott Szentlélek Isten beragyogja lelkünket, hogy mi is hasonlíthassunk némileg Jézus fényességére (vö. Jn 8, 12). Igaz, vannak lelki életünkben elkedvetlenítő őszök, vannak (bűneink révén) zord, kiábrándító telek is, de éppen ezek elűzésére kell hogy megfelelő intenzitású láng lobogjon bennünk. Lélekátformáló tűz helyett csupáncsak takaréklánggal a szívünkben hogyan tudnánk ellensúlyozni a külső világ bűn-sötétjét és önmagunk belső világának fekete árnyait? Jézus felszólít arra is, hogy ezt a belső fényt ragyogtassuk rá környezetünkre is: *„Senki sem gyújt világot, hogy eltakarja vagy véka alá rejtse, hanem hogy a tartóra tegye, hogy aki csak belép, lássa világát.”* (Lk 11, 33)

Hívőként takaréklángon égni? Takaréklángon élve lehetnénk-e Jézus igazi követői? Lelkesedésünk művi „szabályozása” nem hitéletünk megmerevedését jelentené? A hitünk lángjával (amit ajándékba kaptunk!) való önkényes „manipuláló” műveletünk nem éppen az oly káros-kóros szokás-kereszténység lanyha állóvizébe lökne? Nem éppen ez a takaréklángon való éldegélés az előidézője a dinamikamentes „langyos” keresztényi létnek, az alkotómunkára való kép telenségnek és sok-sok egyéb egyéni és társadalmi bajnak, negatívumnak?

Ha már bennünk is lángot gyújtott Jézus, kötelességünk a tüzet ápolni énünkben, hiszen Megváltónk keze nyomát őrizi! Jézus – az örök Példakép – e lobogásban példát mutat mindannyiunknak. Talán „takaréklánggra” kapcsolta-e magát, amikor ott volt előtte a tömeg és áhítozott az ő szent szavára? (vö. Mt 14, 34–36, Mt 13, 1–9 stb.) Mérsékelte magában hite lángját, ellenszegült az Atya akaratának, amikor még pihenni sem hagyták, pedig félrevonulni vágyott? Isten és embersze-

retetünk nem engedheti, hogy elfásuljunk! Tiszta tükörként kell visszatükröznünk Jézus fényét, és nem szabad „takaréklángra kapcsolnunk magunkat”, vagy „véka alá rejtenünk” belülről fakadó sugárzásunkat. Át kell éreznünk nekünk is a költő vallomását:

*„... nagy elvek, igazságok,
ti lobogtassatok!
Égjek bár gyorsan el,
lángoló csóvaként,
de míg égek, hadd ontsam
a fényt, a fényt, a fényt.”*

(Bódás János)

(1993. január 10.)

Levél tanítványaimnak

Amikor a falra felvittem a lila színt, ti vígan vettetek körül, alig tudtam tőletek a létrára fel- és lemászni. „Milyen szép szín!” – kiáltottatok fel a zajos iskolafolyosón. Azt gondoltam akkor: megérte a fáradságot, a festésre szánt időt, mert mégiscsak lesz valamiféle szerepe az amatőr szintű, de lelkesen „alkotott falifestménynek”, legalább ennyi: a pár ecsetvonás majd vidámabbá teszi gyermeki környezeteteket.

Amint magyaráztam nektek, mit akarok a színekkel, formákkal kifejezni, mit ábrázolnak a friss magoknak festett új termények a „tudás fáján”, felragyogott bennem az igazság, amit valójában rajzommal kifejezni akartam: Magvetőkké kell válnotok nektek is! Bárhol, bármilyen hivatással. Ezt nehez volt ott ecsettel a kezemben az óráközi szünetben elmondani nektek...

Azért annyit biztosan megértettetek a szimbolikus rajzból, hogy tovább kell adnotok majd nektek is a rátok bízott titkot, csodát, tudást, életigazságot és az anyanyelv szeretetét... A magyarórán újra rákérdeztetek a színek és alakzatok szimbolikájára. Mire akarlak ezzel a virágzó de „nem valóságos” fával titeket tanítani? Miért vannak rajta gyümölcsök helyett az ágak végén újabb magok? Ilyesmiket kérdeztetek, s én örültem, mert e kérdésekből láttam, hogy szívesen befogadjátok a mondanivalóból kiszűrődő intelmeket.

Most a csöndben nyugodtan átgondolhatom, amit a gyermekszívajban nem sikerült a szünetben átadnom nektek... A belülről látást kell megtanulnotok! Azt, hogy megéljetek minden pillanatot szépségben, összetettségben és felelősségben. Azt az általatok is ismert, szállóigévé vált „kisherceges” mondatot kell megélnetek, hogy: „Jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.”

Dsida Jenő *Templomablak* című versében azt írja, hogy kívülről olyan jellegtelen a templom ablaka – sötét, pókhálós, de ha belülről tekintünk ki rajta, szinte csoda tárul fel előttünk. Majd így fejeződik be a költemény:

*„Ó, titkok titka:
a földön itt lent
belülről nézzen
mindenki mindent,
szemet és szívet
és harcot és békét! –
Áldja meg az Úr,
áldja meg az Úr
a belülről látók
fényességét!”*

Látjátok azt az egy szem magot a rajz alján? Bár kicsi, milyen nagy fává nőtte ki magát! A ti lelketekben elvetett mag is így fejlődhet „a tudás fájává”, és akkor magvetőkké váltok

ti is! De nemcsak a tudást kell majd továbbadnotok, hanem a szeretet is.

Még nem mind jutottak el Istenhez, hiszen az iskolába nem mindenki jött vallásos családból. Szép, ártatlan a lelketek. Lehetőségek tárháza vagytok, Jézus biztonságos lakhelye a szívetek, mégha eddig nem ismertétek is fel. *„Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok, és Isten lelke lakik bennetek?”* (1 Kor 3, 16) Még nem mind tudjátok, de nem baj. Azért a szeretet bennetek él, mégha nem nevezitek is meg hitvallással Isten-forrását.

Jó érzés volt, ahogy festés közben körülvettetek. Arcotokon ott volt a szépség és Isten mosolya. Meleg tekintettel követétek a kezem, ahogy az ecsetet tartotta. Festékfoltos öltözetre tapadt a szemetek, s arra gondolhattatok, hogy most milyen rendezetlen a tanító nénitek, s egyiketek még aggodalmát is kifejezte: hogyan fogom a ruhámból ezt a sok foltot kimosni... A ti lelketek viszont tiszta, olyannyira, hogy ez a tisztaság egy felnőtt számára szinte zavarba ejtő. Így váltok ti is tanítóimmá.

Köszönöm nektek a szünetközi perceket.

(1994. január 23.)

Szülői mesterség, vagy hivatás?

Sokszor elgondolkodtam már a szülői hivatás szépségén és nehézségein, hiszen szülőként – két óvodáskorú kisgyermek édesanyjaként – már szereztem némi tapasztalatot. A szülők küldetését, a családi nevelés fontosságát a legmélyebben talán mégis inkább tanítónőként fogtam fel igazán. Az iskolában ugyanis valóban lemérhető, hogy ki milyen családi nevelést

kap, kinek milyen a családi háttere, a tanulmányi előmeneteltől függetlenül. A tanulók viselkedése, reakciói, megnyilvánulásai stb. alapján kiviláglik, hogy mennyire szeretetteljes otthon a légkör, ki milyen szellemi-erkölcsi értékeket kap a családban. A hittanórán pl. az is szembetűnő, hogy melyik családban „élik a kereszténységet”, melyik szülő íratta be a gyermekét hittanra az egyház iránti szimpátiából, hol istenkeresők, hol gyakorló hívők a szülők, hol nyújtanak otthon is vallásos ismereteket stb. Természetesen az ember tanítóként igyekszik nem „beskatulyázni” a gyermeket, de a szülők lelkesége, lelki életének mélysége áttételesen az iskolában is érzékelhető. A fenti bevezetővel arra szeretnék utalni, hogy a családi nevelést az iskola nem helyettesítheti, az otthon megalapozott nevelést csupán kiegészítheti, korrigálhatja.

A családi nevelés, a szülői hivatás Istentől kapott kegyelmi ajándék, amit nem szabad soha magunktól elhárítani, esetleg „pótcselekvésekbe” menekülni előle. A ránk szabott feladat komoly munkát követel tőlünk, ami egyúttal sok-sok öröm forrása is.

A vitaindító cikkben felvetődik a kérdés: A nő esetében összeegyeztethető-e az anyai hivatás valamely igényes foglalkozással vagy egyéb hivatással? Mit tegyen az az anya, aki gyermeke nevelése mellett másra is elhivatottságot érez, például társadalmi vagy egyházközségi munkára? Ezek a kérdések engem is nap mint nap foglalkoztatnak. Akiben ugyanis anyává válása előtt vagy után más hivatás is született, az előbb-utóbb szembenéz ezekkel a kérdésekkel, és néha bizony a „vagy-vagy megoldás” kísérti: vagy csak anyának lenni, vagy a másik hivatásnak teret adni, s áthárítani a nevelés oroszlánrészét a házastársnak.

Magam is ilyen kettős hivatást gyakorlok, hiszen igyekszem jó anya lenni, de emellett elhivatottságot érzek a tanításra, valamint az egyházközségi tevékenységre is, hiszen a szakom mellett hittant is oktatok. Úgy érzem, a két szakterület ösz-

szegegyeztethető, de csak Istennek felajánlott nemes áldozattal, pluszmegterheléssel. Arra pedig, hogy a két hivatás teljes összhangban lehet egymással, igazán csak nemrég éreztem rá, amikor óvodáskorú gyermekem elgondolkodva feltette nekem a kérdést: „Anyuka, akkor hát te anyuka is vagy, meg tanító néni is?” Addig csak „anyukaként” tudott elképzelni, de azóta sokat kérdez az iskolai munkámról. Kíváncsi arra, hogy miről tanultak a gyerekek az iskolában, mi történt a hittanórán, s neki is el kell ugyanazt „mesélni” Jézusról... És ilyenkor hirtelen igazán átélem azt, hogy mindkét hivatás fontos számomra; a kettő nem is választható el élesen egymástól, ez az Istentől kapott „rám szabott feladat”, és csak ezek megélésében lehetek önmagam.

A szülői hivatásra készülni kell, s ez leginkább az áldott állapot időszakában valósul meg. Azóta már sok nevelési gondtal szembenéztem, amire nem biztos, hogy mindig a legjobb megoldást találtuk meg a férjemmel. Egy dologban mégis biztos vagyok: a szeretet az, ami a szülői hivatásnak fényt, a nevelésnek értelmet ad. És ez a szeretet kis családjunkban él, fejlődik, és minden nehézségen átsegít. Szerintem a férjfeleség közti szeretetteljes összhang, a megértés a gyermeknevelésben közvetlenül tükröződik, s befolyásolja annak eredményeit. Ennek a szeretetnek a magva maga az élő Isten! Az a Lélek segíti a gyermekek nevelését, mélyíti el a szülői hivatást, amely Lelket sajnos hajlamosak vagyunk sokszor nem észrevenni magunkban és másokban, képzeletben „visszaszorítani” Őt egy merev keretbe. Pedig a Lélek köztünk áramlása jól érzékelhető, ha lelkünk nyitott, ha nemcsak a magunk szűk „keretei” között mozgunk. Karl Rahner teológus szerint sajnos a keresztények gyakran esnek abba a hibába, hogy úgy vélik, *„a keresztény lelkiélet és a földi hivatás, a munka két különböző világ, ezeknek alig vagy nagyon kevés kapcsolatuk van egymáshoz”*. Rahner meglátása szerint sajnos kevesen tekintik a kötelességeiket Jézus által adott hivatásnak. A hívő ke-

resztény előtt szerinte az a feladat áll, hogy földi szolgálatát égi hivatásként értelmezze. „Mert a hivatás fénye és sötétsége Krisztus nyomába szegődtet bennünket – ez a mi égi hivatásunk.” (K. Rahner: Hit – szeretet – remény. Szülői hivatásunk – Istentől ránk szabott nemes feladatunk – gyakorlása, hétköznapi munkavégzésünk és a keresztyén lelki élet szorosan egybefonódik egymással.

Ha ráérzünk égi hivatásunk „fennsőbbiségére”, biztosan könnyebb lesz mindennapi helytállásunk is.

(1993. december 12.)

A tervszerű szeretet

„Majd a szerelemből később kialakul a szeretet” – hangzott el egy jegyesoktatáson a fiatalok szájából, amikor a plébános azon kérdésére kellett választ adniuk, hogy miképpen váltják majd valóra házasságukban a szeretetet.

„Kialakul”? Alakulhat-e magától a szeretet? A házastársi szeretet – mint minden szeretet-kapcsolat – tudatos tetsorozat gyümölcse. „Spontán szeretet” nincs. Minden szeretetmegnyilvánulás – amely igazán átélt – tervszerű, tudatos, a jézusi parancsot célirányosan valóra váltó, s így Istent dicsőítő. Jézus azt mondta: „*Ez az én parancsom: Szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket.*” (Jn 15, 12–13) Vajon miért kellett volna a szeretetet parancsba adnia, ha ez magától kialakulna; minden különösebb erőfeszítés, a Szentlélek segítsége és az emberi kitartás, akarat nélkül? Jézus tudta, hogy „spontán szeretet” nincs, és a szeretetet az embernek nem lehet összetévesztenie a szimpátiával, az érzelmek örvényével, az érzéki vonzalommal, de a szerelemmel sem. A házastársi szerelem is nemes,

Istentől belénk oltott érzés, de a szeretet magasabb rendű kategória. A tudatos szeretet mindig a másik ember javát keresi, önátadó és áldozatkész, s az istenszeretet függvénye, mivel az Isten és ember iránti szeretet szervesen összefügg egymással. De a szeretet „tervszerűsége” nem zárja ki a szívmeleget...

Ha a szeretet parancsát következetesen próbáljuk teljesíteni, a többi parancs megtartása sem tűnik terhesnek és nehéznek. A Tízparancsolatot nem negatívan fogjuk értelmezni, mint szabadságunk korlátozását, hanem mint belső szabadságunk zálogát. A belső szabadság a jézusi rendhez való kötődés. Csak a lelkünk szabadságának állapotában lehet igazán szeretni, de eme szabadság megteremtése mindig énünk rosszraajló felének a legyőzését is jelenti. Lelki életünk lényege „templomot építeni”. *„Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok, és Isten lelke lakik bennetek?... Hiszen Isten teploma szent, és ti vagytok az.”* (1Kor 3, 16–17) E szent helyre, a lélek mélyére beköltözik az Úr, és segít megvívni a harcot a szeretet diadalrajutásáért. E lelki házunk a mennyei otthon jelképe, illetve előképe, ha emberi kapcsolatainkban élő erő a szeretet.

A tudatos jézusi szeretetet a házasság minden időszakában meg kell élni: a gondtalanabb „szerelembe feledkezett” időszakban éppúgy, mint akkor, ha szembe kell nézni a legkülönbözőbb gondokkal: a házastárs betegségével, a munkanélküliséggel, a lelki sötétség valamely árnyalatával, esetleg érzelmi válsággal vagy egyéb gonddal. A házastársban mindig Jézus arcát kell keresni, és szeretettel felkarolni őt. A szeretet megélésétől válik lélekben nagygyá az ember, és kezd hasonlítani Isten képére, aki előbb szeretett minket, aki válogatás és feltétel nélkül szeret bennünket...

Egy magyarországi pedagógus házaspár könyvet írt a szeretetről, és az egyik középiskolába bevezette a „szeretetet” mint tanítási órát. A házaspár közös alkotása a tankönyv, mely az iskolákban ugyanúgy megrendelhető, mint bármely más tankönyv. A „szeretet” tantárgya pedig alternatívan bevezethe-

tő a középiskolákba... De számunkra, keresztények számára a katekézis az, amely lehetőséget kínál a szeretni tanításra, s amelynek célja, „*hogyan az emberekben az ismeretek által megvilágított hit élő, tudatos és tevékeny legyen*”. (Christus Dominus 14)

VI. Pál pápa az *Evangelii Nuntiandi*-ban szintén hangsúlyozza, hogy a katekézis igazi célja nem egyszerűen a tudás közvetítése, hanem a keresztény életre való rávezetés... a jegyesek oktatásában is azt kell elérni, hogy a házasulandók megértsék: tudatosan és tevékenyen kell törekedniük a keresztény élet lényegének megvalósítására, a szeretetre. Hiszen János apostol leveléből tudjuk:

„*Szeretet az Isten: aki szeretetben él, Istenben él, és Isten őbenne.*” (1 Jn 4, 16–17)

(1994. november 6.)

Zsákutcák reménye

Ki ne lett volna olyan helyzetben, hogy zsákutcában érezte magát, és nem talált egy ideig kiutat?

Ha autóval behajtottunk egy zsákutcába, az elején ott áll a figyelmeztetés, az útjelző tábla, ami azt jelenti, hogy vissza kell fordulnunk.

Lelki zsákutcák esetén azonban nem ilyen egyszerű a képlet. Ezek elején nincs figyelmeztető tábla. Ha feltűnnek is útjaink mellett az apró vészjelek, azokat legtöbbször figyelmen kívül hagyjuk. S mire felocsúdunk, már késő. Marad az önvád, a kétségbeesett segélykiáltás.

Lelki életünkben is akad elég zsákutca – vallási szokásainkban éppúgy, mint hitünk mindennapi megélésében. Ha az

evangéliumi történetekre gondolunk, látjuk, hogy olykor az apostolok vagy más Krisztus-követők is zsákutcában érezték magukat. Az ő élethelyzeteikre kell tekintenünk, hogy megláthassuk a zsákutcák reményét.

Péter, a kőszikla zsákutcában érezhette magát, amikor megjegyezték neki: „*Te is a galileai Jézussal voltál.*” (Mt 26, 69) És valóban zsákutcába került, mert felülemelkedett benne a tagadás gyávasága. A háromszori tagadás éje, a kételkedés kiúttalansága van mögötte, amikor zsákutcája végében megpillantja a fényt: Jézus feltámadásának öröme tölti el a szívét. Hogyan érezhette magát Szűz Mária a kereszt alatt, amikor látta, hogy „bárányt szült a farkasok közé”? Bár Isten büntelen kiválasztotta, hite is mély volt, mégis: vajon nem érezte-e, hogy földi élete sötétre vált? A harmadnap eseményel szeretett Istenfia az ő éjjelét is fényre változtatta. Ez az örök élet perspektívája! Ha nem hinnénk az örök életben, egész földi életünket csak egy zsákutcának látnánk, aminek a végét a halál jelenti.

Az evangéliumi példákat tovább sorolhatnánk: kiket és miként vezetett ki Jézus – gyógyítással, csodái, feltámadása által – a zsákutcából, a lelki éjből, az elhagyatottságból. Ez a zsákutcák reménye: Jézus fényessége!

Ilyentájt, a naptári év elején sokszor eltűnődünk negatív szenvedélyeink, rossz szokásaink zsákutcába terelő erején. Arra kell törekednünk, hogy már a „vészjelzéseket” is „vegyük” lelkünk „antennáival”. Helyette inkább elnézőek vagyunk önmagunkkal szemben. De még ennél is rosszabb, ha nem rettent el bennünket, megszokjuk, kezdjük magunkat kényelmesen érezni a bűn ölelésében... Biztató viszont, ha megmarad a „fényéhségünk”, a megváltás utáni vágyunk. Ekkor előbb-utóbb felfénylik előttünk a zsákutcák reménye:

„*S mikor völgyünkre tört az áradat s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen, egyetlen kőszikla megmaradt, egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.*” (Áprily Lajos: Menedék)

Hány és hány olyan ember él körülöttünk, akinek élete átmenetileg zsákutcába került: alkohol- vagy drogfüggőségben, erkölcsi válságban él, állástalan, hajléktalan, vagy látszólag rendben az élete, s mégis depressziós vagy életunt, esetleg „elszunyókált” Isten szolgálatában... Mennyi törekeny ember-élet! És mennyi segélykiáltás! Nem vagyunk hívők, ha Jézus nevében nem segítünk rajtuk.

Ki kell zökkennünk pusztá szokássá merevedett vallásgyakorlásunkból, és hitéletünket meg kell újítanunk azáltal is, hogy kezünket nyújtjuk embertársaink felé. Az életuntnak elég lehet egy-egy meghitt baráti beszélgetés, az erkölcstelennek a nem hivalkodó, szerény tiszta élet tanúságtétele, a szenvedélybetegeknek a felmutatott életcél és a leszokási vágy felébresztése, a lelki támasz. Hitünk ereje a zsákutcákban acélosodik, hitünk azon is megmérettetik, hogy tudunk-e utálkozás vagy megvetés helyett önzetlenül és szeretettel segíteni a zsákutcában vergődőkön. Úgy, mint az a nővér, aki nemrég beszélt munkájáról, a rádióban. Megvetés helyett lelki vigaszt nyújt az utcalányoknak, beszélget velük, s így emeli fel őket.

Azzal is számolni kell, hogy vannak bajbajutottak, akik elutasítják a segítségünket. Ám mégsem hiábavaló az igyekezetünk. Többször próbáltam segíteni, és nemegyszer a hiábavalóság gondolata is felmerült bennem. Mikor egy lelki beteg alkoholistával beszélgettem... Utólag mégsem gondolom, hogy értelmetlen volt a beszélgetés. Valami maradhatott a lelkében... ha más nem, a tudat: valaki megérti őt. A zsákutcába jutottak életérzését is kifejezi Tóth Árpád:

„Pénzt, egészséget és sikert

Másoknak, Uram, többet adtál,

Nem kezdek érte mégse pert,

És nem mondom, hogy adósom maradtál.” (Isten oltó-kése)

Aki szíve mélyén őszintén hisz Istenben, az érzi, hogy az Úr őt az elesettségben sem hagyta el, „nem maradt adósa”, és a viszontagságok közepette is felfedezi Isten lélekajándékait.

A lelki éjből, a kétségbeesésből kijutni csak Isten segítségével lehet. Ez a zsákutcák újévi üzenete.

(1997. január 19.)

A szelídség győzelme

Vad indulatok, hangzavar, kapudöngetés, a „kinek mire van joga” című asztalverés, a falnak fejjel menő „kos-taktika”... a világ forgatagában sokszor tűnik szemünkbe az erőszak, az önféjűség, az empátia hiánya.

A média is azt sugallja, hogy az a „menő”, aki öntudatát erőszakkal fűszerezve tör előre kitűzött, fontosnak vélt céljai felé, hogy sikeres legyen. Az „erős ember” képe jelenik meg unos-untalan a tévécsatornákon, legyen az film vagy reklám. A sugárzott filmek többségében a mindenkin átgázoló ember képét sugallja a rendező a gyanútlan nézőnek. A reklámokban nem ritkán az a „jó fej”, aki pl. nyakon önti áldozatát, üveget zúz, másokat elsöpör, és mindenben túl felmutatja az áhított reklámozott terméket. Bár a „tudatosan választó” embert akarják ilyenkor az emberek elé tárni, általában silány kis agresszorok a vásznon szereplők, akik lám, lám: minden akadályt legyőznek...

A világban járva-elve sajnos azt tapasztaljuk: a szelídség elfelejtett fogalom. Váczi Mihály régente „agyonszavalt” verse, a *Szelíden, mint a szél*, ma már nem divatos, hiszen ilyen sorok vannak benne:

*„Szőkén, szelíden, mint a szél,
nem erőszak, s akarat által,
(...)
szőkén, szelíden, mint a szél;*

*nem lehetett sebezni engem:
ki bántott – azt vállon öleltem.”*

Korunk emberének nincsen benne a szótárában a szelídség. Ha megkérdezzük a gyermekektől, mi a szelídség, amolyan „bambaságnak”, „anyámasszony katonája”-féle tünetnek definiálják, s eszükbe sem jut, hogy a szelídség esetleg valami más, sőt... egyfajta „csendes diadal”. Az ember földi életében csakis szelíden győzhet, s állhat meg majd egykoron az öröklét kapuja előtt. A szelíd győzelem ugyanis kizárja a mások eltiprását, és az emberek iránti mély együttérzést, toleranciát feltételezi.

A legnagyobb mértékű szelídséget Jézus lényé sugározza felénk. Egy szimbolista költő akár így is írhatna róla: a Szelíd. És bár szelíd, mekkora mégis az Ő hatalma! Vele kapcsolatban bezzeg nem jut eszünkbe kétségbe vonni a szelídsége mögött rejtőző óriási bátorságot, amint hagyja, hogy az agresszió beleverje eleven testébe a fájdalmat hozó szöveget! Szelíden fogadja a legvéresebb szenvedést is! De szelídségében ott van a feltámadás diadala, és a költő szavaival élve Ő igazán elmondhatja: „*sebet hűsít fényes nyugalmam*”. Az Ő szenvedése gyógyír lesz így a mi lelki sebeinkre.

Miért is van az, hogy ma már egyre nehezebb a fiatalság elé tárni a szelídség erényének fontosságát, s Jézust mint a Szelídet? Minden más istenképet jobban elfogadnak (pl. Jézus, a csodatevő, a gyermekek barátja stb.), mint ezt. Az emberek többsége értetlenül áll Jézus szelídsége előtt, vagy ha megérti is azt, a saját életében esze ágában sincs ezt az erényét követni. Valami ilyesmi felfogás van a köztudatban: „Ki olyan balga ebben a törtető világban, hogy szelíden nézzen embertársára, netalán elnéző legyen embertársa hibáival szemben?!” A földi karrier céljának elérése közben ugyan ki tekint a másokra megértően, ki engedheti meg magának, hogy elvesse a mident elsöprő akaratot, az erőszakot?

Most, midőn késő őszön a leveleket letépi a fáról a szél, egyszerűen kihalttá lesz a táj. Az ősz szelíden győz a természet

felett, hiszen az a küldetése, hogy átmenetet képezzen a nyár és a tél között. Nem hirtelen agresszióval, de lassan, apránként fogynak el a fáról a megsárgult levelek, hogy a majdani tavaszi rügyeknek helyet biztosítsanak... Nekünk is ilyen „átmenet” az életünk: földi és égi születésnap között éljük napjainkat, a küldetésünk nekünk is a szelíd győzelem: az erények terén s földi feladataink teljesítésekor.

A szelídség iskoláját az istenember követése által járhatjuk ki igazán. Ő még a karióti Júdással szemben is szelíd volt, s reá tekintve csak ennyit mond neki: „*Amit tenni akarsz, tedd mielőbb!*” (Jn 13, 27) A szenvedéstörténet eleven tükre” a szelídségnek. Jézus életét adja érettünk, s ebben az önfeláldozásban nincs jelen a lázadás – szelíd alázattal hajol meg Atyja akarata előtt.

Ez a fajta szelíd alázat hiányzik igazán belőlünk. Sokszor hiányzik a gyermekből, pl. nem hajlik meg nevelőinek okítása előtt. Olykor hiányzik a fiatalságból, lázad a „konzervatív öregek” ellen. Gyakran hiányzik a házastársakból, mert nem tudják megérteni, hogy a másik szempontja is fontos lehet. Sokszor hiányzik a szelíd alázat a munkahelyekről is, mert sok munkavállaló nem tud igazodni a munkahelyi rendhez. Egyáltalán a „rend” az, ami az emberek többségét idegesíti, legyen szó erkölcsről, munkahelyről, házasságról, szokásokról, hagyományokról...

*„S mibe naponkint belehaltam,
attól leszek pusztíthatatlan,
s szelíden győzök, mit a szél.”*

A mindennapok forгатagában naponta „belehalunk” ebbe-abba... naponta foszlanak szét reményeink, és naponta élednek új remények a szívünkben. Ebben a naponkénti újjáéledésben győzhetünk igazán, de csak akkor, ha Jézushoz megyünk szelídséget és alázatot tanulni.

(2000. november 12.)

„Kovászemberek”

Ott vannak, ahol lenniük kell. Megkel tőlük a „tészta”, és friss éték támad a nyomukban. A közösség, ahová kovászerejüket adják, feléled „valamitől”. Csak úgy: magától. Ez a „magától” azonban nem más, mint az a csöppnyi kovász, amit „belegyúrnak” az egészbe.

Minden közösségnek megvannak a maga „kovászemberei”. Olyanok ezek, akik önmagukat szigorú terv szerint gyarapítva tartalmaz magányukban Isten-közelben élnek, s ezt a magányt magukban hordozva lépnek az embertársaik közé. Enélkül a szívükbe zárt magány nélkül nem lenne módjuk a kovászuakat megérlelni. Szóról szóra valóra váltják a jézusi kovász szerinti mennyek országának építését.

És veszik a „három véka lisztet”, hozzávegyítik a kovászt, hogy az egész megkovászosodjék. (vö. Mt 13, 33) A „három véka liszt” olykor a család, máskor a szélesebb rokonság, megint máskor a munkahelyi légkör, vagy lehet, az egyház-közösség. A jézusi kovászt a saját lelkükbe zárt magányukból merítik. Csak ezen a magányon „átszűrt”, megérlelt kovász alkalmas arra, hogy a „kovászosodást” előidézze, vagyis a lelki érési folyamat egy-egy helyen elkezdődjék.

Ehhez kellenek a „kovászemberek”. Sajnos, kevés van belőlük. Némelyikük tevékenysége azért fullad kudarcba, mert bár igyekszik a maga hivatása terén, de „kifelé” él, csakis másoknak akar megfelelni. Így hiába van a kezében a liszt, a kovász, mégsem indul be az ő tevékenysége által a közösség „erjedése”. Talán mert a kovász nem megfelelő: nincs lélek-töltete. Nem elmélkedő magányon átszűrt. Túl sok benne az önszeretet, a narcisztikus hajlam.

Megint más kovászemberi tevékenység azért akad el félúton, mert eleve romlott a liszt, amihez a kovászt vegyíteni

kellene. Gondoljunk csak Jézusra, aki bár istenember volt, és a nagybetűs „KOVÁSZEMBER”, mégsem tett csodát a földjei között Názáretben az ott élők kishitűsége miatt.

Ez a „romlott liszt”-jelenség ma is előfordul: számtalan „kovászember” döbben meg azon, hogy bár készen áll a feladatra, kovászát kénytelen más helyre tartogatni, ahol az „alapanyag” jobban formálható.

Felmerül a kérdés: hogyan viszonyuljunk mi a „kovászem-
berekhez”? Nem tartjuk-e őket néha túlzottan megszállott-
nak? Nem csóváltgatjuk-e olykor a fejünket: „No-no, ebből
a kevesebb is elég lenne.” A „jóból is megárt a sok” alapon
nem tesszük-e le a voksunkat a kovásznélküliségre, a kiürese-
dett sémákra? Támogatjuk-e, bíztatjuk-e ezeket az embereket,
vagy belesimulunk a kultúrkereszténység díszes keretének
igénytelenségébe?

Kovász nélkül nincs kenyér. A „kovászem-
berek” kohéziója nélkül a közösség csak összeverődött tömeg. A hit kovásza
nélkül üres a lélek. A „kovászem-
berek” tevékenysége nélkül
a közösség kohéziója elmarad. Gyorsan letűnő sztárok jön-
nek-mennek, politikai hatalmak omlanak össze egyik pilla-
natról a másikra, mert hiányzik a lelki töltetük.

De a „kovászem-
berek” nyomán örök értékek virulnak. Jé-
zus kovásza nem múlik el nyomtalanul, mert ahová elviszik
a Lélek prófétái, ott feléled a remény, beheged a fájó lelki seb,
elfelejtődik az évszázados vihar, perpatvar.

Vigyázni kell azonban, hogy túlságosan ne merüljünk el
a „kovászem-
berek” igézetében, és ne helyezzük őket a legna-
gyobb kovászt hordozó istenember, Jézus fölé. Belon Gelért
a *Keresztény nagykorúság – kiskorú keresztények* című dol-
gozatában kitér azokra a veszélyekre, amelyek hatására a ke-
resztények megállnak a lelki fejlődésükben ahelyett, hogy
tovább nőnének. A többféle ok mellett az egyik a püspök sze-
rint éppen a „személyek igézete”. Rámutat arra, hogy milyen
gyűjtő hatással tudnak lenni az egyes próféták a keresztények-

re. Belon azt írja, hogy nem szabad elítélnünk a lelkek eme vágyódását egy-egy nagy egyéniség után. Mégsem szabad túlságosan az ilyen nagy egyéniségek bővületében elmerülni, és inkább azt kell a tevékenységükben látni, ami mögötte áll: az isteni erőt. Mint Szent Pál mondja: *„Sem az nem valaki, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja.”* (1 Kor 3, 7)

Az igazi „kovászberek” ismérve is éppen ez: elősegítik a növekedést, az isteni kegyelem virágzását azon a helyen, ahova életük, tevékenységük szólítja őket. De nem hajtják az embertársaikat személyes varázsuk igájába.

És hogy miképp váljunk mi magunk is az isteni kovászt hordozókká, hogy nyomunkban kohézió és ne pedig széthullás támadjon?

A recept – mint minden nagyszerű dolog útmutatása – bizonyára egyszerű: elmélkedő magányunkban gyúrjuk lelkünkbe hitünk kovaszát és vigyük oda, ahol élünk, a családunkba, a munkahelyünkre, közösségeinkbe. A lélekben megerjedt kovász közösségi kohéziót szül, és megelőzi a családok széthullását, a mérgező munkahelyi légkört, a közösségekben belüli klikkek kialakulását.

Hát nem ez lenne a leghatékonyabb lelki prevenció a napjaink lelki betegségét, a depressziót előidéző stressz ellen? És nem ez lehetne a megfelelő valóra váltási módja a gyakorlati kereszténységnek, a cselekvő hitnek? Vegyük hát nagy türelemmel a „három véka lisztet”, vegyítsük hozzá a lelkünk magányában kiérlelt jézusi kovászt, hogy megkeljen a tevékenységi területünk tésztája, és friss éték támadjon a nyomunkban.

(2004. július 4.)

Találkoztam a Jubilánssal

A hírközlő eszközök ontották (és ontják) az ezredvéghangulatú cikkeket, beszélgetéseket, összefoglalásokat, értékeléseket. Szilveszterre így elegünk is lett a „bűvös” 2000-es számból. Mindenkinek volt valami mondanivalója, talán csak éppen az „Igazi Ünnepelet”, a „Jubiláns” maradt csendben, aki olyan „emberfeletti” volt, hogy Őhozzá mérték még a gyarló emberi időszámítást is.

Úgy tűnik, a „világi csinnadratta” mellett az új évszázad küszöbén ismét megmutatta igazi arcát az Úr: a betlehemi egyszerűség és názáreti rejtettséggel a nagy jubileumra is megmaradt. Hogy ezzel mutassa meg számunkra a követendő példát?

Világi körökben év végére „presztizskérdésnek” számított, ki hol tölti a nem mindennapi szilvesztert. Ki milyen mértékben kivágott ruhában pompázik, hogy fiatalnak, korunk elvárásainak megfelelően „sikeresnek”, „frissnek” tűnjön, mintha éppen most lépett volna ki a „fitneszklubok” valamelyikének ajtaján... Hisz korunk „menője” a fiatal, arányos ember, a ráncok nem számítanak erénynek, a tapasztalat sutba dobható!

Épp estélyi ruhákat nézegettem az egyik kirakat előtt, amikor hirtelen megjelent előttem a nagy Jubiláns rozoga jászla, a szegények sóhaja, az a bűnös valóság, amiért Jézus a Földre jött közénk... És a jászol ünnepeltje hirtelen elűzte meddő álmodozásom. Végül a 2000. év első pillanatait szerényen, szűk családi körben töltöttem.

Szilveszter éjszakáján kinn az utcán tűzijáték, mulatozás, a fények mosolya, kihívó kacérság tombolt. De nekem a nagy végtelen csend tűnt fel! Vagy csak az én lelkemben állt be ez a csend? A várakozás lám meghozta valódi gyümölcsét: mert csak ebbe a csendbe, a kiüresített szívbe léphet be Krisztus, nem pedig a pompás „kivagyiságba”!

A Nagy Jubileumra csak a Csenddel készülhettek! Csöndben maradni nehéz, ha igazunk van. Csöndet teremteni nehéz, ha mindenki „fontos” akar lenni, ha mindenki mondja a magáét a környezetünkben. A Csendhez ragaszkodni olyan feladat, melyet csak kevesen tudnak teljesíteni. Túl nagy a tömegkommunikáció kísértése! A csönd kincse a Jubiláns kincse. Ezt csak úgy tehetjük magunkévá, ha mi magunk is szeretjük a hallgatás pillanatait – az elcsendesedés szent ajánlóját, mely az őszinte imát termi.

A Szentév a zárandoklatok éve lesz, hiszen milliók fogják felkeresni azokat a helyeket, melyeken Jézus a valóságban megfordult.

Az utazási irodák már az előző év végén bőven kínáltak kedvező zárandoklehetőségeket. És valóban: a Szentév mély átélése a zárandokúttal párosítva kegyelmi adomány! De hol a határ kirándulás és zárandoklat között? Sokan úgy „prezentálják” Mária-tiszteletüket, hogy kimondottan „gyűjtik”, számojják, hány Mária-zárandokhelyet kerestek fel. Ez nem lenne baj, ha igazi áhítattal párosulna. A Szentévben még többen lesznek, akik úgy gyűjtik a zárandoklataik számát, hogy közben azt gondolják: ettől lesznek „jó hívők”, ezzel szereznek „privilegiumot” az Úr szemében.

Gondolkodnunk kellene a „lelki zárandoklat” fogalmán is. Ebben az évben „lélekben” számtalan zárandoklaton részt vehetünk, ha kinyitjuk a Szentírást. Lélekben ott lehetünk Jézussal a Genezáreti-tó partján, ahová talán sohasem juthatunk el... Ott lehetünk vele csodatettei helyén és a keresztfá alatt! Úgy érzem: e Szentév kiváló lehetőség arra, hogy a Csendet megteremtjük magunk körül, és lélekben Jézussal legyünk a szent helyeken...

Találkoztam a Jubilánssal. Igaz, „csinnadratta” nélkül, „balladai homályban”, csendben és egyszerűségben, de velem volt. Talán csak pár pillanatra. De az Arcát mindörökre látom.

(2000. január 30.)

Tavaszi kérdéseink

A májusi frisszöld levelek rezdülésein, a madarak énekén át szól az Úr: Jövök, itt vagyok, feltámadtam! Események sorjáznak: feltámadás, mennybemenetel, és hamarosan itt a pünkösti csoda...

Beleszédül az ember a tavaszi történesekbe, hiszen a kert képe is napról napra változik. Győzi csodálni az ember! Tegnap még csak a tulipánok nyíltak, s lám, már a jácintok is rövid életű kikeleti küldetésüket teljesítik, hogy megszépítsék körülöttünk a világot.

A minap hetedikeseimnek azt adtam feladatul, hogy írjanak fogalmazást a tavaszról, *Tavaszi újjáéledés* címmel. Titkon arra is kíváncsi voltam, hogy a tavaszt összefüggésbe hozzák-e majd az emberi lélek rezdüléseivel, kitérnek-e a lelki újjáéledésre. Voltak eredeti gondolatok, szépen kifejtett kikelet-dicséretetek. Többen érintették a lelki megújódást, a hittanosok közül volt, aki a „lélek tavaszát” helyesen Jézustól eredeztette. Az egyik gyermeknek bizonyára nagyon rossz tapasztalatai lehetnek az emberről, aki, mint írja, semmibe sem veszi a tavaszi természetet, embertársait, fontosabb számára a hajsza, a pénzvilág és gonoszkodás. Bezzeg a madarak mily szépen dicsérik énekükkel a zsendülő természetet! Milyen kár, hogy nem tudnak beszélni...

Az ablakon kinézve eltűnődtem... Éppen egy madár szállt az ablak előtti fára, és én hosszan rajta felejtettem a szemem. Már hetek óta idejár énekelni...

Hallgattam-e őt eddig? Becsüljük-e az Isten teremtette természet szépségeit, vagy úgy megyünk el mellettük, mintha kijelölt „folyosóinkon” a bevett szokásaink, monotonitásaink útjairól nem nyílna kilátás Isten kertjére?

Rácsodálkozunk-e az emberek mosolyára, az állatok ragaszkodó hűségére, a virágok szépségére, az égbolt színpompájára?

És ha mindezt megcsodáljuk, vajon tetteink továbbtükrözik-e ezt az égi csodát? Elfelejtetik-e velünk földi gondjainkat, és hiszünk-e a Gondviselésben?

Valamikor régebben, még kislánykoromban ecsettel és vászonnal jártam ki a természetbe, hogy megörökítsem annak szépségét. Emlékszem a jó illatú mezőre, a szülőházunkhoz közeli tóra és a folyón átnyúló hídra. Mély csodálat töltött el a környezet sokszínűsége láttán, a legtöbbször a híd mellé telepedtem le, és önfeledten festeni kezdtem. Egy-két ember meg-megált mellettem, és ilyenkor összehasonlították a képet a természettel. De nem hasonlított, nem is hasonlíthatott rá, mert a valóság nem más, mint Isten egyedi csodája, melynek csak hangulatát lehet visszaadni, de teljes szépségét sohasem... Mert hatalmas az Úr alkotása!

Ma már nem járok a mezőre festeni, mert úgy gondolom, hogy az isteni csoda bennünk van. Tetteinkkel, szavainkkal, alkotásainkkal ezt az Istenben gyökerező belső csodát kell kivetítenünk a világra, hogy sokkal szebb legyen!

S ezt a lehetőséget ki kell használnunk, mert a természet tökéletes szépsége is valahol a szívünkben van elrejtve, s e tökélyben Isten képmása rejtőzik.... De először fel kell fedezni! Talán éppen most, ilyenkor, a kikeleti áhítat idején.

(1999. május 16.)

A lazaság veszélyei

Járványszerűen terjed a lazaság... ha bekapcsoljuk a televíziót, kötetlen, laza, csevegő műsorok tömegével találjuk magunkat szemben. Az a „menő”, ami nem előkészített; előre megírt szövegek nélkül, spontán indul el a kép-

ernyőn „valami”... Valami fecsegő massa, amely sokszor még a trágár kifejezésektől sem mentes, máskor meg akár kora este „túlerotizált”. Ez a spontaneitás azonban nemcsak a tévéképernyőn szembetűnő, a mindennapokban is gyakori jelenség. Az a népszerű társalgó, aki szinte már-már gátlástalanul „laza”. Ezt a magatartást sugallja ma az embereknek a média.

A gyermekek körében is érezhető, hogy azt fogadják el leginkább a társak, aki „lezsér”, aki nem csinál semmiből szívügyet, lelkiismereti problémát. A fiatalság egy része tévesen keveri a modernség és lazaság fogalmát. Mert ha valaki modern, halad a korrallal, még nem kell, hogy nélkülözze a belső tartást!

A könyvkiadás is „fellazult”, sok a kiadott értéktelen „szövegmassza”, szinte elárasztja a könyvpiacot a sok kasszasikerre pályázó kiadvány. Ponyva ugyan mindig is volt, és lesz, de úgy tűnik, manapság minden kiadható...

Ez a „fellazulási folyamat” a pluralista társadalomban hirtelen beálló szabadság, a fellélegzés kísérőjelensége, melyben a diktatúra utáni időszak bizonytalansága nyilvánul meg. A diktatúra helyét a keresztény erkölcsiség helyett, sajnos, inkább a liberalizmus foglalja el az élet minden területén. A keresztény egyházak szelíd igyekezete ellenében erőteljesen fúj a liberalizmus oldó szele. S a liberalizmus „vadhajtása” ez a fajta lezserség.

Egyéni és csoportérdekek ütik egymást, érdekszövetségek kötődnek. A részrehajló, korrupt magatartást, a szolgálalkúséget, a gátlástalan bosszúéhséget és becsvágyat nyegle jópofasággal szokás kendőzni. Különösen szomorú, ha ezt az ember az egyházon belül tapasztalja. Kiveszőben az emberi tartás, kevés az igazi, tiszta jellem. A lazaság általában nagyfokú önzést és igénytelenséget takar.

Ha a lelki élet elsilányul, ha „befelé” nincs igény arra, hogy önmagunkat napról napra magasabb szintre emeljük, ha ez

a cél eleve hiányzik, akkor „kifelé” is igénytelenek maradunk a környezetünkkel szemben. A templomba járás lényege el-sikkad, a szentségek vétele megszokássá válik, s fokozatosan satnyulnak emberi kapcsolataink.

A lazaságra jellemző, hogy könnyedén születnek súlyos döntések. A társadalomban ez a házasságok gyakori felbontásában, a vadházasságok, az együttélések elszaporodásában nyilvánul meg. „Laza” kapcsolatban élnek, minden kötöttség, felelősség és persze erkölcsi tartás nélkül... S az már a cinizmus netovábbja, ha valaki ezt megpróbálja erényként feltüntetni – mert erre is van példa... A lazaság erkölcstelenséget fed, az ilyen kapcsolaton nincs Isten áldása!

Az egyéni, a családi életen túl a nemzet benső tartása is elengedhetetlen. Az a nemzet, amelyből kivesszük a „kovászt”, széthull, elfogy. Ha igazán megvan bennünk a nemzeti öntudat, nem vehetjük „lazán” dolgainkat! Minden helyzetben ki kell állnunk jogainkért, az igazság mellett, és nem szabad a pillanatnyi érdekekért kockára tenni nemzeti megmaradásunkat.

A belső kovászt, a jellem összetartó erejét az igazi istenhit adja. Ha elveszítjük Istent, elárvulunk. A lazaság tehát egy-fajta figyelemelterelés, mellyel az ember árvaságát kendőzi. Reményik Sándor írja egyik szép versében:

*„... árvaság csak egy van, feleim:
Az erdőn kívül lenni,
Otthontalannak, hazátlannak lenni.
Nagyvárosok rideg utcakövén
A szélről separtetni.
Sok más szeméttel összekeveredni.”*

A lazaság veszélyeit nem szabad lebecsülnünk, mert a mögötte rejlő lelki árvaság, az „erdőn kívüliség”, az istenhit gyengülése könnyen tévutakra visz.

(2002. június 2.)

Az öröm kulcsa

Nyár van, s ehhez az időszakhoz szinte valamennyien az öröm fogalmát társítjuk. Örül a természet a napnak, örül a gyermek a kinti hancúrozásnak, örülnek az emberek a pihenésnek. Örül, örül mindenki. Pontosabban az örül, aki képes örvendezni, mert lelkéből természetesen sugárzik és árad ki a belső ragyogás, akinek szívében ott rejtőzik az Öröm Kulcsa, maga az Úr Jézus, hiszen az örülni való képesség is neki köszönhető...

Napjaink megkeseredett világában szinte égbekiáltóan fontos kérdéssé válik ez: Hogyan tanuljunk meg örülni? Ha szétnézünk, csupa szomorú és életunt arcokat látunk, a létbizonytalanságban megélhetésért küzdő elfásult emberek arcát, kiknek tekintetéből kiveszett a mosoly, a derű... Kiktől tanuljanak hát a gyermekek örülni? Talán az örömet mint tantárgyat az iskolában kellene oktatni, hogy időben megtanuljuk az örülni tudás művészetét? Ez persze naiv és nevetséges ötlet, de ugyanakkor a hitoktatás reális célkitűzése kell hogy legyen az örülni tanítás, az örömhír tényleges átadása. A családi élet középpontjában is az örvendezésnek kellene lennie! A közös derű láttatná a kisgyemekkel: miként lehetséges örülni. Így a lelkében hamar megérne az apró, mindennapi csodák okozta öröm becsülése...

Van egy magyar közmondás, amely így hangzik: „Bajban ismerni meg a jó barátot.” Hogy ez mennyire igaz, arra szorongatott vagy szomorú helyzetben, szerencsétlenségben felénk nyújtott kezek döbbsentetnek rá igazán. De ez is elmondható: „Örömben ismerni meg a jó barátot.” Hogy miért ez a látszólag szokatlan állítás? A minket ért öröm, a sikeres munka vagy szerencse szintén jól „teszteli” azt, hogy ki az, aki a szívünkhöz igazán közel áll, s velünk együtt tud örülni.... A kérdés tehát így is feltehető: „Tudsz-e velem örülni? Bará-

tom vagy-e, hogy velem örvendezz?” Ha meglepetésszerű, váratlan öröm, kitartó munkánkat koronázó siker vagy előléptetés ér bennünket, gyakran láthatjuk döbbenetben, hogy szinte „megfagy körülöttünk a levegő”, és esetleg több irigységet tükröző sápadt arc mered ránk, mint mosolygó és velünk örülő.

Az együtt örülni tudás az ember nagy kincse! Igazán örülni Jézustól tanulhatunk, hisz az Ő örömhíre mindenfajta örömnünk gyökere és életető forrása. Jézus az együtt örülni tudásban is példát mutat nekünk: Ő igazán együtt örül a körülötte élőkkel, legyen az bár a kánai menyegző lakodalmas serege, a feltámasztott Lázár és annak rokonsága vagy akár a vak kolodus. Így örüljünk mi is a mások örömének! A Feltámadott örömeivel kell arra a testvérünkre tekintenünk, akit öröm ért, és ne érje el a szívünket az irigység sötétsége, s az örömből való kirekesztettség érzete...

A másokkal való együtt örülés „visszavetül” ránk is, és jézusi derű költözik a szívünkbe.

Sokan mondták, leírták már elpananszolva: kár, hogy Jézus arcát szinte valamennyi képzőművészeti alkotás szenvedőnek ábrázolja. Többen óhajtják pl., hogy templomainkban ne csak a szenvedést ábrázoló stációs képek kapjanak helyet, hanem az örömei is ott legyenek, hiszen hitünk alapját a Feltámadás Öröme képezi. Úgy tudom, vannak is olyan festők, akik próbálkoznak a Feltámadás örömmozzanatainak több képen való rögzítésével. Ez reális és kívánatos lenne, hiszen az evangéliumokban sok-sok utalást találhatunk Jézus örömére. Az ő örömet nem oltotta ki a szenvedés látomása. Ez tükröződött a színeváltozásában is: „*Arca ragyogott, mint a nap, ruhája pedig tündöklött, mint a fény.*” (Mt 17, 2) Mindez ugyan köztudottan isteni mivoltával, a megváltás titkával áll kapcsolatban, de a színeváltozás sorainak olvasása közben mégis úgy érezzük: arcának ragyogása átvitt értelemben számunkra is példa. Belső ragyogásunkkal bizonyára mi is

Istenhez vezethetjük az ingadozókat, s lelkeket hódíthatunk az Istennek.

(1998. augusztus 9.)

Nyár reggeli tünődés

Van-e szebb a kora nyári reggeleknél?! Amikor a konyha előtti virágos teraszra csak úgy odaszáll egy madár, és míg a reggeli kávé mellől rácsodálkozol, belesimul a virágokba?! Van-e rejtelmesebb, mint a reggeli imád utáni szikrázó nap-sütés, benne a még előtted álló nyár ígéretével?

S a reggeli kerti varázs? A korai öntözés után feléledő növények a nyári szomjúságban köszönetet intenek feléd, a fűben ott az ezernyi kis bogár... Hallod, amint éppen aratni indulnak a gépek, és a távolból a frissen learatott gabona illata száll feléd...

Benn a szobában még alszanak gyermekeid. Arcukon az álom misztikuma, ám már lassan idehallatszük reggeli mozgólódásuk. Újabb szép szünidei napra ébrednek éppen...

Ilyenkor tudod, érzed: tiéd a nyár. Tetterő, friss életkedv sarjad a szívedben, és minden reményteljes színezetben tűnik fel előtted. A rossz talán nem is annyira rossz, mert mögötte esendő emberek állnak, akikhez Isten irgalmas. És a szépség? A „szép” kategóriája meg aztán igazán tündököl... Kora nyári reggeleken az optimista szemével látsz. Hol van már a szomorúság vagy fásultság? Hisz rád ragyog a felkelő nyári nap! A „ki korán kel, aranyat lel” igazsága éltet, mert lám, gyönyörű ez a gabonaillatú reggel...

Felszökkenesz hát kedvenc kerékpárodra, és egyenesen a határba visz az utad. Más cinikusan legyintene: „falusi ro-

mantika”, te azonban jelképesen minden alkalommal szinte a természetbe simulsz, és örülsz, hogy távol a városok zaja. A két falu között levágott gabonarendek, és közöttük éppen egy nyulat látni, de csak pár villanásnyira. Ki érti ezt, hogy ez maga a csoda, a megunthatatlan szépség, melybe minden aratáskor belefeledkezel? Míg másnak ez „falusi turizmus”, számodra a táj életed egy része. Kitérőnhetetlenül ott van a lelkedben. Mert lám: ott a hely, ahol gyermekkorodban szalonnát sütöttek, amott a folyón csónakázatok, a híd mellett meg tájképeket szoktál festeni... megannyi emlék él a tájban – így az már nem egyszerű táj, mert ott vannak benne életed tükörcserepei. S míg e parányi tükörbe belepillantasz, felvilan a szívedben az ujjongás: az életszeretet... De a kicsi tükörcserepek által Isten is üzen feléd...

Ott van Ő minden kora nyári reggelben, ott van a természet csodáiban, gondviselése ott van az ébredésben, a madárdalban, a nyúl szökkenésében, a gyermeki hangban, a reggeli áhítatban.

Olyan ez a nyár reggeli „életre ocsúdás”, a szépségre való rácsodálkozás, mint Kosztolányi *Hajnali részegség* című versében az élet szépségeinek felismerése. Nos, olyasmi ez a reggeli áhítat: kosztolányiasan álmélgodó és Isten előtt meghajló.

A teraszra szálló madárkáról eszembe jut Szent Ferenc is, aki a természetben Isten tenyerén érezte magát. Ahogy közhismert *Naphimnuszának* soraiban írta:

*„Áldott légy, Uram, és minden alkotásod,
Legfőképpen urunk-bátyánk, a Nap,
Aki a nappalt adja és aki
ránk deríti a te világosságod.
És szép ő és sugárzó, nagy
ragyogással ékes:
A képed, Fölséges.”*

A reggeli felkelő napban is ott van Isten világossága, sugárzásában ott van az isteni tökéletesség.

És majd este, mikor a nap leáldozott, elmondhatjuk az esti imában a zsoltos szavait:

*„Álmodjék rólad a szívünk,
álmunkban is te légy velünk:
téged dicsérjen énekünk,
midőn új napra ébredünk.”*

Az esti álommal pedig ismét eljön a friss remény: egy új nyári reggel verőfényes szépsége az élet igenlésével, az Isten sugallta életszeretettel.

(2002. augusztus 4.)

„Piros perceink”

Rohanunk. Azzal áztatjuk magunkat, hogy muszáj, mert-hogy „jövőnket építjük”... s így folyton-folyvást a holnapban élünk. Időhiányra, zaklatottságra, túlhajszoltságra panaszkodunk. Napjaink be vannak „táblázva”, zsebnaptárunkban bejegyzések sora utal sürgős elfoglaltságainkra. Szomorú, de olykor már a hozzánk közel állók meglátogatását is „betervezni” kell, a szüntelen hajsza miatt életünkben kiveszik a spontán cselekvés.

Mécs László szavaival élve „fekete” ez a rohanás, és ő nevezte „pirosnak” azokat a perceket, amikor megállunk, és ízlelgetjük az adott perc istentöltését.

Az állandó stressz, ziláltság közben szürke és személytelen az ima, mert hiányzik az elcsendesedés „piros perce”, hiányzik a kegyelem melege – nem érünk rá észrevenni Isten jelenlétét.

Olykor, ha a „fekete rohanás” letör, és sikerül tényleg megállnunk, „piros pillanatainkban” megragadhatjuk az időt. Nemcsak kivételes ünnepeken, nemcsak szentestén, újév haj-

nalán, feltámadáskor, születésnapokon és más családi ünnepeken, hanem itt és most, a jelen – akár látszólag sűrke – perc-ízét megkóstolva. Rácsodálkozni a felkelő napra, örülni gyermekünk mosolyának, meglátni a kisdíákokban az isteni tehetségszikrát, megilletődni egy köszönőmtől, felujjongani egy szívhez szóló zene hallatán, elcsodálkozni a lehullott hó tisztaságán – úgy egyáltalán: „felszipantani” az élet adta szépségeket! Midezeknek lélekfinomító hatásuk van...

Néha kétségbe ejt, hogy egy adott pillanat számunkra soha többé nem tér vissza, múlttá silányul, lassan megkopik, elhalványul... Többé nem lesz kicsi a gyermekünk, elmúlik minden együtt átélt családi öröm, és minden percben búcsúznak. A múlt és jövő e piros percekben összeölelkezik, és ekkor megértjük, hogy a kereszény ember ideje a jelen. A jelen időben dől el minden. Az adott időintervallumban kell megtenni a jót, mert ha nem tesszük, a lehetőségre később csak mint mulasztásra emlékezhetünk vissza.

A jövő miatt is gyakran eltúlozzuk az aggodalmaskodást, s fokozatosan elgyengülünk a sok lelki szenvedéstől, mert nem hallgatunk a figyelmeztetésre: „*Nézzétek az ég madarait! (...) Nézzétek a mezei liliomokat!*” (Mt 6, 25). A jövő miatti bizonytalanságunk zsarnokként hatalmaskodik felettünk, s ez a bizonytalanságérzetünk csak akkor fog eltűnni, ha megtanuljuk az ég madaraitól és a mező liliomaitól, hogy miként tudunk értelmesen a jelenben élni.

Gyakran fogadalmakat teszünk, de ezek a fogadalmak mind a jövőre vonatkoznak, elfeledkezünk az „itt és most” arany szabályáról. Az emberi „én” csak a jelenben építhető fel, különben a terv rózszsín jövőködbe vész... A Szentírás alapján az idő üzenetét valahogy úgy rakhatjuk össze magunknak, hogy nem szabad a múltban megragadnunk, mert „*aki kezét az ekeszarvára téve hátratekint, nem alkalmas az Isten országára*” (Lk 9, 62), ugyanakkor a jövő felett sem szabad túlzottan töprengenünk, hanem inkább a jelenben kell megélni

a hitünket, miként a jelen időt használják ki az ég madarai és a mező liliomai is.

Sík Sándor a jelenben betöltendő hivatásunkról ekképp vall:

*„Nem, ne bánd a holnapot:
A rendelés a forró mába küldött.
A rőt aszálytól pattogzik a föld,
Tátong feléd a lelkek szomjúsága.
Tőled esengnek élő harmatot,
A munka ég: rabló lennél, ha most
Az izzó percet kis magadra szánnád.
Egyetlenegy a szükségés: Szeress!
És tégy, amint az Isten adta tenned.”*

A rendelés mindannyiunkat a „forró mába” küld, hogy ma, a jelenben végezzük el a szeretet által kijelölt, csakis általunk elvégezhető feladatokat.

(2003. február 23.)

A szentségi házasság

A házasságról mint életformáról mindenkinek megvan a maga elképzelései. Ezek az álmok részletekben eltérhetnek egymástól, de a lényegük azonos: a boldogságkeresés és az utódvállalás utáni vágy közös bennük. A házasság céljai sokfélék, a legszebb köztük mégis a nemes törekvés: boldoggá tenni társunkat. Mindig előbbre vinni, mindig maradandó élményt nyújtani számára, pozitívan hatni lelki fejlődésére; hogy közben mindkét ember önmaga maradhasson. Csak a másik egyéniségének, énjének tiszteletben tartása mellett lehet és szabad egymásra „hatni”.

Széchenyi házasság előtti imájában ekképp fohászzkodott: „Isten, engedd, hogy életem napjait Selinával oszthassam meg, s vele egyesülten szentelhessem Neked, a Te dicsőségednek életemet. Ha pedig jobbá nem lehetek általa, sem ő jobbá nem lehetne általam, akkor inkább válassz el bennünket.”

Ha önmagunk mintegy tökéletesebb másaivá fejlődhetünk egymás mellett, ha a házasságban biztosított szellemi, lelki és érzelmi előrehaladásunk, akkor megvalósul az áhított boldogság.

Vannak emberek, akik a házasságban egoista módon csak a saját vágyaik teljesítését keresik. Nem nyitottak társuk iránt, nem figyelnek oda házastársuk lelki rezdüléseire. Nem adni akarnak, hanem csak kapni. Mivel így az igényeik kerülnek előtérbe és nem az adni akarásuk, előbb-utóbb – ha nem pontosan azt nyújtják számukra, amit elvártak – csalódott emberekké válnak. Pedig az érett szeretet még akkor is szeretni képes, ha látszólag nem nyer viszonzást. Szent Ágoston szerint: „A szeretet mértéke: mérték nélkül szeretni.”

A házasságbeli boldogság megtalálását elősegíti a házasság szentségi volta, a házasság szentségi kegyelme. Az Úr nemcsak a házasság megkötésekor áll mellettünk, hanem mindvégig velünk marad. Érezzük: segít.

Sokan sajnos nem értik meg a házasság szentségének lényegét, és úgy tűnik: inkább a szép külsőségek végett kötnek házasságot templomban. Képmagnóra veszik fel a házasságkötést, hogy megörökítsék a pillanatot, amikor hűséget fogadtak egymásnak. Ez hasznos és értékes; csak az a baj, hogy sokan közülük nem tudatosítják eléggé, a házasság szentségi kegyelme csak akkor érvényesülhet igazán, ha a házastársak a szertartásuk után is ápolják kegyelmi életüket, ha saját lelki fejlődésükre odafigyelnek. Megkötik ugyan a házasságot az Úrban, de aztán nem élnek az isteni parancsok szerint. Vagy ha megközelítően aszerint élnek is, szentségekhez már nem járulnak, esetleg a szentmiséket sem látogatják. Nézegetik

a házasságkötésükről szóló videofelvétel képkockáit, de lelküket a lelki tükörben már csak ritkán (vagy soha?).

Így aztán az Úr segítő kegyelme a házasságukban nem fejtheti ki valódi hatását. És az ilyen szentségi házasságban, amelyben a házastársak hite meggyengült, s elhanyagolják vallásgyakorlásukat, megtörténhet, hogy a felek nem is érzik az Úr jelenlétét a házasságban. Nem is érezhetik, ha éppen a lényeg veszik ki vagy kopik meg: a HIT. Ezáltal a házasságban elkerülhetetlen kisebb-nagyobb szenvedések nem hozhatják meg gyümölcsüket: az Úr általi összetartozás örömét.

Helytelen az ellenkező véglet is: amikor a házastársak ápolják ugyan lelki életüket, de túlságosan passzívan hagyatkoznak az isteni kegyelemre, gondolván, hogy a felmerülő problémák automatikusan megoldódnak általa, hiszen Isten velük van. Emiatt aztán sok bajnak a gyökerét elfelejtik orvosolni. Isten kegyelme csak úgy virágozhat ki bennünk és áradhat szét környezetünkre a melege, ha mintegy „együttműködünk” vele, ha aktívan, „Istennel karöltve” küzdünk azért, amit számunkra kijelöl, sugall. Ha boldog házasságot szeretnénk, figyelniünk kell a belső hangra, az Ő útmutatásaira.

A szentségi házasságban – a házastársak elmélyült lelki életre való törekvése esetében – az isteni kegyelem szó szerint könnyít a házastársi kapcsolat pozitív irányba tereslésében. Könnyebb az Úr erejével az összhangot megteremteni, könnyebb a szenvedésváltozatokat megélni, könnyebb lemondani esetleges önző, kicsinyes vágyainkról, és könnyebb örömet szerezni, a teljes önátadást megvalósítani – könnyebb szeretni... A házastársi kapcsolat szentté válik, és a lelki-testi egységben ott érezzük a Lélek összeláncoló energiáját.

A legjobban a mágneshez hasonlítható a Lélek jelenléte a szentségi házasságban: a mágnes hatásával vonzza egymáshoz a házastársakat. Ez a mágnes, a kegyelem, megakadályozza azt, hogy lélekben a két ember elszakadjon egymástól.

*„Emeld fel, Uram, a szerelem
szenvedélyei fölé
a felelősség és hűség csillagát,
ébreszd föl a lélek és erő tudatát,
sugároztasd rá
a tisztelet és a csodálat aranyát...”*

(Belon Gellért: Imádkozzál)

A szentségi házasságot erős hittel és felkészülten kell fogadni, mert ezzel nemcsak egy ragyogóan szép szertartást élünk át, hanem végleg az Úr mellett döntünk, a keresztény életformát választva. Az életté váltott hit, a vallásgyakorlás adják meg a szentségi házasság valódi értékét; a kegyelem befogadására és helyes felhasználására való képességet. Legyünk nyitottak házasságunkban a Lélek iránt.

(1991. augusztus 25.)

A hit mankója?

„A hit mankójába kapaszkodva könnyebb lett a sorsa...” – olvastam a minap egy hetilapban. Megakadt a szemem a kifejezésen. Itt kezdődik minden. Hogy a hitre, Krisztusra alapozzuk-e életünket egészen (!), vagy csak a „hit mankójáról” beszélünk-e. A mankó ugyan segít a járásnál, megkönnyíti azt, de ha javul a beteg állapota, eldobható, sőt: természetes, hogy a gyógyulás után félretesszük a sarokba. A mankó tehát ideiglenes eszköz. Ebből máris látható, hogy a „hit mankója” kifejezés mennyire „sántít”, és legfeljebb a nem hívő szájába illik...

Csak akkor van szükségünk a hitre, Krisztusra, ha járásunkat könnyíteni akarjuk? Ha nem bírva a szenvedést, a bajt,

amolyan „utolsó reményként” a „hit mankójába” kapaszkodunk? És ha enyhül a lelki baj, ha jobbra fordul a sorsunk, máris elfelejtjük az Úr Jézust? Az egész kereszténység és saját hitünk degradálása, ha azt „mankóként” emlegetjük.

Létünk fő kérdése tehát: egészen Krisztusba tudjuk-e helyezni életünket (Óáltala, Ővele és Őbenne), vagy csupán életünk egy-egy válságos időszakában fordulunk Istenhez? A „szürke taposómalomnak” címkézett mindennapjainkban dől el lelkünk jövője! És nem fellengzősség, ha leszögezzük: kereszténységünk s az egész emberiség jövője is ezen áll vagy bukik! Hitünk a napi megélése nélkül csak „kirakat-hit”, s így hamis...

Sajnos, hajlamosak vagyunk még az egyházban is a „hit mankója” sugallta szellemben gondolkozni, s itt kezdődik lelki életünk ellaposodása, s párhuzamosan itt alakul ki bennünk a téves istenkép. Ha pedig szétnézünk a világban, szomorú-letörtén látjuk, hogy az emberek többsége „mankókat” keres. Ki valamilyen szenvedéllyel (cigaretta, alkohol, drog stb.) kívánja „oldani” gondjait, levezetni belső feszültségeit, ki „csodadoktornál” keres vigaszt, mások a hittel szemben álló agykontrollra voksolnak, sokan a konzumálás (a mindent birtokolni vágyás mankója!) rabjaivá válnak, s vannak, akik a szekták közösségeiben keresik a megváltást...

Csupa vergődés! „Halál-avarra” zuhanás ez valamennyi... És a több tucat „mankó” mellé sorolható be a „hit mankója” eredményezte életfelfogás is. Ez ugyanis nem valódi hit, csak fiókba zárható, bármikor előkotorható segédeszköz. Nem élő, létező, nem a személyiségünket, a lelkivilágunkat kitöltő istenvalóság. Életmentő oxigénpalack, de nem maga a „szabad levegő”, a vallásos élet nyújtotta belső szabadság.

Krisztus ezt mondja a „mankós kor” jelenlegi és leendő áldozatainak: *„Mindaz, aki hallgatja tanításomat és tettekre is váltja, hasonlít a bölcs emberhez, aki házát sziklára építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult*

a házra, de az nem dőlt össze, mert sziklára alapozták.” (Mt 7, 24–25) Jöhet tehát bármilyen pillanat! Hogyha hitünk sziklájára épül lelki házunk, nem lehet baj. Elveszítjük ugyan „hitünk mankóját”, de marad a lépéseinket belülről meghatározó biztos iránytű: a szívünk mélyén munkálkodó élő Krisztus.

(1995. november 5.)

Cserépedények titka

Takarnak és védenek. Belső érzéseket sejtetnek, és nem hialkodnak. Szerényen rejtik titkaik.

Vajon hány „cserépedény” van környezetünkben? Olyan, amely tartalmat rejt, hogy aztán átadhassa e lelki értékeket, ajándékokat másoknak... Van-e még olyan cserépedény, mint amilyennek Szent Pál mondja magát? Ő Krisztushoz képest hasonlítja magát a cserépedényhez, Krisztust pedig a „kincs”-nek mondja, amelyet a cserépedény rejt: *„Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túláradó nagyságát ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk.” (2 Kor 4, 7)*

Hányszor könyveljük el a magunk dicsőségének azokat az értékeket, eredményeket, melyek csakis Krisztus kegyelmének nyomai? Túl sok az önelégültség, túl sok a szerénytelenség a keresztények között is, mely tulajdonságokkal nem közelebb, hanem éppen távolabb lehet kerülni Krisztustól.

Cserépedények óvták régen a tekercseket, s ezáltal maradhattak fenn a Biblia sorai az utókor számára. Edények, melyek értékeket őriztek. A cserépedények mintha ma már nem állnának oly becsben. Sem a szó szoros értelmében, sem pedig átvitt, Szent Pál-i értelemben.

Az átlagember nem nézi sokba azt, ki „csak” értékőrző cserépnek mondja magát, inkább azokra néz fel, kik többnek mutatják magukat, mint amik: díszes porcelánnak, hivalkodó csecsebecsének. Külön lelki tréningeket szerveznek azoknak, akik „valakiknek” akarnak látszani. Ilyen kifejezést is hallani manapság: „El kell tudni magadat adni!” Vagy: „Kell tudni menedzselni magadat, hogy benne légy a köztudatban.” Sajnos, olykor még az egyháziak körébe is beférkőzik e kóros szemlélet, sokan „sztárkáplánokról”, „sztárpapokról” beszélnek... megint mások a név előtt álló titulusok szerint ítélik meg testvéreiket. Nem egy munkahelyen annak sikerül elő-rejutnia, aki – bár esetleg szerényebb képességekkel van megáldva – „futtatni” tudja magát. Arról is hallani például, hogy más nemzetek fiai-lányai sokkal szegényesebb lexikális tudással többnek tudják magukat mutatni, mint amit belülről birtokolnak. Nincs akkora tudás vagy lelki érték, de a kevesebbet többnek mutatja a külcsín, az alakoskodás.

Szent Pálról vehetnénk példát a szerénységben, ki apostoli és emberi nagysága ellenére csupán kincsőrző eszköznek vallja magát. Ha jobban belegondolunk, ennél nagyobb és felemelőbb szerep nemigen juthat embernek osztályrészül, minthogy magát Krisztust hordozza „edényének” rejtekében.

Kutatjuk-e, hogy vannak-e környezetünkben ilyen érték-hordozók? Van-e rá igényünk egyáltalán, hogy találkozzunk velük? Mennyire példaképek az ilyen típusú embertársaink? Divat-e, szokás-e manapság „az erő túláradó nagyságát” az őrzött kincsnek, Istennek tulajdonítani? A személyes „érdemet” nem tartjuk-e előbbrevalónak? Gondoljuk csak el, hányszor adunk hálát jól sikerült dolgainkért... Hajlamosak vagyunk erről megfeledkezni!

Ha már megtaláltuk a Kincset, őriznünk kellene. Cserépedény mélyére helyezni, időnként ellenőrizni, megvan-e még az eleinte becsben tartott kincs – a hitünk, vagy közben elkótyavetyéltük egy tál lencséért? Ott van-e még a szívünk mélyén

az éltető isteni erő? Vigyáznunk kellene cserépedényünkre, hogy el ne törjön, vagy hogy ne szivárogtassa át az ártalmas vizet a külvilágból, hiszen a külső ártalmak értéktelenné tehetik az éveken át küzdelmesen valóra váltott, őrszemként végzett munkánkat.

Csakis így, cserépedényünk tartalmát szüntelenül figyelve juthatunk el hosszú fáradságos úton odáig, hogy Szent Pállal együtt vallhassuk: isteni kincset őrző cserépedények vagyunk, melyeknek éppen az a feladatuk, hogy a rájuk bízott titkot továbbvigyék, mások számára is elérhetővé tegyék, és mindemellett szerényen tudatosítsák apostoli feladatukat.

Hát nem éppen ez minden keresztény feladata? Cserépedényként élni ott, ahová Isten állított, vigyázni a titokra, de úgy, hogy ne önző módon csak magunknak tartsuk meg, hanem bátran hirdessük másoknak is az Ő dicsőségét.

Lehet-e szebb keresztény célunk? Merjük már végre felvállalni a cserépedények Titkát!

(2003. november 9.)

„Beskatulyázva”

Osztályoztunk. A félévi vagy év végi jegylezárásra úgy tekint a jó pedagógus, mint szükséges rosszra. Hogyan is lehet igazságosan osztályozni a néhány számjegy segítségével? Nincs két egyforma egyes vagy hármas. Ezért fontos a bizonyítványosztáshoz fűzött magyarázat, biztató-motiváló kommentár. „Egyes, de...” „Kettes, de...” A „de” után jön a lényeg, ami a gyermek előtt távlatot nyit, felcsillantja előtte a továbbfejlődés lehetőségét, a javítás esélyét.

Bizonyítványosztáskor mindig eszembe jut, hogy ezek a „de” kezdetű félmondatok akár életet is menthetnek. A szó szoros értelmében azért, mert esetleg akadhat a rossz bizonyítvány miatt elkeseredett, lelkileg labilis vagy szülei túlzott elvárásainak megfelelni nem tudó, akár az öngyilkosságba rohanni is kész gyermek, aki éppen az elejtett félmodatból kap új erőre, és tesz le önpusztító szándékáról. Átvitt értelemben pedig azért is menthet életet, mert a biztató értékelés friss kedvet adhat a tanuláshoz, az értelmes jövőépítéshez.

Az iskolások réme a beskatulyázás. Az igazi pedagógus felvillantja a lehetőséget a tanítvány előtt, hogy jelenlegi teljesítményén kellő erőfeszítés esetén javítani tud. *„A szorgalom olyan, mint a jó szél: előreviszi az embert.”* (Andersen) – szoktam mondani a gyermekeknek. Nincs olyan eredmény, amin ne lehetne változtatni. A jó előtt ott a még jobb.

Nemcsak az iskolában fenyeget a beskatulyázás réme. Szeretjük „beskatulyázni” a környezetünkben élőket, ilyennek vagy olyannak elkönyvelni őket egy életre. Nemcsak a színészek félnek attól, hogy „beskatulyazzák” őket egy-egy szereptípusba, mindannyian irtózunk az előítéletektől, mert szeretnénk továbbfejlődni. Gondoljunk csak a börtönből szabadultakra. Sokan közülük nagyon is komolyan szeretnének újrakezdeni, vágyódnak a rendezett élet után. A társadalom azonban többnyire nem adja meg nekik az újrakezdés esélyét. Hiányzik a remény, a bizalom.

Ha valakiben egyszor csalódunk, akkor is hajlamosak vagyunk őt „leírni”, „leosztályozni”, olyan keretbe zárni, ahonnan nincs kiút, az illető a szemünkben méltatlan az „előléptetésre”. Nem vesszük figyelembe ilyenkor az emberi gyarlóságot mint okozó tényezőt, nem adjuk meg embertársunknak az esélyt, hogy valamit jótégyen.

Gondoljunk csak bele, mi lett volna, ha Jézus nem áll szóba a samariai asszonnyal, mert samariai és mert asszony... Ha végzettség szerint válogatta volna az apostolait, és nem

a szívükbe nézve... ha Pétert az első melléfogásai után elzavarta volna... és ha Saulra csak akként nézett volna, hogy ő egy keresztényüldöző zsidó farizeus. Hosszan lehetne folytatni ezt a szentírási példasort, de az biztos, hogy akkor nem lenne Pál apostolunk, sem Péter kősziklánk. Jézus példát nyújt nekünk azáltal, hogy széttörte az előítéletek bilincseit, s elvetette a személyválogatást.

És bár mindezt magunk előtt látjuk, mégis bőven tapasztalunk Egyházunkban is előítéleteket. Ahogy az iskolás gyermeket elkeseríti, ha őt elkönnyvelik „örök közepesnek” vagy „nagyon gyengének”, a keresztény embert is elkedvetlenítheti, ha a környezete őt valamilyen címkével megpecsételi.

Ahogy Mária Magdolnának, Saulnak, Simon Péternek vagy Nikodémusnak, nekünk is Jézus ad esélyt és távlatot. Mert jobbra érdemesnek tart, és úgy bízik bennünk, ahogy senki más. Mert meglátja bennünk, amit más nem lát, látja bennünk azt, akivé idővel válhatunk. Egyben példát ad nekünk is, hogy kiszabadítsuk embertársainkat a saját magunk kreálta „skatulyából” – mert azzal életet menthetünk, életkedvet sugallhatunk, holnapot teremthetünk, megállíthatjuk, ami elveszőben van.

(2004. február 22.)

Jelen lenni vagy részt venni?

Ez életünk nagy kérdése. Részt veszünk-e az életünkben, vagy csak jelenlevőként szemléljük, hogyan sodor bennünket a napok sora? Alakítjuk-e mindennapjainkat, formáljuk-e életünk jellegét, erkölcsét, arculatát, avagy igába hajtva a fejünket, hagyjuk magunkat „elsöpörni”, árral továbbsodortatni?

Éljük-e életünk, ízlelgetjük-e az adott perceket, megéljük-e teljes lélekkel a velünk történeteket, a színes mozaikkockákat, melyekből földi létünk úgy áll össze képpé, ha mi is „benne vagyunk”, „részt veszünk”? Hogy a kettő között mi a különbség, azt a vasárnapi szentmisével kapcsolatban lehet jól szemléltetni. Hiszen tudjuk, a vasárnapi szentmise-hallgatást különféleképpen lehet végezni.

Aki igazán „részt vesz”, az megpróbál figyelni, megkísérli átélni Jézus Krisztus megjelenését az oltáron; a Szentírásból olvasottakat és a szentbeszédet pedig úgy hallgatja, mintha akkor éppen neki üzenne Isten... Aki tehát „részt vesz”, legalább őszintén kísérli meg mindezt, még ha nem is teljesen sikerül végig Istenre összpontosítania...

Aki ellenben csak „jelen van”, az nem tartja meg Egyházunk második parancsát, amely így szól: vásár- és ünnepnap az egész szentmisén vegyél részt!

Jelenlevőként, passzív szemlélőként sok mindenre lehet gondolni az egy óra alatt: el lehet tervezni a heti étrendet a főzés kapcsán, gondolatban bevásárolni, emlékekben révedezni, ábrándozva a tengerparton járni, ruhát tervezni, valakire gondolni, a másnap esedékes munkát „végezni” lélekben, de akár komoly terveket szövögetni a jövőre nézve. Közben „kipipálni” mint teljesítettet az aznapi szentmisei kötelezettségünket, hiszen „jelen voltunk”, bárki láthatta... Csak éppen Istennel nem találkoztunk, noha ez lett volna a cél...

Katolikus hitünk szerint „Isten kegyelme az üdvösséghez szükséges”, de ezzel párhuzamban mi magunknak is sokat kell tenni, hogy az életszentség útját járjuk. A katolikus teológia szerint nincs „eleve elrendelés”, sorsunkat mi magunk alakíthatjuk, mert Isten szabad akarattal áldott meg bennünket... És itt jön be a képbe a „részt venni” nagyszerű volta. Aktívan kell részt vállalnunk, két lábbal kell a földön állnunk, hogy minden egyes napunknak meglegyen a nemes, Istennek

is tetsző értéke, minél több pozitívuma, és percek magukban hordozzák az Istennel való találkozásaink nyomát.

Ha csak átfutjuk gondolatban múltbeli „szép élményeinket”, a szépek között is azok tűnnek fel a legszebbeknek, melyekben akkor szívvel-lélekkel részt vettünk, igazán átéltünk. Istennel való találkozásaink is akkor az igaziak, ha tényleg „ott vagyunk”: részt veszünk egy imában, a testvéri szeretetben önmagunkat adjuk és nem annak színlelését.

Napjaink világában sok a jelenlevés, kevés a részttevés. Sokszor látjuk, hogy a mennyiség a minőség rovására megy, és itt nem csak világi dolgokra kell gondolnunk, néha egyházunkban is a kevesebb több lenne. Lehet sok-sok egyházi rendezvényt szervezni, ha van mélysége, ha a „lelki jelenlét” tényleg megvalósul. Erre érdemes odafigyelni, hogy az egyházi élet belülről épüljön, szilárduljon, s töltsse ki megteremtett kereteit.

A belül gazdagodás, a belső tájaink, lelki térképünk az, amelyre Isten minden bizonnal éberrel odafigyel, s nem pedig a kifelé felmutatásaink, hivalkodó, ám üres „jelenlévéseink” keltik fel érdeklődését.

Úgy kellene „részt vennünk” az istenkeresésben, hogy megteremtődjön bennünk a tartalmas, gazdag „lelki táj”, valami olyasmi, amiről Kányádi Sándor az *Előhang* című versében így ír:

*„Vannak vidékek, gyönyörű
tájak, ahol a keserű
számban édessé ízesül,
vannak vidékek legbelül...”*

Egyszer egy nagyméretű szimbolikus képen megpróbáltam ezt a „belső isteni tájat” lefesteni. Nekigyürköztem rendszeren, hetekig válogattam a színeket, formákat, míg megszületett valami, ami ugyan tetszik az ismerősöknek, de én tudom, hogy nem az igazi. Ezeket a „belső tájainka” csak Isten látja jól, ha belénk tekint. Ez maradjon az Ő titka!

Mi pedig próbáljunk meg részt venni – közreműködni – saját életünkben, és úgy építsük ki a belső tájainkat, hogy Isten örömét lelje a látványban.

(2004. január 25.)

Hidakon járunk

Egy adatot keresek a Búvár Zsebkönyvek sorozata *Hidak* című kiadványában. Ott áll előttem az építő, a tervező neve, ott áll a sok-sok információ.

Nézem a hidat a képen, amint átível a folyó felett. Összeköti a két partot. Közelebb hoz két helyet, amit elválasztani kíván a pusztító víz, a mindent legyőzni akaró erő. A víz, amely a két partot oly hivalkodóan, ereje tudatában mossa...

De az áramlás felett diadalmaskodik a híd: összekötő szerepe túlmutat a víz kicsinyes-romboló, szétválasztó szándékán. A híd szilárd talajával megmutatja a szeszélyes vízhullámoknak: partokat kötök össze, eggyé fonom, ami folytonosságra áhítozik. Értelmet adok a lépésnek, folytatást az útnak. Távlatot a jövőnek. Reményt az embernek.

Hidakon járunk. Általuk válik folyamatossá megkezdett utunk. Emiatt igyekszünk megtartani a hídjainkat.

Néha mégis „elfogynak” alólunk, és azt vesszük észre, hogy nélkülük már-már feladjuk. Próbáljuk őket újjáépíteni, a nehéz vaskonstrukciókat „összehegeszteni”, majd bizonytalan léptekkel próbáljuk ki megint, megtart-e bennünket szilárd talajuk, láthatatlanul szőtt „védőhálójuk”? Ha megfelelő a sztatikájuk, bátran indulunk el rajtuk. Máskor meg valamilyen okból nem sikerül őket helyreállítanunk, pl. mert gyen-

gék a tervezői vagy építőmesteri adottságaink, esetleg a ki-tartásunk hiányzik a szakmunkák elvégzéséhez. Ezért inkább kész hidakat keresünk. Két híd között pedig el-elhagyja aj-kunkat a fohász: „Ó, csak elérjük a másik hidat...” Csak el ne fogyjon addig a hit, a bizalom, az újrakezdés lendülete...

A két híd között is ki kell tartania a megtört kenyérnek, a két híd közt is meg kell őrizni a tarisznyába csomagolt hitet. A mindennapok kínládásaiban – a „két híd között” – is remélni kell, hogy egyszer csak feltűnik előttünk az új híd körvona-la, amely örömmel tölti el a lelkünk, mert általa átjuthatunk a másik partra. Így folytonosságot nyerhet a lelki életünk. Ezen az úton, a csalódottság érzete közepette, a kilátástalan-nak tűnő vándorlásaink során is mellettünk áll az Úr...

A két híd között leverten botorkálni olyasmi, mint azon a bizonyos emmauszi úton járni. Hirtelen azt vesszük észre, hogy hozzánk csatlakozott valaki, aki szomorú, letargikus ál-lapotunkban lám: mégis velünk tart. Nem hagy egyedül vándorolni. És később a hídon járva majd így emlékezhetünk: „*Ugye lángolt a szívünk, mikor útközben beszélt hozzánk...*” (Lk 24, 32) A keresés emmauszi útjának végén pedig felis-merjük az Úr örömet és bizonyosságot hozó jelenlétét, és mi is így fejezzük ki óhajunkat: „*Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben van a nap.*” (Lk 24, 29–30)

De őt talán már kérnünk sem kell. A mélypontjaink és szárnyaló magasságaink váltakozását látva aggódik értünk, és védelmezve tart velünk a keresés útján.

A hídkeresésbe vagy az új hidak építésébe a legtöbbször másokat is igyekszünk bevonni. A hídepítők, a hídkeresők és a hidakon járók közös törekvése, hogy a hídrombolók eszte-len „tevékenységét” megállítsa. Hogy fellépjenek azok ellen, akik a pusztító víz szószólói, a káosz előidézői, a zsákutcákba való terelgetés „szakértői”.

A hidak nemcsak a megkezdett lelki élet folytonosságának szimbólumai. A valóságban is összeköthetnek két országot, két nemzetet, két városrészt, szakadék felett ívelhetnek át, vagy gyorsforgalmi út folytonosságát biztosíthatják...

A Párkány és Esztergom közötti Mária Valéria híd történetén keresztül is láthatjuk, hogy milyen nagy szerepe tud lenni egy hídnak. Ugyanakkor arra is rámutat e konkrét híd példája, hogy a hídbolók mekkora űrt tudnak maguk mögött hagyni, és hogy milyen elkeserítő tud lenni a híd újjáépítésének elodázása, mert emberek és nemzetek közötti ridegséget, távolságtartást eredményez.

Az emberek közti „lelki hidak” hiánya szintén fájó pontként szerepelhet az életünkben. Mai rohanásunkban – amely sajnos nem a Szent Pál-i lelki tartalommal gazdagított „futás” a cél felé – hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy embertársaink felé hidakon kell közelednünk.

A lelki-szellemi hidak embereket, népeket kötnek össze, ilyen értelemben az Oltáriszentségnek van a legnagyobb hídszerepe, mert Krisztusban egyesíti a különböző nemzetiségű és eltérő kultúrkörbe tartozó híveket.

A szellemi hidak kimunkálásában nem kis szerepe van a jó példa felmutatásának.

Akadnak is bőven, akik „hídverőnek” vallják büszkén magukat. A baj csak az, hogy menet közben nemegyszer kiderül róluk: éppenhogy az épülő híd „szétverői”. A politikai élet tele van az ilyen alattomosan hazudozó rombolókkal. Arról lehet felismerni őket, hogy a kampányukban a hídepítő szerepét vallják a magukénak, ám a hatalom bársonyszékébe kerülve inkább hidakat vernek szét uszításaiikkal és az embereket egymással szembeállító döntéseikkel.

Sajnos, egyházi életünk sem mentes az olyanoktól, akik Jézus nevében lelki hidak építését vállalják fel, ám a valóságban nem tudják vagy kényelemszeretetből nem akarják összetartani a rájuk bízottakat.

Az igazi hídépítők szeme előtt azonban nem egy buzdító példa lebeg. Lelkesítő, hogy akadnak az egyházban mai Teréz anyák és Szent Ferencek, még ha esetleg valamivel kisebb hatékonysággal is tevékenykednek. Ám hídépítésük fáradhatatlansága nagyra becsülendő...

Hidakon járni, hidakat építeni, hidakat keresni vagy hidakká válni napjaink nagy kihívása. És ha olykor a két híd között vagy a híd közepén a két part között szomorúan és csalódottan mégis elakadunk, ne feledjük, hogy az emmauszi úton járunk, ahol a hozzánk csatlakozott idegenben módunk van felismerni az Urat.

(2004. július 11.)

Csillagok, csillagok...

„Csillagok, csillagok, szépen ragyogjatok... A szegény leánynek utat mutassatok” – énekeljük a gyönyörű magyar népdalt.

A minap az ógyallai csillagvizsgálóban jártunk a diákokkal. Fejünk fölé odavetült a csillagos ég a maga rejtelmeivel. A szakértői magyarázatot hallgatva néztük a Göncölszekeret, az északi Sarkcsillagot és más égbolti szépséget. Laikus szemmel meregettük a szemünket, és megpróbáltunk látni. Pont azt észrevenni, amire a csillagász utal. Közben eszembe jutott egy kósza gondolat, miszerint életünk misztériumához is hozzátartoznak a csillagok. Csak hozzá kellene edzeni a szemünket a látáshoz.

Egykor a napkeleti bölcsek követték azt a legszebbet, a legfényesebbet: a betlehemi csillagot, József Attila szavaival a „lángos csillagot”... És minden olyan csodás-gyszerű volt,

legalábbis mai szemmel: felnéztek az égre és tudták, hogy az a biztos iránytű az életükben. Ha követik a fényt, eljuthatnak a még nagyobb Fényhez. Isten megtanította velük észrevenni az égbolton, ami számukra a legfontosabb volt: a Jelet. A csillagok állása jelként vetült föléljük.

Bizonyára akkor sem volt egyszerű „látni”, csak mi, mai keresztények gondoljuk naivan, hogy: „Könnyű volt nekik” ... Miután mi csak nagy nehezen értjük a „csillagok állását”, és ezért gyakran bolyongunk utat tévesztve a Jézushoz vezető igyekezetünkben... Olykor nem találjuk azt a bizonyos szűk ösvényt, mert nem látjuk meg felette a csillagokat. Ezek a csillagok jelek, útjelző táblák, átvitt értelemben olyan történések, emberek, amelyek, akik Isten felé terelnek bennünket.

Minden egyes napunkban megjelenik a jel: egy csillag. Miként az égbolton ott volt a bölcsek szeme előtt az az egy, a legfényesebb, a betlehemi, akként tűnik fel naponta életünk egén a jel. Ez a csillag üzenet, arra a napra „kiszabott”, csakis nekünk jelez a fényével. Hogy mi lehet ez? Észre kell venni, mi az aznapi isteni üzenet, ami számunkra fénylik. Ez a „csillag” lehet egy utunkba küldött ember, akit ha megvizsgálunk, megérintjük az isteni kegyelmet, mert ez az ember jelként adja tudtunkra: lám, Isten megtanított bennünket a vigasztalásra... Csillag lehet a ránk szóródó szeretet – fény, mert belőle az isteni szeretet melege szikrázik.

Félő azonban, hogy a csillagok szimbólumával gyakorta visszaél az ember.

Azelőtt bárhová néztünk, a vörös színű szovjet csillag „ragyogott” ránk... Hamis volt ez a csillag, mert nem a jó felé mutatta az utat: a diktatúra sötét ösvényére terelgette a gyánútlan népet.

Most megint csillagokat látunk, bárhová nézünk. De most sárgák kék alapon. Igaz, szerencsére nem politikai diktatúrára utalnak, hanem a EU alapítóinak szellemiségét jelzik. Sokan már ha csak meglátják ezeket a csillagokat, magukban az Ígé-

ret földjére várnak. Az EU-hoz most csatlakozó országokban az elszegényedett s a mindennapi létért küszködő tömegek áhítozva szemlélik a jelképet, mert élteti őket a remény, hogy egyszer a sárga csillagok égése alatt emberhez méltó körülmények között élhetnek majd.

Bizonyára érthető ez a jóhiszemű vágy. De nem kevesen aggódnak azért, hogy esetleg elfelejtődnek az életünket Isten felé terelő valódi csillagjelek. Félő, hogy az eredetileg keresztény Európa elszakad gyökereitől, mert csakis a Mammonnak hódol majd.

Veszélyes az olyan csillagbűvölet, mely gyökereket roncsol, és ezért csak remélni tudjuk, hogy az Unióba lépve is megőrződik a nemzeti érték és a hit kettős szerepe.

Csillaghulláskor a szemünk láttára alszanak ki a fények. Ma gyakorta láthatjuk, hogy a környezetünkben hány ember veszte el szeme elől a csillagot, a jelet, a helyes irányt. Hány ember szemében alszik ki a reménység, a lelkesedés és a hit fénye.

Ez nyilvánvalóan összefügg a jelenlegi gazdasági helyzettel is, amikor az átlagembert kegyetlen parlamenti döntések lökik a nyomor mély szakadékába. Igencsak aktuális lett a *Tiborc panasza* a Bánk bánból. Égbekiáltó bűn, hogy miközben nyugdíjasok, gyermekes családok kerülnek méltatlan helyzetbe, mert rajtuk akarják behajtani a rossz vezetés miatt felgyülemlett államadósságot, addig parlamenti képviselőink tetemes havi fizetésemelést hagynak jóvá saját maguknak, utólagos hatállyal is. Nekik nem kell áldozatokat hozni az ország jövőjéért?

A béreket igazságtalanul alacsonyan tartják, ez vonzza a külföldi befektetőket, hiszen itt a rabszolgamunkán meggazdagodhatnak. Csak a vak nem látja továbbá, hogy teljesen eltűnik pl. a középréteg, ahová az értelmiség tartozna, de lassan már nem fog, mert szellemi igényeit nem elégítheti ki. Egy országot szegényítenek el az ország politikus-bárói csa-

lád- és emberellenes politikájukkal, miközben azért hetykén felmutatják a milliós „pórnép” előtt a csillagok reménységét. Hátha elhiszi még az átlagember, hogy ezek az uniós csillagok váltják meg őt abból a nyomorúságból, hová demokratikusan megválasztott vezetői a rossz kormányzás által lökték... Közben néha „felvilágosítanak” bennünket, hogy nem elég a pusztá remény, dolgozni is kell. Mintha ezt eddig itt senki sem tette volna... Európa szívében éltünk mindig is a honfoglalás óta, becsületesen helytállva a történelem viharáiban. És nemzetünk sohasem tétlenkedett, így a szegénység okát illene máshol keresni.

A csillagokkal óvatosan kell bánni. Nem szabad hagyni, hogy elkápráztassanak. Arra jók, amik: jellként vezessenek.

Ne engedjük azt se, hogy hamis csillagképekkel kábítsanak el azok, akik csak saját peccsenyűjüket sütögetik, és a családok szent közösségeit keresztre feszítik.

Legbiztosabb a „lángos csillag” és társai: a jézusi ösvényre diszkrétén rávilágító jelek.

(2004. március 28.)

A tükör előtt

„*Legyetek megvalósítói az igének, s ne csak hallgatói...*” Jak 1, 22) – mondja Jakab apostol, megfogalmazva ezzel a keresztény élet lényegét.

Különösen fontos mottója lehet ez a mai keresztényeknek, akik a fogyasztói társadalom kísértésében élnek, és egyre materiálisabban gondolkodnak. Ahogy az utóbbi időben emlegetjük: most ért be a kommunizmus vetése, mert tombol a materialista szemlélet, és erre még a Nyugat-majmolás is

rádobott egy lapáttal. A Nyugat felé nyitás (ahonnan a fogyasztói szemlélet áradt be az ilyesmi jelszóval: „Akkor vagy értékes, ha minél többet magadba habzsolsz, ha fogyasztasz, vásárolsz”) és a matéria istenítésének kettőssége keríti ma hatalmába az átlagembert.

„A birtoklás teszi az embert” – vallják a legtöbben, és eszerint is élnek. Így aztán Jakab apostol az ugyancsak aktuális le-
velével misszionáriusként akár meg is jelenhetne közöttünk, hogy észre térítse a vasárnapi szentmise látogatása helyett a plázákban báméskodó-vásárolgató keresztényeket, de lenne dolga az apostolnak bőven azok között is, akik „szépen” végigülik ugyan a szentmiséket, ám lélekben és főként tetteikben távol állnak a keresztény értékrendtől.

Tükörbe kellene néznünk, erre ösztönöz az apostol a további soraival: *„Aki ugyanis csak hallgatja az igét, de nem valószínű, hogy hasonlít ahhoz az emberhez, aki tükörben szemléli természetes külsejét. Magára pillant ugyan, de továbbmegy s menten elfelejti, milyen is volt.”* (Jak 1, 23–25)

Alaposan át kellene elmélnünk, kik vagyunk, milyen a külsőnk, de főként a belsőnk.

A tükörbe nézés ma nem divat. Természetes külsőnket ugyan akár órák hosszat is elnéznénk, különösen mi, nők állunk hiúkn sokat a tükör előtt, hogy „kihozzunk magunkból” valamit, hogy küllemünket csinosabbá tegyük.

Emellett azonban valamennyiünknek el kellene tűnődnünk a tükör előtt emberi mivoltunkon is, például, hogy tevékeny valóráváltói vagy csak hallgatói vagyunk-e az igének.

A kamaszoknak minden évben feladom házi feladatul „A tükör előtt” témát, mert az önjellemzés nemcsak fogalmazási szempontból fontos, hanem lelki okoknál fogva is: a gyermekeknek meg kell ismerniük önmagukat a serdülőkor viharában. Érdekes tapasztalat, hogy a kamasz többet ír a saját belső jellemzőiről, mint a külsejéről. Ez az apró mozzanat is mutatja, hogy az embernek igenis megvan az igénye önmaga megismerésére!

Csakhogy ha már megismertük magunkat, nem szabadna tovább úgy élnünk, hogy felismeréseinket ne vegyük figyelembe: *„Magára pillant ugyan, de továbbmegy s menten elfelejti, milyen is volt.”*

És hogy miért „nem divat” ma tükörbe nézni? Erre a választ bizonyára mindenki könnyen megadja: mert elég kellemetlen a tükör által felmutatott hibáinkkal szembesülni. A lelki tükör ugyanis – ha őszintén pillantunk belé – nem „sminkelt formában”, hanem leplezetlenül, szépséghibáinkkal együtt mutatja be számunkra önmagunkat, igazi énünket. Minden kis „ráncc”, „kontúrhiba”, „bőrdefekt” egészen közelről látható, ha hajlandóak és bátrak vagyunk azokat meglátni.

A „lelki ráncaikat”, és egyéb deformációikat igenis csak az önkritikával bírós és az önmagukat merészen felvállaló keresztények képesek a tükörben meglátni. S ők is csak azért, hogy Isten kegyelmével aktívan együttműködnek, mert céljuk az életszentség útjára lépés.

Azért is ritka a lelki tükör rendeltetészerű (tehát mélyen őszinte) használata, mert a fogyasztói szemlélet e téren is megtette a hatását, ekképpen: „Minek gyötörni magunkat, mikor éppen a »kellemes« elérése a cél?” Minél kényelmesebb legyen az élet, és ezzel szembenáll az önmagunk bármiféle bírálata, a megváltozásra, a megújulásra való törekvés. Elég sok idő megy el a javak hajszolásával, minek „kínozzuk” még tetejébe saját magunkat?

Csakhogy a lelki tükröt Isten az emberi szívbe véste, és nem az önkínzás céljából, hanem az ember javára, az erkölcsös élet érdekében. A helyes nevelés által kialakult egészséges lelkiismeret megtalálja a lélek mélyén lévő tükröt, és vágyakozva néz belé, nem pedig kényszeredetten.

Önmagunk megismerése és átformálása után ez hozhatja el számunkra a tetteinkből sugárzó boldogságot:

„Aki azonban figyelmesen beletekint a szabadság tökéletes törvényébe, sőt el is mélyül benne, és nem feledékeny hallgatója,

hanem tevékeny magvalósítója, az boldog lesz tetteiben.” (Jak 1, 25–26)

Az apostol ösztönzése nyomán vállaljuk fel önmagunkat, s leljük meg a szívünkbe vésett tükröt, mert csak ebbe a saját „énünkre szabott” tükörbe szorgosan beletekintve találhatjuk meg a szabadság törvényét, mely léleekben felszabadít.

(2004. november 28.)

A keresztények illata

A parfümvásárlás hosszabb időt igényel. A választás során nagy önismerettel kell figyelembe vennünk az egyéniségünket, a temperamentumunkat, jellemünket, s egész testi-lelki felépítésünket. Ezért aztán kitartóan próbálgatjuk cseppenként, hogy melyik illat illik hozzánk, ha a bőrünkben kisu-gárizik.

„Ne legyen túl kihívó, émelyítő, bódító, túl vad – ellenben inkább frissítően ható, diszkrét, finoman visszafogott, esetleg vidám vagy éppen titokzatosan sejtelmes...” – ilyesmiket gondolunk a parfümök között töprengve. Közben a hosszúra nyúló válogatásunk során már szinte teljesen eltompul a szaglószerünk, és végképp tanácstalanokká válunk. Nyitva marad hát számunkra a kérdés:

Milyen legyen az illatunk? Ami csak a miénk, ami hozzánk társítható, és ami valamit jelent, ami valamit sejtet, megéreztet a környezetünkkel a belső világunkból...

És vajon milyen a „keresztények illata”? Miféle belső kisu-gárazásának kell lennie a jó kereszténynek, hogy meggyőzően, hitelesen képviselje személyével mindazt, amit az Úr csakis őreá bízott?

Isten nem kevesebbel hatalmazta fel az egyházi személyeket és minket, világi apostolokat egyaránt, minthogy jóhíret terjesszük, és ezt a diadalra szánt mindennapi feladatot csak úgy vihetjük a kegyelemmel közreműködve győzelemre, ha „Krisztus illatát” sugározzuk magunkból. Erről ír Szent Pál a következő sorokban: *„Ő Krisztus (Jézusban) mindenkor győzelemre segít minket és ismeretének illatát mindenütt elterjeszti általunk. Mi ugyanis Krisztus jó illata vagyunk Isten számára azok közt, akik üdvözülnek, s azok közt is, akik elkárhoznak.”* (2 Kor 2, 14–16)

Pál apostol szavai nyomán azonban felvetődik bennünk a kérdés, hogy mit is jelenthet részletesebben a „Krisztus jó illata”, amit embertársaink felé sugároznunk szent kötelesség? Az apostol igehirdetése mögött nemcsak tudatosság húzódik meg, hanem a Szentlélek ihletése is. Valahol e kettősségben kellene megkeresnünk a mi jóféle krisztusi illatunkat! A ránk mért hivatást tudatosan felvállalva a Szentlélek üde leheletével kellene végeznünk mindennapi feladatainkat a krisztusi úton. Ha mélyebben eltűnődünk, rádöbbenünk, hogy a keresztények körében inkább az utóbbival van baj. A tudatos keresztényi hivatásgyakorlás mégcsak megmegy, ellenben éppen „az élet éltető illata” hiányzik a legtöbbször a tetteinkből.

Merthogy néha nem inkább „halotti szagot” árasztunk mi, keresztények?

Az élet illata Krisztus illata és ezzel egyúttal a feltámadás hajnalának biztató illata. Sugárzik-e a keresztényekből a feltámadás reménységének ígérete („illata”) vagy inkább a reménytelenség, a pesszimizmus, a bűnörvény halotti szaga?! Vigyázni kellene, hogy ezzel a szaggal ne vegyük el mások bizakodását, az örök életbe vetett hitét! Az apostol szerint keresztényi feladatunk az is, hogy illatunkkal mások lelkiismerete legyünk: *„Ezeknek (értsd: akik elkárhoznak) halált jelentő halotti szag, azoknak meg (értsd: akik üdvözülnek) az élet éltető illata.”* (vagyunk) (2 Kor 16)

A keresztények nagy kihívása fogalmazódik itt meg, hiszen Krisztusnak és az „élet éltető illata”-nak lenni egyáltalán nem könnyű. Mély hit és a Szentlélek éltető ereje kell hozzá! Maga az apostol is felteszi a kérdést: „*Ki a rátermett erre?*” (2 Kor 2, 17) A választ az őszinteségben és az önzetlenségben látja: „*Mi nem tartozunk azok közé, akik nyereszkednek Isten igéjén, hanem őszintén, mintegy Istenből beszélünk.*” (2 Kor 2, 17)

Az őszinte és önzetlen, mások javát kereső istenszolgálattal érhető el, hogy megeljük keresztényi „jó illatunkat”.

Ahogy a parfümvásárláshoz nagymértékű önismeret, ízlés, kitartás és éles szaglószerző szükségeltetik, hogy megtaláljuk a hozzánk illő, egyéniségünket, belső világunkat sejtető virágillatot, ugyanígy nagy önismeretre, körültekintésre, türelemre és kifinomult „szaglószerzőre” van szükségünk ahhoz is, hogy a lelki életben különbséget tudjunk tenni a „halotti szag” és az „élet éltető illata” között.

Az lenne a helyes, ha az utóbbit választanánk, és Szent Pál szavaival élve mi is „Krisztus illatát” sugároznánk a világ felé úgy, hogy mások lelkiismeretét és örök életbe vetett hitét erősítsük, de a saját lelki életünkkel is összhangba kerüljön ez az immár sajátunkká vált illat.

A „parfümök között válogatva” élesítsük hát ki ismét az elfáradt és eltompult szaglószerzőnk, és döntsünk a keresztények illata mellett!

(2004. december 12.)

Didergő királyok

Februárban olyan hideg volt, hogy sok fázós embert lehetett az utcákon látni, a lakásokban meg erősebben kellett

fűteni. A didergés mindennapossá vált, és növekedett a lázas megbetegedésben szenvedők száma.

De milyen semmisség ez a fajta hidegrázás a „lelki didergéshez” képest!

Móra Ferenc *A didergő király* című meséjének főhőse, az uralkodó – mivel folyton fázott – már minden fát, erdőt el-tűzeltetett a palotájában. Végül az emberek házáról a tetőt, a nádat is a kandallójába hordatta, de még akkor is didergett. Mert „belülről” fázott! Egy szempillantás alatt melege lett azonban, amikor megjelent előtte egy szeretetre méltó lény, egy kislány, aki a szemére vetette a háztetők elégetését... A királyt végül megváltoztatta az eléje csöppent ártatlan lény: minden szegény embert a meleg palotájába fogadott – szívét lángra gyújtotta a szeretet tüze.

Sajnos, korunk emberére is nagyon ráillik ez a történet, hiszen a legtöbben éppen a lelkük mélyén „fáznak”. Hány és hány embertársunk „didereg” a szeretet tüzének hiánya miatt, magányában vagy a már meglévő, ám kiüresedett emberi kapcsolataiban elárvulva, szenvedve a másik ember ridegségétől...

Ha a depresszió népbetegség, akkor ugyanígy a „didergés” is az, de hát a kettő a legtöbb esetben összefügg, mert a lelki didergés sok esetben depresszióba fordul.

Általánosságban a lelki didergés oka leegyszerűsítve, egy szóval kifejezve: szeretethiány. Sok esetben azonban paradox módon a szeretet megvan, de valahol a szív rejtekében olyan mélyen elásva, hogy az kifejezést nem nyer. Ebből következik ok-okozati összefüggésként a másik ember didergése.

A lázzal kísért betegségekre nincs jobb orvosság, mint „kifeküdni” azt, a jó meleg ágy meghozza a kívánt gyógyulást. A „lelki didergésre” ugyanígy a melegség a gyógyír: a másik ember szeretetsugara, gyengédsége, kedvessége, szeretetének valamely formájú közvetlen kifejezése.

De miért marad meg oly sokszor a szívben „rekedve” a szeretet, és miért nem nyer kifejezést? – vetődik fel bennünk a kézenfekvő kérdés.

A mai ember retteg az érzelmeinek kimutatásától, mert tévesen azt hiszi, hogy melegséget sugárzó emberségével „érzelmi kiszolgáltatottságba” kerül. A média is azt sugallja, hogy keménynek, ridegnek, távolságtartónak kell lenni, mert csak ezzel a magatartással fér össze a céltudatosság, a karrierépítés. Ezzel pedig „szemben áll” a lágyság, az érzelemdús lélek. Megint mások meg összekeverik az igazi érzelmeket a felesleges érzelgősséggel, a „nyavalygásokkal”, a giccsesen szirupos szentimentalizmussal, és ezért inkább mindenfajta érzelmkifejezést elvetnek.

Ám az igazi szeretetre az egészséges „visszajelzés” az elvárható válasz, és ezzel érhető el a szeretet ismételt kikeletje. Az emberi „lelki didergést” a szeretet-áramkör meghibásodása idézi elő. A didergő felé nem mutatnak ki a hozzá közel állók – akiktől elvárná – odaadást, s így válhat a belső fázás kóros lelki bajjává. Ilyen szeretet-áramkörbeli hibák gyakran fedezhetők fel a családi kapcsolatokban és a barátságokban. Ez a szeretetbeli „defekt” a nem egyforma igényből is fakadhat, hiszen van, akinek nagyobb igénye van a bensőséges melegségre, és csak ennek megélése által kap szárnyakat, míg mások esetleg jól elvannak a ridegség ölelésében is, úgymint létezni, alkotni tudnak.

A munkahelyeken is gyakran félnek az emberek az érzelmeik kinyilvánításától. A legtöbben azt vallják: egy munkahelyen nincs létjogosultsága a szeretet-kapocsnak, inkább a „több lépésre egymástól” szindróma az elvárható a munkatársaktól. Ezért félnek az emberek egymáshoz közelebb kerülni, holott sokkal jobb lenne a munkahelyi légkör, ha meghittséggel, egymás közvetlen megsegítésével párosulna. Még a munka is jobban megy, ha egymást szerető emberek dolgoznak együtt, ahol senkinek sem kell „hideglelést” kapnia a másik hűvös kimérttségétől.

Gondoljunk csak e téma kapcsán a szentekre: Vajon Szent Ferenc vagy Teréz anya is félték kimutatni a szeretetüket? Falakat építettek maguk köré, vagy épphogy lebontották azokat? Mellettük is borzongtak az emberek? Bizonyára itt rejlik a lényeg: ők arra tették fel az egész életüket, hogy „megmelegítsék” az emberek szívét – betöltsék azt a jézusi szeretettel, és hogy a közelükben ne legyen senki szeretethiányban szenvedő „didergő”.

Korunkban az emberek többsége nem ilyen, mert inkább modern lelki kőfalakat épít maga köré, ami által elkülönül, áltiszteletet parancsol magának...

Sajnos a lelki életüket gondosan ápoló hívők között is sok a „falépítő”, mert ők meg tévesen úgy értelmezik a „lelki tisztaság” fogalmát, hogy az csak „kínai fal” mögé rejtőzve érhető el, így védhető ki a kísértések. Csakhogy az igazi lelki tisztaságot nem a lelki falak mögé való elvonulás „garantálja”, hanem éppen a falak lebontása közbeni helytállás, ahogy az a szentek példáján is jól látható. „Védőfal” nélkül is Isten kegyelmében maradhatunk, ha szeretetünkkel lánggra lobbantjuk didergő embertársainkat.

A didergés „ellenszereként” idekíváncozik a már szállóigévé vált József Attila-i sor:

*„Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
Hogy melegednének az emberek.”*

Ez a „tűzrakás” valamennyi keresztény állandó kihívása, és az egyháznak is egyike fő feladata.

Ha Jézus életét tanulmányozzuk, látjuk, hogy neki is ez volt a célja: „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön.” (Lk 12, 49)

Jézus még érzéseinek kinyilvánításától sem tartózkodott. Kifejezte, hogy az apostolok közül János a legkedvesebb a szívének (vö. Jn 19, 26), nem titkolta el baráti érzéseit sem, például a Lázár iránti ragaszkodását (vö. Jn 11, 5), és a melegséget sugárzó szeretet vezérelte a csodák megtételére. Hiszen

nemcsak istenségét akarta láttatni a csodákkal, hanem emberi érzések is motiválták – egyszerűen sajnálta a szenvedőket.

Mint sok másban, sajnós ebben sem követjük az Urat, legálábbis csak félig-meddig... Pedig nem kellene olyan nagy „áldozatokat” hoznunk azért, hogy melegséggé váljunk mindennapi életterünkben, hogy másoknak tüzet rakjunk, hisz a lángok mellett mi magunk is együtt melegedhetnénk a többiekkel. Ha a szeretetünket nem rejtenénk véka alá, hanem sok-sok gesztussal, tettel kifejeznénk azt, bizonyára jobban hasonlítanánk Jézusra... Ezáltal megszűnne a „didergés” kórja, és kevesebb lenne a hidegség gyötrelmétől szenvedő ember...

„ *A szeretetet szét kell osztani az emberek között – hogy el ne fogyjon.*” (Garai G.) – mondja a paradox gondolatot tükröző sor.

Ugyanígy a melegséget is szét kell sugározni, hogy soha ne aludjon ki a tűz: ne legyen több „didergő király” a közepünkben! Tanuljunk Jézustól érzelemgazdagságot, bátorságot a szeretetünk felvállalására, mert az, aki érzéseit megvallja, nem gyenge, ellenkezőleg, a lelki erősséget gyakorolja, s körünk betegsége, a „lelki didergés” ellen harcol.

Minél előbb meg kellene raknunk azt a képzeletbeli szeretet-tüzet, hadd melegedjenek mellette a jobb sorsra érdemes „didergő királyok”, keresztény testvéreink.

(2005. március 13.)

Törekvés és törtetés

Napjaink egyik óriási világi készítése a karrierépítés, és ezzel együtt gyakori jelenség a törtetés, a „hiú dicsőség” áhítása. Nagyon aktuális lett a Galátákhoz írt levél következő részlete:

„Ha a Lélek szerint éltek, kövessétek is a Lelket. Ne törtesünk kihívóan, s egymásra irigykedve, hiú dicsőség után.” (Gal 5, 26)

Sajnos, nem egy ember élete arról szól, hogy igyekszik „szobrot faragni” önmagáról másoknak. Hogy magát mások fölé helyezze, és tiszteletet parancsoljon személye iránt. A világi lapok tele vannak a fiataloknak szánt karrierépítési tanácsokkal, trükkökkel. Végül is ezekből az olykor gyermekded, máskor egyoldalú, de mindenképpen jó szándékú cikkekből tanulhat a boldogulni vágyó. Pl. gyakran kap tanácsot a sajtóban a pályakezdő arra vonatkozóan, hogy milyen ruházatban, milyen külsővel jelenjen meg a munkahelyén, hogyan viszonyuljon a munkatársakhoz, a feletteséhez stb. Ezek alapidolgok, ha valaki helyt akar állni a munkahelyén, és nem baj, ha sokszor cikkeznek róla. Mindez belefér a törekvésbe.

A törtetés lelki elferdülését bizonyára a túlzott „dicsőség utáni vágy” hozza magával. A Lélek szerinti élet kizárja az önmagunk dicsőségének keresését, mert ez a tartalmas lelki élet a szerénységre tanít. Ez pedig ellentétes a „kihívó törtetéssel”. Különbséget kell tenni a törekvés és törtetés között, mert sokan összekeverik az egészséges igyekezetet, a törekvést, tehát a normál keretek között megvalósuló hivatásépítést a fent említett kihívó törtetéssel. Pedig a lelki egészségnek örvendő keresztény könnyen világos határt húzhat a kettő közé. Egyszerűen úgy, ha őszintén magába néz: Hiúságból, hírnevem, saját múltó dicsőségem növelése érdekében élelem-e meg hivatásomat vagy mély szeretetből, az emberek iránti jószándékkal? Mi a fontosabb: saját bálványszobrom megfaragása (úgymond hadd nézzenek rám tisztelettel fel az emberek) vagy a közjó, a családi élet előremozdítása, a szent cél – Krisztus örömhírének életünkkel, tetteinkkel való terjesztése?

A Galatákhoz írt apostoli levél további találó, a témához kapcsolódó s a mai emberekhez is szóló mondata így hangzik: „Aki beképzeli magának, hogy valami, holott semmi, önmagát

áltatja. Vizsgálja meg mindenki saját tetteit, s tartsa meg dicsekvését önmagának, a helyett, hogy mások elé tárná. Hiszen mindenkinek a maga terhét kell hordoznia.” (Gal 6, 3–5)

Valamennyiünkről kialakul az emberekben egy kép, amely lehet igaz vagy hamis, találó vagy teljesen téves, félreisméren alapuló. A „Lélek szerint” élni nem mindig azonos az embertársainknak mindenáron megfelelni elv szerinti étellel, mert ha mások szemében folyton jók akarunk lenni, nem biztos, hogy az Istennek is tetsző cselekedet lesz – elvesztjük igazi énünket, egyéniségünket, értékeinket, jellemünket. Tisztában lenni a saját értékeinkkel viszont nem beképzeltség, ellenben – mint a fenti Szent Pál-i idézet mondja – nem kell a világ előtt kérkedni pozitívumainkkal, mert Isten úgysis látja ezeket, tartzuk meg „dicsekvésünket” önmagunknak. Belső értékeink mellé úgysis bőven kijut mindegyikünknek az értéktelenből is, „hiszen mindenkinek a maga terhét kell hordoznia”, jut szá munkra elég emberi gyöngeség és negatívum, amellyel énünk rejekén saját magunknak kell megküzdenuk, hogy megtisztulhassunk.

Többen panaszkodnak, hogy a mai munkahelyeken sok az áskálódás, az egymás „aláfúrészelése” a gyorsabb előrejutás érdekében. Nem egy ember képes a másikat alaptalanul csak azért bemocskolni, „aláásni”, hogy ő maga a főnök szemében megnőjön. Mindez hihetetlen lelki ürességre, közönséges lelkületre vall, mégis gyakori eset.

Azokon a munkahelyeken viszont, ahol a szeretet légáramlása, a Lélek fuvallata érezhető, minden ember együtt jut előbbre a képzeletbeli karrierlétrán. Ott nincs „kihívó törtetés”, mások eltíprása; a szeretet áramköre mindenkit felvillanyoz! Ott öröm és belső késztetés a munka, a hivatásgyakorlás, mert kedves és közvetlen a légkör, nem közömbösek egymás iránt az emberek, mondhatni azt, hogy pünkösdi a hangulat. Vannak ilyenek, és nem biztos, hogy ezek csak kizárólag „keresztény munkahelyek” lehetnek. Az úgymond „névtelen

keresztények”, kiknek élete már maga szentség lehet, igen gyakran szinte megszentelik a világi munkahelyet, mint jó keresztény házas a pogány társát. A keresztény munkaadóknak és munkavállalóknak pedig az a feladatuk, hogy az adott munkahelyen közösen egészséges törekvést motiváljanak, és visszaszorítsák a gátlástalan, másokon átgázoló hiú törtetést.

A törtetés és törekvés talán hasonló fogalmaknak tűnnek, de lelki szempontból teljesen eltérnek egymástól. A törtetés a másik ember irigylését és elnyomását feltételezi, ezzel szemben a törekvés a munkatársat, az embertársat is előbbre viszi.

Törekvéssel a Lélek gyümölcseit érleljük, a törtetéssel viszont testünkbe oltjuk a romlás virágait.

(2004. november 7.)

„Hittem, azért szólaltam meg”

(2 Kor 4, 13)

„Hallgatni arany” – tartja a szállóige, de van több népi mondásunk is a hallgatás pozitívumairól. Valóban fontos a csendben maradás olyan helyzetben, amikor az a legbőlcsebb megoldás. Na nem a „vétkesek közt cinkos, aki néma” alapján, hanem tiszta lelki jelleggel.

Megtanuljuk hát a hallgatás mikéntjét, hogy „jók” maradjunk. Ám sokszor eltúlozzuk azt, s akkor se szólalunk meg, mikor hallgatásunk gyávaasággá, „farizeusi taktikázássá” vagy könnyűvé változik. „Miért pont én szóljak? Miért én tegyem szóvá?” – lázadozunk magunkban, holott a lelkünk mélyén határozottan érezzük: nekünk kellene megszólalnunk, akkor és ott mi vagyunk hivatottak rá, abban a lelki helyzetben

csakis mi szólhatunk! És később már hiába bánt a lelkiismeret, ha elmulasztottuk az adott perc nyújtotta lehetőséget a „gerinces megszólalásra”.

Mert megszólalni bátorság és felelősség. Nézetünk, önmagunk, értékeink felvállalása, egy konfliktus megoldására tett próbálkozás.

A keresztény embernek a megszólaláshoz és a hallgatáshoz úgy kell hozzáállnia, hogy szándékosan konfliktust ne keresen, hanem inkább megoldja azt. És meg kell találnia a „megszólalni-hallgatni tengelyén” a kellő egyensúlyt. Tehát ne szólaljon meg, ha hallgatnia kellene és fordítva. Mindezt pedig hitének fényében kell tennie, úgy, hogy a háttérben soha ne a gyávasága, hanem bátor hite legyen a mozgatórugó.

„Könnyű ezt mondani, de milyen nehéz megtalálni a helyes mértéket...” – sóhajtunk magunkban e kérdés felett töprengve.

A lelkipásztorok, hitoktatók, keresztény újságírók és más egyházi szolgálatot felvállalók tudják leginkább, hogy milyen nagy bátorság kell az igehirdetéshez, a tanításhoz, a „megszólaláshoz”. Nem is megy az a Lélek segítségével nélkül! Mert hiába a szóra való bátorság, ha mögötte nincs isteni sugallat – így elveszti a szó a hitelét. A szavak töltet nélküli ürességgé változnak.

„*Hittem, azért szólaltam meg, mi is hiszünk, s azért beszélünk.*” (2 Kor 4, 13–14) – mondja Szent Pál, és a szövegkörnyezetben a szolgálat bátorságáról is beszél. (vö: 2 Kor 4, 13–14 vagy 2 Kor 4, 16) A keresztény embert hite kötelezi a „megszólalásra”, ha Isten ügyeiről van szó, ha a hite, egyháza, nemzete melletti tanúságtételről van szó, ha másokat segítő lélekből jövő vigasztalásra, biztatásra van szükség.

Ezekhez a mindennapi „megszólalásokhoz” is elszántság, jellem, szilárd akarat kell. A bátorságot pedig csak folyamatos belső megújulás által őrizhetjük meg: *„Ezért nem veszítjük el bátorságunkat, mert bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul.”* (2 Kor 4, 16–17)

A hit szellemében intik jóra a nevelés során a tanítványokat a keresztyén pedagógusok, bátran felvállalva ezzel esetleg még a szülőkkel való konfliktust is. Az „igaz megszólalás” jegyében figyelmeztetik a helyes útra a lelkipásztorok a rájuk bízottakat, és Szent Pál-i bátorsággal fejtik ki az isteni intést még akkor is, ha esetleg rájuk sütik olykor, hogy „vizet prédikál, bort iszik”. Mert a Lélek minden reggel arra kötelezi őket, hogy nyíltan hirdessék az igazságot, azt akarva, hogy: „A sötétségből támadjon fény.” (vö. 2 Kor 4, 1–6)

A társadalomban, például a politikai életben sokan visszaélnek a „hittem, azért szólaltam meg” igazságával. Nyilatkozataikkal hamis prófétaként ködösítenek, zavart keltenek, alaptalanul kritizálnak, az egyház ellen uszítanak, embert embernek ellenségévé tesznek.

Akad, aki még a Szentatyát is oktatni akarja abban a hamis meggyőződésben, hogy országa érdekében cselekszik, közben pedig nemzeti egyházára támad az egyházfő előtt. Csakhogy az ilyenek elfelejtik, hogy az igaz hit szellemében megszólalni csak úgy lehet, ha betartjuk az apostoli figyelmeztetést: „*Csak ne a láthatóra, hanem a láthatatlanra szegezzük tekintetünket. A látható ugyanis ideigtartó, a láthatatlan viszont örök.*” (2 Kor 4, 18)

E nélkül a „megszólalás” nem keresztyéni.

A mindennapokban és az egyes munkahelyeken érvényes szabály, hogy a megszólalás, az intés mögött szerető féltés kell hogy álljon. A pedagógiai gyakorlat során szerzett tapasztalataim azt mutatják, hogy egyre nehezebb a szülőkkel való együttműködés. A gyermekek alázatosabban fogadják el az intést, míg szüleik sok esetben zokon vesznek, ha tudomást szereznek róla. Pedig a jó nevelőnek szent kötelessége a hit jegyében figyelmeztetni („Hittem, azért szólaltam meg...”), a szülőnek meg tudatosítania kellene, hogy az iskolában másra (osztályfőnök, óraadó tanár, hitoktató, napközis stb.)

bízta gyermekét, és bizalommal kell lennie az adott pedagógus iránt. Hinnie kell, hogy az a gyermeke javát akarja! A hit arra szólítja a nevelőt, hogy erélyesen „megszólaljon”, és ott figyelmeztessen a jóra, ahol csak tud. A gyermeklélek sokkal fogékonyabb, és ösztönösen megérzi, hogy a nevelői szigor mögött jó szándék és szeretet áll.

Hitünk megszólalásra készítet, az igazságért való küzdelemre ösztönöz bennünket, pontosan úgy, amint Jónást kötelezte az Úr a ninivei feladat teljesítésére. Magunkban olykor lázadunk vagy farizeusi képmutatással „mellébeszélünk”, esetleg kibúvókat keresve a kényelmünket féltjük, ha hivatásul kaptuk a „megszólalást”. Inkább fel kell vállalnunk azt, mint ahogy Babits Mihály írja a Jónás imájában:

*„... szavaim hibátlan
hadsorba állván, mint Ő súgja, bátran
szólhassak s mint rossz gégéből telik
és ne fáradjak bele estelig
vagy míg az égi és ninivei hatalmak
engedik, hogy beszéljek s meg ne haljak.”*

(2005. január 30.)

Krisztus ajánlott levelei

Ajánlott levelünket féltve visszük a postára. Gondosan megcímezzük, majd feladószelvényt töltünk ki melléje, hogy a címzetthez biztosan megérkezzék A szelvényt pedig jól megőrizzük, az esetleges reklamáció miatt... mert ki tudja: hátha elvész valahol félúton a fontos adatokat tartalmazó levelünk? Ha levelünk már célba ért, megnyugodunk, mert mégiscsak jobb, hogy „biztosítva”, ajánlva adtuk fel... Talán éppen e pos-

tai szolgáltatás segített hozzá ahhoz, hogy üzenetünk valahová megérkezzék... egyszerű levélként tán elveszett volna...

Ajánlott levelek és ajánlólevelek... Ha meg ez utóbbin tűnődünk el, eszünkbe jut azok divatos volta. „Ajánlólevéllel” könnyebben boldogulunk, ha pl. egy állásra pályázunk, netán ha azt szeretnénk elérni, hogy egy magas rangú személy fogadjon bennünket. Egy-egy sikeres pályázathoz sem árt, ha kompetens személytől van ajánlásunk.

De vajon a jó kereszténynek szüksége van-e „ajánlólevélre”, vagy egyenesen ő maga állít ki saját énjéről a világ felé egyfajta „levelet”? Ha lelki szempontból nézünk a kérdésre, akkor bizonyára arra döbbenünk rá, hogy egy keresztény esetében már egész életvitele, életszemlélete, eddigi életműve önmagában is „ajánlólevél” kell, hogy legyen mások irányába. *„Nem mintha saját erőnkől képesek volnánk valamit is kigondolni magunkról, hiszen képességünk Istentől származik. Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a léleké.”* (2 Kor 3, 5–6) A „Lélek szolgálatában” pedig önkéntelenül is ajánlólevelet állítunk ki saját magunkról az embertársaink felé.

Ahogy Szent Pál mondja: rajtunk, hívőkön meg kellene látszania, hogy „levél” vagyunk, amelyet a szívünkbe Isten Lelkével írtak: *„... mert meglátszik rajtatok, hogy Krisztus levele vagytok, amelyet mi írunk, nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével, nem is kötáblára, hanem az élő szív lapjaira.”* (2 Kor 3–4)

Krisztus azonban nem véletlen szán bennünket a „levélsorsra”, mert valami célja van a maga kis „ember-leveleivel”. Ahogy mi is féltve adjuk fel mindennapjainkban a postára leveleinket, és gyakran még az „ajánlva” szolgáltatást is igénybe vesszük, csak hogy el ne vesszen levelünk titka, úgy maga az Úr is precízen, szeretve és aggodva figyel ránk, az ún. „ajánlott leveleire”...

Egyrészt – az apostol szavai nyomán – nem egyszerű tintával ír szívünk lapjaira, másrészt a Lelke által ügyel arra is, hogy a „levél” (vagyis a mi lélek-levelünk) körültekin-

tően postázva legyen, éppen oda címezve, ahová kell... Mondhatni: egyfajta üzenet vagyunk mások számára! Mind-egyikünk élete Krisztus „ajánlott levele”, csak meg kellene tanulni olvasni és értelmezni is az embertársaink lelkébe írt sorokat. Ehhez az olvasáshoz azonban megint csak a Lélekkel való „együttlélegzés” szükségeltetik. Ezáltal finomodnak ki a lelki dolgokra az érzékszerveink, és válhat a mi lelkünk anyaga is durva posztóból selymesebb szövetté.

A levél olyan műfaj, melynél három tényező játszik szerepet. Van benne egy megszólított (együttal a címzett), van a levélnek továbbá tárgya (témája) és van feladója (aláírója).

„Krisztus levelei” esetében (melyek mi, a Titokzatos Test tagjai vagyunk) a megszólítottak, a címzettek mindazok, akikhez az Úr küld bennünket, éppen ott, ahol élünk, ahová rendelt, hogy földi küldetésünk beteljesítsük. A Feladó maga Krisztus, a levél ihletett írója a Lélek, amely belénk rója, éppen a szívünk közepébe a sorait. A levél témája, tárgya pedig egyértelműen a szeretet parancsa, amit úgy kell mások felé megélnünk, hogy saját életünket is vele együtt formáljuk, küzdelmesen, naponként... Csak így válhatunk fokozatosan Krisztus féltve őrzött „ajánlott leveleivé”!

Panaszolhatjuk persze olykor – mivel csak gyarló emberek vagyunk, bárhogy is tudatosítjuk „levél-küldetésünk” –, hogy sajnos gyakran elhatalmasodik rajtunk a letargia, túl sok a kiábrándultságot előidéző jel, és talán még legyintheünk is, hogy „elfuseráltak” ezek a levelek! El van rontva a tartalmuk, nem választékos a stílusuk, nem megfelelő a hangnemmük, vagy egyszerűen csak csúf a külalakjuk. Talán néha elnézi nekünk Isten ezt a kis lázadást. De végül – ha mélyebben eltöprengünk énünk levéltartalmán, rá kell döbbennünk arra, hogy mi magunk vagyunk e hibák okozói.

Engedtük-e egyáltalán, hogy ne egyszerű emberi tintával, hanem a Lélek aranytollával íródjanak szívünk lapjaira a sorok? És milyen volt a szívünk „lapjának” tisztasága? Pizkos papírlapon

nem látszik kellőképpen az aranytinta! Ha pedig ez mind rendben volt énünk rejtékén, nem zártuk-e be egy idő után türelmetlenül levélpapírunkat a Lélek ihletése elől menekülve? Túl nehéznek találtuk a ránk szabott küldetést? A belénk írt jézusi „levél” végül eljutott-e a címzetthez, vagy csak megtartottuk magunknak a ránk bízott titkokat? Hiszen Krisztus „ajánlva” szán bennünket mások felé olvasásra... És mi vajon elolvassuk-e az embertársainkban a nekünk íródott sorokat, vagy csak saját énünkbe mint elefántcsonttoronyba menekülünk?

Hiábavaló a lázadásunk, és amit elrontottunk, helyrehozhatjuk. Sokan azt hiszik, hogy a „Szentlélekkel való együttműködés” csak néhány „fanatikusan megszállott hívő” kiváltsága vagy találmánya. Nagyon szomorú, mikor nemegyszer még az egyházban is a Szentlélekről mint ún. „elfelejtett Istenről” beszélnek, holott plasztikusan is elképzelhető voltát, „fuvallatát” mi sem „bizonyítja” jobban, mint éppen maga az élő és tevékeny Egyház! A Vele való emberi „együtműködés” pedig igenis egyszerű: a lelkünk mélyén „teret kell engedni” a Lélek aranytollának, hadd írja csak belénk üzenetét a külvilág felé, hogy Krisztus ajánlott levelei lehessünk!

Ha ezt tényleg őszintén megengedjük, nem veszhet el valahol félúton a feladott levelünk, nem válhat értelmetlenné a „levél-sorsunk”, mert Isten garantálja, hogy a belénk írt üzenet eljusson a címzetthez.

(2005. június 26)

Jézus „szövőszéke”

Ha befogjuk fülünket, nem hallunk. Ha eltakarjuk szemünket, nem látunk. Amennyiben szívünket semlegesítjük

és a szeretet befogadása ellen „sterilizáljuk”, az előbb-utóbb olyannyira megkeményedük, hogy később hiába szeretnénk, már sokkal nehezebben tölti be az érzés, a részvét, az áhítat. A hit e belső hallás, látás és érző szív nélkül fokozatosan kopik meg és gyengül el. Sürgősen meg kell tanulni hát hallani, látni és szeretni! Úgy szeretni, hogy e szeretetben ott legyen a Fény. Meg kell próbálni szeretni a Szeretetet.

Nem annyira természetyszerű és törvényszerű felismerni Istent – a hit kegyelmét ajándékba kapjuk. Ugyanígy nem magától értetődő Jézus szavait sem útmutatásként elfogadni, majd e tanítás szellemében élni a mindennapokban. És menyire nem szokványos az Eucharisztia lényegét akár egy sugallatnyi időre megsejteni!

Olyan Titok előtt áll emberi lényünk, amely mellett jelentőségét veszti tér és idő, és a nem e világi tényezők veszik át szerepüket. Hitünkkel mégis összefonódik az a csillapíthatatlan vágy, hogy a nagy misztériumban elmerüljünk, s belőle lelkileg építkezzünk. Hogy „vegyük és együk” és ne csak szemléljük. És ha magunkhoz vesszük, ha hódolunk előtte, akkor sikerüljön felolvadnunk a Csendben! Szeretnénk olyankor önátadóan a Csend szárnyába belekapaszkodni, és egy pillanatra megérezni, hogy a jézusi áldozat egyenesen értünk is van, a mi gyarlóságunkért is történt. Jó lenne megsejteni, hogy személyesen mi is a részesei vagyunk annak a nagy közösségnek, melyet e szentség szoros kötelékbe kapcsol. Mondhatni: az Eucharisztia kapcsán fel akarjuk fogni, de legalább egy villanásnyira felismerni, hogy Jézus a láthatatlan „szövőszékén” eggyé szövi másokéval a lelkünket, és ily módon a nagy Titokba vegyíti bele. E szövőszék érdeme az is, hogy a lélek mélyén létrejöhet a találkozás, és a kegyelem jóvoltából az áldozás hatására a lélek fejlődése elkezdődhet vagy folytatódhat.

Mécs László e szavakkal fejezi ki ezt a *Communió* című versében:

*„Minden népnek Igaza
Te vagy, Jézus: rongy, laza
Szóttésünket széthullásból
eggyészövi áldozáskor
szövőszéked. Soha máskor!
Ezért kell communió!”*

Ha az Eucharisztia előtt állunk, magával a Csenddel találkozunk. Ebben a Csendben kell a lelkünk mélyére néznünk, és találkozni önmagunkkal. Ha ezt megkíséreljük, ajándékba kaphatjuk a kegyelmet, mely által erősödhet a hallásunk Jézus szava iránt. Ezáltal élesedhet olyannyira a látásunk, hogy az életünkben hatékonyabban tekinthessünk a dolgok mélyére, és ne csupán felületes szemlélői és átélői legyünk a körülöt-tünk lévő eseményeknek, és így a saját életünknek is tudatos kormányosaivá váljunk.

A „Szeretet szemüvegén” keresztül minden egészen más színben látszik: kivehetőbbek a kontúrok, elmúlik a homály! Rövidlátásunkat megszüntetik a Jézus által előírt dioptriák.

Ha „meghalljuk” a Csend szavát, akkor javul a hallásunk, és amennyiben emellett az isteni Orvos által elrendelt gyógy-szemüvegén át fogjuk a világot nézni, akkor van esélyünk arra, hogy mi személyesen is a részesei legyünk annak a szóttésnek, melyet Jézus szövőszéke sző. Ez a „szóttés” pedig nem más, mint az Isten országa, amely itt és most, bennünk és másokban szövődik, mindazokban, akiket a Szeretet Szentsége egyesít!

Az Eucharisztia előtt tudatosítjuk azt a fennkölt vágyunkat, hogy bárcsak Jézus nekünk is ezt mondhatná majd egykor: *„Boldog a ti szemetek, mert lát, és a ti fületek, mert hall. Bizony mondom nektek, sok proféta és igaz ember kívánta látni, amit ti láttok, de nem láthatta, és hallani, amit ti hallotok, de nem hallhatta.”* (Mt 13, 16–17)

Az Eucharisztia évében gondolnunk kell a Szeretet Szent-sége által szívünkbe szökő öröme is, és arra a szent nyuga-

lomra, mely lelkünket betölti a communió érzete által, bár lehet, hogy még nem vagyunk képesek mindezt felismerni, megérezni, tudatosítani. Ám ha mindebből semmit se érzékelünk, a „nagy szóttésébe” a jézusi szövésszék mégis minket személyesen is beleszó! Ezt sohase szabadna elfelednünk, különösen nem most, hogy az Oltáriszentségről többször is illendő megemlékeznünk. Nem „intézhajtuk el” a témát lemondóan azzal az igazsággal, hogy ez úgyls akkora misztérium, hogy emberi elménkkel képtelenek vagyunk felfogni, és róla bármit is mondani!

Mivel Jézus „élő kenyérként” reánk hagyta, és ez legszebb örökségünk, emiatt szubjektíven mégis meg kell magunkban fogalmaznunk, hogy mit jelent nekünk ez a végtelen gazdagság! Az Eucharisztia öröksége arra kötelez, hogy hálánkat ne rejtjük el, hanem tolmácsoljuk azt Isten felé, aki örökhagyóként bizonyára értékeli és örül majd akár esetlen szavainknak is.

Ha az Eucharishtiát nemcsak csodáljuk, hanem bátorságunkat összegyűjtve „vesszük és esszük” is, akkor reménykedhetünk a fentiekben, és abban, hogy Isten országát már itt, a földi életben építhetjük, s vele együtt az újrateemtés, az öröm munkatársává válhatunk.

(2005. szeptember18.)

Másképpen látni

Meglátni egy-egy esemény vagy mellettünk élő személy lényegi vonásait, tehát a felszínen túl „mélyre” látni gyakori vágya mindazoknak, akik a földi életüket igényesen, tartalmasan, Istenre szegezett tekintettel szeretnék leélni. Azok óhajttják a lelki mélységet és a vele járó sajátos látásmódot ma-

gukévá tenni, akik nem csupán állandó időzavarban, rohanva „átszáguldani” akarnának az életükön, a mindennapjaikon, hanem részeseivé szeretnének válni az isteni tervnek.

Ennek kapcsán elgondolkodtató, hogy a szeretet mindent más színben láttat, mintegy a jézusi szemüvegen át... A remény erénye e törekvésnek adja meg a távlatát, a hit pedig abban segít, hogy „másképpen lássunk”.

A mai keresztények legfőbb kérdésévé talán éppen ez a „másképpen látás” vált! Aki Istenben hisz, és egyúttal a mai kor kihívásainak is meg akar felelni (a „megfelelés” pozitív értelmében), annak célszerű eltűnődnie a krisztusi látásmód mai érvényesítési módjain.

A kérdés tehát így is leegyszerűsíthető: „Miképpen lássunk” mai hívőként? Hogyan értelmezzük az isteni parancsok fényében a társadalomban és a magánéletben zajló eseményeket? Miként foglalkunk úgy állást a környezetünkben felvetődő aktuális kérdések kapcsán, hogy egyúttal a hitünkről is tanúságot tegyünk? Ezek általános, mondhatni szokványos kérdések, viszont ha az életszentség elérése szempontjából tekintünk rájuk, akkor meg nagyon is időszerűek.

Kár lenne hallgatni, mikor egy-egy helyzetben hitünk megszólalásra készlet. Mi több: istenszeretetünk megtagadásának is felfogható ez a lanyhaság! Ma ugyanis másként kell hitvallónak lenni! Vallásgyakorlásunk miatt korunk társadalmában nem fenyeget bennünket börtön vagy egyéb megaláztatás, ám Istennek jelenleg is vannak velünk szembeni elvárásai. A keresztségben az Ő gyermekeivé váltunk, s e felemelő kiválasztottság státusában ki kell állnunk nekünk is a kor „próbatételeit”, csak éppen másként, mint ahogy azt az idősebb testvéreink az elmúlt negyven év kegyetlen üldöztetései során megtették. Korunk másféle próbáknak veti alá a hitünket. Ma is naponta meg kell vallanunk Őt, mert a keresztség isten-gyermeksége erre kötelez! Talán éppen a sokkal nagyobb lelkesedésre, a tevékenyebb hitre ösztönöz? A mindennapjaink

keresztény megélésével válhatnánk igazi hitvallókká? Vagy a látásmódunkkal van a baj, merthogy elhanyagoljuk a hit szemüvegének viselését?

Biztos, hogy a mai hitvallás nyugodtabb és kevésbé kockázatos körülmények között valósítható meg, hisz nem jár a nyakunkra a titkosrendőrség és nincs veszélyben az életünk. Nagy baj viszont, hogy a ma „demokráciájában” még a hívők zömével is elhitették, hogy a vallás, a hit „magánügy”, így bizonyos korlátok közé szorítandó. Mit akarunk még, hisz mindenki eljárhat templomba, gyermekeit hittanra járathatja, a szentségek kiszolgáltatását meg „futószalagon” várják el az Egyháztól, hisz most ez a „trendi”. Ennyivel igazán „megelégedhetnének” a Krisztus-követők... – sugallja az általános közfelfogás – a hívek meg csak maradjanak szépen nézeteikkel a templomok és magánéletük területén, és ne foglaljanak állást a keresztény erkölcs értelmében szélesebb körben. Főleg azonban ne követeljék a keresztény szemlélet beépítését a társadalom életébe! A törvényhozásban meg végképp tabu legyen a keresztény gyökerekre való hivatkozás, mert úgymond tekintettel kell lenni a „másságra”! Hitünk ellen támad továbbá a fogyasztói szemlélet, mert a materializmus múltban elvetett magja olyannyira „beérett” a lelkek mélyén, hogy sajnos még a hívők között is az áldozatait szedi.

Mindezek miatt váltak aktuálissá azok a kérdések, melyek a hitvallásunk mai módozataira vonatkoznak. Fontos lett a „másképpen látni” témája, hogy a vallásgyakorlásunkat ne mérgezze meg a fogyasztói szemlélet, pl. ne kapjon el minket a gyűjtési mánia a szentségek vétele kapcsán, hanem azok minőségi átélésére törekedjünk. A lelkipásztorok a megmondható, manapság milyen nagy lelki kereszt számukra, hogy sokan afféle „szentség-kiszolgáltató” intézmény munkatársainak látják őket, az Egyházat pedig olyan világias szervezetnek, amely köteles a szertartások pompáját egyéni megrendelések szerint „teljesíteni”.

Meg kell tanulni a helyes látásmódot, és az Egyházban valóban Krisztus Titokzatos Testét felfedezni, Isten szolgálataiban pedig igenis meg kell érezni a felszenteltségük misztériumát.

Semmi új a nap alatt, mondhatnánk, hiszen ezt minden hívőnek tudnia kellene, csakhogy a valóság nem ezt mutatja!

És miután az Egyházunkban ismét „megsejtjük” a lényegget, azt, hogy magát Jézust jeleníti meg számunkra, talán „másképpen látjuk” majd a hitvallás kérdéseit is. Égető szükség lenne megértenünk a következő sorokat: „*A hitben élünk ugyanis, nem a szemlélésben.*” (2 Kor 5, 7–8)

Az egészséges mennyei honvágy, Isten szemlélésének vágya e „hitben élés” földi megvalósítására ösztönöz bennünket, s így tanulunk meg másképpen látni.

(2005. november 13.)

Épülő tornyaink

Emlékszem, amikor még egészen kicsik voltak a fiaim, gyakran építettek legóból vagy egyéb kirakókockából tornyot. De pityergés lett a vége, mihelyt a torony valami miatt ledőlt. Olyankor biztattam a gyermekeimet: csak rakják újra fel, és én magam is lekuporodtam melléjük a szőnyegre, hogy segítsek az „életbevágóan” fontos „munkában”: újjáépíteni azt, ami romhalmazzá vált.

Horváth István *Tornyot raktam* című versében is a nagyapó így biztatja unokáját, aki a ledőlt csuszatorony mellett kesereg:

„Látod, a csuszák megvannak: újra

lehet megint rakni.

Amit nem kezdhetsz el újra, csak

azt szabad megsiratni.”

Épülnek és újraépülnek tornyaink. Amit felépítünk, gyakran ledől, mert nem jó az alapja, a tartása, vagy mert rossz szándékkal mások rombolják le... Aztán újrakezdünk mindent... ebből áll egész életünk. Vágyaink tornya néha szinte az egekig ér, annyira szeretnénk valamit elérni, vagy valakinek a szeretetét elnyerni. De minél feljebb ér a „vágytorony”, egy idő után annál világosabbá válik számunkra, hogy „tetőtlen” marad: az igazi beteljesedés elmarad. Az eget ostromló vágyainkból épített „torony” is félkész marad... Kitűzött céljainkat még földi életünk végéig sem sikerül maradéktalanul valóra váltanunk, bárhogy igyekszünk is...

„Tetőtlen” épülő tornyainkkal lépünk majd egyszer át a másvilágra. Isten kiváltsága, hogy jó szándékkal épített tornyainkat egykor majd „betetőzze”... A költő így fogalmazza ezt meg:

*„... építéssel telik az egész élet,
de hogy tornyod betetőzd, azt te
soha el nem éred.
Nem, mert bár az égig érjen:
Vágyaink még feljebb hágnak,
s tetőtlen tornyokról hullunk ölébe
a zord halálnak.”*

A lelki élet lényege is a toronyépítés és újraépítés: tisztaságtornyot rakni, ahol az erények szolgálnak építőkövekként. Jellemünk formálódása már a gyermekkorban, a családjunk körében elkezdődik... Később magunk, tudatosan döntünk az erénytorny építése mellett, megint csak a jó példák hatására. Az építkezés során nem szűkölködünk a hasznos tanácsokban, mert sokfajta útmutatást kapunk azoktól, akik szeretnek bennünket, és a javunkat akarják.

Mégis, de sokszor dőlnek le erénytornyaink! Az okokat meg sokszor elmulasztjuk megkeresni. De nem adjuk fel: újjult lelkiezővel, eltökélt szándékkal megint nekifogunk az építkezésnek: emelet emelet után épül a lelkünkben, és minden egyes

lépcsőfordulónál eltűnődünk a „hogyan tovább” kérdésein, melyek felől jó esetben ima közben magánál Istennél próbálunk meg tudakolózni. Az erényekből épített emeleteinkre meg képzeletben öröket állítunk, hátha megvédenek bennünket a veszélyektől, hátha így majd kisebb az esélye tornyunk leomlásának.

Mígnem az építkezésbe belefáradva egyszerre rájövünk, hogy csak magunkra és a Szentlélekre számíthatunk! Saját tornyában mindenkinek egyedül kell megvívnia a küzdelmet, hogy a sok erőfeszítéssel épített tornya ne váljék szánalmas romhalmazzá! Hiába a sok tanács, végül mindannyian egy szál magunk maradunk Istennel, aki erénytornyunkat figyelmesen megtekinti, de nem csodálkozik el rajta, mert kiderül, hogy közben folyamatosan velünk volt Szentlelke által. Csak így maradhatott fenn lelkünk tornya...

Oly sok a torony... és sajnos nemcsak az erénytornyok vannak épülőfélben. Az emberi nagyravágyás tornyai is gyakran köztünk vagy éppen bennünk magaslanak. Arra kell törekednünk, hogy elkerüljük a „homokra való építkezést”, és hogy felismerjük ennek a fajta toronyépítésnek a zsákutcáját.

Az erénytornyunk megtervezése, kivitelezése során támaszkodjunk a legfőbb Építőmesterre, magára az Úrra, válalkozásunk „csendestársa” pedig a Szentlélek legyen. Mi csupán alázatos szakmunkások maradjunk, kiket maga a Mester irányít. Akkor talán majd ritkábban omlanak le lelki tornyaink, és ha mégis romhalmazunk tetején találjuk magunkat, akkor sem kell kétségbeesnünk, hiszen mindig kapunk egy újabb esélyt a Mestertől.

A fent idézett verssorok szerint ami újrakezdhető, azt nem szabad elsíratnunk. A ledőlt tornyok felett is diadalt arat a remény!

(2005. április 24.)

Add nekem az idődet!

Ha korunkban valaki „representatív” felmérést vagy közvélemény-kutatást készítené arról, hogy manapság melyik a leggyakrabban elhangzó mondat egy-egy párbeszédben, akkor lehet, hogy ez lenne a legfrekvenciáltabb: „Nincs időm.”

Különböző szövegekörnyezetben, különféle műveltségi szintű emberek párbeszédében tér vissza gyakran ez a szókapcsolat. Mert úgymond „időzavarral” küzdünk, vergődünk a sok tennivaló között, és sehogy se akar elég lenni a sokrétű tevékenységünkre a napi huszonnégy óra, amiből még az alvási időt is le kell számítanunk. Korán reggeltől késő estig tennivalók sora zúdul ránk, és hiába a precíz időbeosztás, a nap végén a legtöbbször mégis úgy érezzük, hogy valamire nem maradt időnk, valamit elmulasztottunk, elhanyagoltunk.

És akkor még a sok munka mellett szót sem ejtettünk az emberi kapcsolatok ápolására szánt időről, hisz a szeretet megélése is „időigényes”.

Valahol hát nyilván hiba csúszik az „időszámításunkba”! A hangsúly helytelen irányba tolódott el, a naptári pontosságú „időbeosztás” mégiscsak hiányosságokat, alapvető melléfogásokat rejt! De vajon mik azok?

A követendő példáért biztosan érdemes beletekintenünk Jézus mindennapjaiba, aki ugyan nem hordott a zsebében mobiltelefont, e-mail-címe sem volt, a szó szoros értelemben „munkába sem járt”, ám mégis reggeltől estig „dolgozott”, mert az emberekkel foglalkozott, és aki akarta, mobilkapcsolat vagy villámposta nélkül is elérte őt. Ő meg egyszer sem utasította el a hozzáfordulót azzal az indokkal, hogy „nincs időm”. Aki a segítségére számított, az sohasem csalatkozott!

Ideje volt az emberekkel való foglalkozásra, az örömhír átadására, hisz ezért jött el istenemberként közénk, de

időt szakított saját magára is, a tartalmas pusztai magányra, a pihenésre és ezen belül az imára, elmélkedésre. Ezekre az utóbbiakra neki is szüksége volt, hogy küldetését teljesíteni tudja.

Ezek a fő támpontok, amiket követnünk kellene, ugyanakkor a legfőbb, mindent átszövő szempont az ember javának, üdvösségének előmozdítása, ha úgy tetszik, az „emberközpontúság”. Jézus mindenkihez úgy próbált meg lehajolni, hogy kezébe nem a halat, hanem a horgászbót adta. Azon volt, hogy a lélek mélyén igazi megtérés jöjjön létre, mert ez szükséges a lelki haladáshoz.

Mi az, ami a fentiekből legjobban hiányzik belőlünk, amiért aztán szüntelenül azt szajkózzuk, hogy „nincs időm”? Nincs időnk, amikor tanácsért esedezik az embertársunk, amikor pont a mi véleményünkre lenne kíváncsi. Nincs idő meghallgatni az idősek unalmasnak tűnő panaszáradatát, a kamasz múlónak tetsző szerelmi bánatát, a gyászoló végtelennek ható emlékeztetését, hozzátartozóink kicsinyesnek látszó gondjából, és nincs idő fogadni azt, aki valamilyen ügyel-bajjal hozzánk sietne, mert úgymond éppen akkor fontosabb dolgot intézünk! És tovább sorolhatnánk mindazt, amit szívesen „átpasszolnánk” másnak, csak ne pont nekünk kelljen minderre időt szakítani...

De hát akkor miben akarunk Krisztus-követők lenni? A pihenésben? Hiszen Jézusnál az sem volt öncélú! A szüntelen munkában? Krisztus Urunknál az is emberközpontú volt, nem pedig lélektelen robot vagy sikerorientált törtetés!

Elkényelmesedett és karriert építő életünkben az időhiányra való szüntelen hivatkozás csupán álca, mellyel valójában önzésünket rejtegetjük, és azt áruljuk el, hogy hiányzik belőlünk az emberek iránti alapvető empátia. Ezáltal lehull a maszk, az „igyekvő” egyén álarca, és előbújik az ember igazi énje, mely nem képes embertársain a saját idejének feláldozásával, felhasználásával segíteni.

Az időnk ugyanis a legértékesebb ajándék, amellyel a másik embert megörvendeztethetjük! Ha elegendő időt szánunk arra, aki igényli a társaságunkat, a legdrágább ajándékot nyújtjuk feléje, mellyel nem vetekedhet semmiféle aranylánc vagy különféle luxus-cikk!

Ezt a gondolatot tükrözik a következő verssorok is:

„Szakíts időt a nevetésre, az ölelésre, a könnyre!

Szakíts időt, kívánj valamit, álmodozz, remélj!

Szakíts időt a csodára, az elmélkedésre, az emlékekre!

Szakíts időt, beszélgess, hallgass, légy mások között!

Az idő ajándék.

Szakíts időt a szeretetre!”

(Judith A. Lindberg)

Isten ma is „időt szakít” ránk a nap minden pillanatában. Féltő szeretetével véd bennünket, és kegyelmét ajándékozza nekünk. Meghallgatja imáinkat, megérti a lelkünk mélyén rejlő titkos örömeinket, bánatainkat, reményeinket. Nekünk ajándékozza önmagát, hogy mi is oda tudjuk ajándékozni saját magunkat másoknak, és örömmel tudjuk másokkal megosztani az időnket.

A szeretet megélésére szánt idő sohasem elpocsékolt perc, óra vagy nap. A szeretet „idődimenziója” nem tűri a naptári erőltetett besorolást. Nem lehet „betervezett”, mert sohasem tudhatjuk, hogy a nap mely részében kell odaajándékoznunk másoknak az időnket.

„Add nekem az idődet!” – „halljuk” olykor a csendben embertársaink felénk esdeklő sóhaját. Oda kellene hát ajándékoznunk a perceinket! Megállni és átadni önmagunkat.

(2005. október 16.)

„Halk neszű csodák”

(Tűnődések világi szemmel az egyházi év
jeles ünnepein)

Adventi készülődés

Az egyházi év során utakat járunk... Jézus Krisztus útját, a bűnbánatra törekedve, máskor alleluját kiáltva, vagy éppen a Szentlélek fénycsodájára várva. Útjaink más-más mottóval, de lényegileg mind ugyanazok: Jézus létébe helyezve mutatják számunkra az üdvösség irányát, s így életünk célját.

Krisztus Király vasárnapján csüggedten állapítjuk meg, hogy megint tékozlón és felelőtlenül bántunk a ránk bízott keresztény értékekkel, és nem kamatoztattuk gyümölcsözőben Jézustól kapott talentumainkat... Vajon az idén sikerül-e majd lélekben felkészülten menni az éjféλι misére a megszületett Jézust köszönteni? Ha meggyújtjuk családjainkban az adventi koszorún a gyertyát, sikerül-e vajon Jézus jelenvalóságát felfognunk, és szívünket felemelnünk az Úrhoz?

„A hit ugrás a sötétségbe” – szögezi le a Holland Katekizmus a kissé meghökkentő mondatot, hiszen a hithez általában a fényességet és nem a sötétséget szokta társítani tudatunk. A hit vállalása azonban bátorság, dacolás a bizonytalansággal, s egyúttal valamiféle ismeretlenség vállalása. Ilyenkor ezt fokozottan érezzük, hiszen az advent a készülődés időszaka, és a nagy eseményre való készülődés mindig tele van bizonytalansággal, kétellyel, szorongással, türelmetlenséggel. Befelé fordulva önvizsgálatot tartunk, majd leszállunk énünk mélyére aranyat keresni. De nem csupán ez adventi utunk célja. Áldozatvállalásaink, lemondásaink kell hogy az emberek felé terejenek bennünket. Erényeink, keresztény értékeink abban a pillanatban válnak isteni értéké, ha másokat a szeretet jegyében szolgálnak, s ezáltal nem válnak magamutogatóan öncélúvá. Jézus méltó fogadására csak a szeretetszolgálatban lehet lélekben megérlelődni!

Felvetődik azonban a kérdés: adventi készülődésünket nem befolyásolja-e a társadalomban meglévő békétlenség, a csa-

ládokat fenyegető létbizonytalanság? Lehetséges-e zavartalanul, lelki békében készülni a karácsonyra ilyen körülmények között? Advent várakozó szürkülétéhez nem társul-e a szorongás, s nem tereli-e el figyelmünket vallásos kötelezettségeinkről a világ zaja és baja? Kereszténységünk éppen azon áll vagy bukik, hogy a kaoszban, a szenvedések, megaláztatások, az embert próbára tevő elszegényedési és elidegenedési folyamatban, a kereszténynek címkézett, ám valójában keresztényellenes társadalmi életben mennyire tudunk a felvállalt krisztusi értékekkel tanúságot tenni Isten mellett.

Advent megtanít bennünket lámpát gyújtani a sötétségben. A várakozás ideje átváltozik a passzív „kivárából” tevékeny időszakká. Ha kezünkbe vesszük a hit lámpását, oszlik az éj homálya, és végül diadalmasan így kiálthatunk: *„Múlóban az éjszaka, a nappal pedig közel.”* (Róm 13, 12) És meglátjuk majd az út végén a lelkünkben megszülető Jézus isteni fényességét, és Szent-Györgyi Alberttel együtt valljuk: *„Uram! Azzal dicsérlek, hogy szebbé teszem a teremtés rám eső zugát, hogy fényvel, meleggel, jóakarattal és örömmel töltöm el világomat.”*

(1995. december 10.)

Karácsonyi levél

Szeretteim, Barátaim!

Az Úr 2000. évének karácsonya van, az évezred és évszázad karácsonya. Nem mindennapi pillanatok ezek! Ahogy feltekintünk a fényességet árasztó fára, ugyanúgy vetődik ránk a kegyelem melege, mint más években. De az egyszerűség, a megismételhetetlenség ott lebeg a levegőben. Várjuk a „különlegeset”, de ahogy a jubileumi év nem hozott égi csodá-

kat, csak apró, „halk neszű” belső történéseket, ugyanúgy ez a szenteste is halk, mondhatni „szokványos”. Hogyan is illene hozzá a „csinnadratta”, az eltúlzott külsőségek, hiszen az Úr-jelenések lényege éppen ez: észrevétlenül, csodálatos-titokzatosan lopózik be szívünkbe a kegyelem fénye. Ott, a lélek mélyén rejtve történik a nagy születés... „Szegénységben”, hiszen csak ha lelkünket mentesítjük fölös vágyainktól, kuszán vágató gondolatainktól, hiú bölcselkedéseinktől, csak akkor, a „lelki úr” szegénységébe jön el a várva várt Megváltó. Milyen rossz is lenne, ha nem lenne mit várni, ha nem várhatnánk lelki nemesedésünk röpke, tovatűnő karácsonyi pillanatait! Bizonyosan csak villanásnyi időre lehetünk e gyönyörű estén „lelki szépek”, „lélek-gazdagok”, de – megéri a törekvést! Törekedjünk hát a csendre, mert a csend nélkül csak külsőség minden, így ez az ünnep is... Megérhettük az évezred karácsonyát, csendet kell hát teremtenünk! Felejsük el összes keresztünket, amelyek oly gyakran sebzik fel testünk s lelkünk! Talán nem is keresztjeink a legnehezebbek, inkább az, hogy el tudjuk fogadni azokat, s oly könnyűnek tudjuk érezni lelki terhünket, hogy az ünnepeken megfélekezzünk róluk.

Szenteste egy láthatatlan kéz leveszi rólunk szenvedéseink okozóját. Megáll az idő, s pár pillanatra ragyogni kezd a fény. Szeretet? Születés? Olyan ez, mint amikor a szülőanya először ölelheti megához gyermekét. Ezt a percet sohasem felejt el az édesanyai szív! Dehogyan látja akkor a kórház realitását, a nővérek közönyét, az idegenek unott arcát, a kórházi gépezet kiábrándító rutinját, a kifogásolható emberidegenséget, a szülés körüli intimitás hiányát... Semmit se lát az anya, aki először ölelheti magához újszülött gyermekét. Csak a csöppnyi kis arcot látja, a gyönyörű magzatot, akit a világ legszebb lényének tart abban a pillanatban! Szívét mámor tölti el, és boldogságot, diadalt érez, hogy a teremtés részese lehetett...

Így ölelhetjük magunkhoz karácsonykor a kis Jézust is: az édesanyai szív önfeledt mámorával. Mert hiszen mi is része-

sei vagyunk ennek a születésnek. Tanúi, akik úgy érezzük: ez nem egy idegen kis lény, miénk is ez a szent Gyermeke, aki a világ jobbra tételére és üdvözítésére hivatott.

Vajon Ti, kedves Barátaim, kik távolabb vagytok tőlem ezen az estén, mire gondoltok most? Bizonyára mindegyikteknek eszébe jut a hála, mellyel nem tudjuk eléggé megköszönni életünk valamennyi mozzanatát. Nem tűnik úgy számotokra ez a fennkölt karácsonyi pillanat, mintha életünk szintézisét látnánk, mintha hirtelen peregne le előttünk életünk filmje, ahogy a szent Gyermekekre irányul a gondolatunk? Ha megnézzük családi fotóinkat, gyermekünk születésétől fogva, egy csodát követhetünk nyomon. Ez a csoda az emberi élet nagyszerűsége és egyszerűsége. „Hogyan is lehet, hogy csak úgy a semmiből kapunk ajándékba egy gyermeki lelket, akit ránk bízott az Úr” – ez a tünődésre készítő mondat bizonyára sok édesanyában felötlött már, átérezve a gyermeknevelés csodálatosságát és felelősségét... Ugyanilyen csodálatosan jelenik meg előttünk a karácsonyi Gyermeke. Emberi eszünkkel felfoghatatlan, de érezzük, hogy Ő maga az Úr, az Igazság és Élet.

Szeretettel kívánom, hogy valóban az legyen Ő számotokra. Karácsonyi üdvözléssel:

Márta

(2000. december 24.)

Egy pedagógus újévi gondolatai

Az új esztendő elején nem árt eltűnődni azokon az állandó feladatainkon, melyeket naponkénti aprólékos és szorgalmas munkával kell valóra váltanunk. Nem az év eleji lelkes, ám

sokszor szalmaláng jellegű fogadkozásokra gondolok, hanem arra, hogy egy-egy szakterületen mi az, amire leginkább oda kell figyelni.

Tanárként a magyar dolgozatok javítása közben jutott eszembe a kérdés: mire kell a pedagógusnak különösképpen ügyelnie, nevelnie. Sokféle lehetne a válasz: hitre, szeretetre, emberségre, toleranciára, empátiára. A helyesírási és fogalmazási hibák „irtása” közben mégis ez jutott az eszembe: fel kell ébreszteni tanítványinban az igényesség utáni vágyat!

Elég szétnézni szűkebb-tágabb környezetünkben, hogy meglássuk, mik a belső tartás hiányának és az igénytelenségnek a vetületei. Ha pl. egy pillantást vetünk a boltok árukínálatára, szemünkbe tűnik a sekélyesség, a „fecseg a felszín” valósága. Könyvkereskedők értéktelen, szellemi-erkölcsi tanulságot nem tartalmazó ponyvairóvalommal látják el a könyvpiacot. Giccsboltok nyílnak sorra, melyek ízléstelen ajándéktárgyakkal tévesztik meg a még nem kiforrott ízléssel rendelkező fiatalabb vevőt. Sok pénzért tetszetős, de valójában selejtárut dobnak piacra, és könnyen megeshet az emberrel az is, hogy „véletlenül” romlott élelmiszer kerül a kosarába...

Az önmagunkkal és másokkal szembeni igényesség mint ha szellemi téren is „hiánycikk” lenne! Politikusok csoportjai ígéretnek, mindenféle belső tartás nélkül, és foglalkoznak másodrangú kérdésekkel, megkerülve az igazság kimondását vagy a társadalmi bajok orvoslását... Szülők hada ül esték hosszat tompa-igénytelenül a televízió képernyője előtt, válogatás nélkül végignézve a műsorokat, de arra már nincs idejük, hogy a gyermekeikkel meghittent elbeszélgessenek, megteremtsek a család lelkeségét, az imáról már nem is beszélve. Gyermekek „nőnek fel” horrorfilmekben és egyéb értéktelen filmekben, és aztán nem értik, hogy az iskolában az olvasási verseny keretében a tanár miért nem fogadja el a könyvszemlére szánt „ponyvaremeket”. Újra és újra rá kell az órákon mutatni az igazi értékekre.

Osztályfőnöki órákon hamar kiderül, ha a szülő nem beszélget el otthon gyermekével annak kamaszkori gondjairól, a párválasztásról, a szenvedélyek rabságba döntő erejéről stb. A gyermekek – és nemcsak a vallásos családból jövőkre gondolok – igénylik a lelki beszélgetéseket, és sokszor bizony a pedagógusnak kell pótolnia a szülők mulasztásait is. Jobb esetben ez a szülő és a pedagógus együttműködése nyomán valósul meg. Csak közös erővel érhető el, hogy fiataljainkból ne váljanak „élvezet-gépek, munkagépek”, hanem lelkiükben gazdag emberek! Felgyorsult világunkban a pedagógus állandó feladatává válik tanítványai lelki életének egyengetése is. De hogy is állunk a jézusi igényesség és igénytelenség kettősségével – amire a pedagógusi munkával el kell vezetni a gyermeket –, és miben nyilvánul ez meg?

Megváltónk bizonyította, hogy a kettő nem zárja ki egymást, hiszen egész földi élete nemes igénytelenség volt, ami a földi javakat illeti, és belső igényesség jellemezte őt a lelki értékekre vonatkozóan. A belső igényesség önmagunk lelki értékeinek a megteremtésére kell, hogy irányuljon, és a másokkal szembeni jogos elvárásokra is vonatkozik. A belső igényesség közösségépítő erővel bír, mindig Istent és az embereket szolgálja, míg eme érték hiánya alattomosan bomlaszt: az Isten és ember, valamint az ember-ember kapcsolatot támadja meg. A pedagógusnak saját egyénisége állandó formálása mellett tanítványaival szemben is igényességre kell törekednie, ezáltal érhető csak el, hogy később a neveltjei is értékteremtőkké és -örzőkké váljanak.

Jézus visszautasította a gonosz szellem kísértését, megmutatta számunkra az utat: éljünk ésszerűen és mértéktartóan a földi javakkal, ne úgy, hogy konzumszemléletű gép-emberekké váljunk, akikben nincs belső igény a lelki értékek iránt. A jézusi igényességnek és igénytelenségnek össze kell fonódnia az életünkben! A kettő szintézisének megélésére törekedve kell a pedagógusnak úgy vezetnie tanítványait, hogy

vágyuk támadjon az értékvesztett világban is az erények gyakorlására.

(1995. január 15.)

Újborunk a pince rejtekéből

Ilyentájt, év elején kerülnek elő az újborok. A szőlősgazdák büszkén kínálják a vendégnek az előző évi termésből készült bort. A jó szándékú kóstolók pedig nem fukarkodnak a dicséretekkel, mert tudják: az újbor létrejöttét a gazda részéről kemény és pontos munka előzte meg a szőlőkertjében és a présházban.

Magának a bornak meg szintén „dolgoznia” kellett saját érési folyamatán valahol a pince rejtekén, csak így töltheti be a rá mért küldetést. Az újbor e nélkül nem válhatna értékke, előbb túl kell esnie saját érési stádiumain, hogy ízletes ital váljék belőle. A bortermelés egyes mozzanatai nem hagyhatók ki, a forrás például nem gyorsítható, a hozzávalók művi úton nem pótolhatóak, mert az már nem lenne eredeti bor, csupán ócska és egészségtelen hamisítvány.

Az új esztendő elején az újborról eszünkbe jut a saját „lelki pincénk” és az ott megtermelt „újborunk”, na meg a hitbeli érési stádiumaink.

„Új esztendőben új szívekkel...” – énekeljük a templomban lelkesen, és felvillan bennünk a nagyon is lényeges kérdés: „Jól termeltük-e meg a lelki pincénk mélyén az új esztendőre az újborunk?”

És záporoznak saját magunk felé a lelkiismeretünkbe vágó kérdéseink. Például az ilyenek: Nem csúszott-e hiba a szőlőnk gondozásába, mondjuk a metszésbe? (Visszanyestük-e vad-

hajtásaink?) Jól préseltük-e ki a szőlőnket? (Kamatoztattuk-e talentumainkat?) Jól mértük-e meg a szőlőnk cukortartalmát? (Felmértük-e lelkierőnket egy-egy feladatteljesítés során?) Lefejtettük-e időben a bort? (Mindent a maga idején tettünk-e?)

És az időérzéssel vajon hogy állunk? Türelmesen kivártuk-e mustunk forrását, vagy kapkodtunk, megsürgetve a lefejtési időt? (A türelem erényét gyakoroltuk-e?)

Milyen értéket képvisel a „végtermékünk”? (Milyen értéket tudunk felmutatni a lelkiségünkkel?) Elő lehet-e hozni azt a pince rejtekéből? Nem vallunk-e szégyent az emberek között? Ösztönzünk-e majd „újborunk” ízével másokat is a türelmes „bortermelésre”? (Lelki életük pincéjében az értékek előteremtésére?)

Ilyesmiken tűnődünk, de főként a „pince rejtekén” szókapcsolaton merengünk el. Lehet-e egyáltalán a pince mélyén való kitartó tartózkodás nélkül bárminek is nekifognunk az új évben? Mert kell a „lelki forrás”, hogy megtermeljük a másokat segítő újborunk! A magányt, a magányos forrást senki sem tudja „megspórolni” az életéből. Minden tettünket ez előzi meg: a lelki pincénk mélyén való előkészület. Magányos lelki elmélyülés, készülődés nélkül nem hozhatunk létre jelentős, másokat is előremozdító értékeket! E nélkül semmi sem sikerülhet, hiába a tudás, a mások tapasztalatának átvétele – kell a saját lelki ráhangolódás!

Gondoljunk csak Krisztus Urunkra, aki küldetésének megkezdése előtt elvonult a pusztába. Nekünk is naponta „le kell mennünk magunkba”, a pincénk rejtekébe az összeszedett „forrásra”, formálódásra.

A naptári év elején pedig meg kell vizsgálnunk, hogy melyek azok a Szentlélek sugallta saját magunk által „megtermelt” értékeink, amelyeket onnan felhozva a környezetünk, az egyházunk s a nemzetünk szolgálatába állíthatunk...

Ilyen értéke („újborá”) minden egyes embernek van, csak Isten kegyelméből fel kell azokat ismernie a pincéje mélyén, hogy aztán azzal „kínálhassa” meg embertársait a nappali fényben (a mindennapokban).

Ilyenkor, év elején le kellene győznünk kishitűségünket, megszabadulni a reményvesztettségtől, az önbizalomhiánytól, és megszilárdítani a talentumainkba vetett hitünket.

Nem kellene törődnünk a kedvünket szegő külső tényezőkkel, a kudarcokkal, azzal, hogy mások esetleg „leírnak” bennünket. Nem kellene, hogy túlzott elkeseredettségbe taszítson a sikertelen népszavazás, mert lélekben így is tisztán tudjuk, hová tartozunk. Nemzeti, felekezeti kötődésünk világossá vált már számunkra a pincerejteken, és megvallottuk azt künn is, a külvilág felé – jöhetett napfény vagy zord történelmi idő.

„Újborunkat” megtermelni nem jelentheti hát a meghunyászkodást. A lelki pincénkben tartózkodni nem öncélú vállalkozás, és csak éppen addig tarthat ez a „magányos randevúnk” Istennel a lelkünk mélyén, míg elegendő idő töltünk a felkészüléssel. A lelki összeszedettséget, a talentumaink felismerését, a „forrást” aktív tett kell hogy kövesse!

Fel kell jönni a fényre, hogy a legnagyobb Fény szolgálatába állhassunk.

És ebben nem tudnak minket meggátolni a percemberkék, a gyökeret vesztett, „újborukat elfuserált” hamis próféták, kik csak pillanatnyi boldogulásukat keresik. Ha jól „kiforrtunk” pincénk rejtékén, és ott tényleg „Istennel randevúztunk”, ki ügyelt arra, hogy újborunk minden érési stádiuma meglegyen, akkor nem győz le minket az új évben senki sem!

Csak aztán jól vigyázzunk a „recept hozzávalóira”: a jó szőlőre, a szőlő feldolgozásának menetére, és ne feledjük el, hogy megfelelő hőmérsékletű pince is kell hozzá!

De legfontosabb mégis az „újborunk” megtermésének felügyelője: maga a minket féltő és szerető Isten.

(2005. január 9.)

„Örömóda”

Ha az irodalmi műfajok közül valamelyiket társítani akar-nánk a világ mai hangulatához, szemléletéhez, az első műfaj, ami eszünkbe jutna, az elégia, esetleg a tragédia vagy tragi-komédia. A gazdasági helyzet, az életszínvonal romlása, az országot sújtó nagyarányú munkanélküliség, a szegénység, az emberek közötti elidegenedés, a családok, főként a több gyermeket vállalók „ellehetetlenülése” és más szomorú társadalmi jelenségek láttatásához egyáltalán nem az idill, az óda, a vígjáték illik. Az emberek arcáról eltűnt a mosoly, s hogy ezt észrevegyük, elegendő végigmenni egy forgalmas utcán vagy felszállni egy tömegközlekedési eszközre.

Ezért is felemelő, hogy az egyházi év menetrendszerűen elhozza számunkra a farsangot, az öröm idejét. Bár ami kötelező, azt az emberfia utálni szokta, mint a gyermek a kötelező olvasmányt... Ilyenkor, a báli szezonban azért mégiscsak felcsillan az öröm utáni vágyakozás! Fialalok, családanyák és családapák bújnak estélyi ruhába, és ropják a táncot. A vígság, a humor utáni vágy az emberi bensőből fakad.

Az örülni tudás képességét kiskortól fejleszteni kell. A kicsi gyermek még önkéntelenül is rámosolyog a világra, a tükörben saját képmására is. A nagyobbacska gyermekek is örülnek a játéknak éppúgy, mint a feléjük sugárzó békének, szeretetnek. Jó esetben ezt a képességet a szülők fejlesztik, és pedíg éppen a meleg otthon biztonságának megteremtésével.

Felnőttkorban azonban az örülni tudás képességét gyakran zavarják meg a csalódások, a nehézségek, a gondok, melyekbe hajlamos „belesüppedni” az emberek zöme, főleg, ha úgy látják, hogy igyekezetüknek nincs meg a szemmel látható gyümölcse. S ilyenkor sovány vigasznak tűnik, hogy jótetteiket az Úr látja, számon tartja, elismeri. Így hát a pesszimista

látásmód következtében az évek múlásával „fogy az öröm”, kopik az örülni, mosolyogni tudás képessége. Ám mivel az öröm utáni vágy fel-feljajdul az emberben, hát tanulgatja az öröm kinyilvánítását, s osztogatja embertársainak a mosolyt. A mosolynak pedig az a természete, hogy egy idő után hozzá lehet szokni, s fokozatosan magunkévá tenni. Ismert a szent-
atya azon gondolata, hogy a mosolyunkkal leginkább azokat az embereket ajándékozzuk meg, akik maguk képtelenek mosolyogni. Ez a látszólagos semmiség nagy ajándék tőlünk.

Mint tudjuk, létezik az „öröm teológiája”, és milyen jó is lenne azt mindenkinek megismerni, s az örömhír magvát mélyebben megérteni.

A farsang ideje – vízkeresztől hamvazószerdáig – arra ösztönzi az embert, hogy az örömeire összpontosítson, szokásaival mosolyt varázsoljon az ember arcára. Ebben az időszakban talán még inkább át kellene élni magát a Jézus hozta örömhírt! Le kell vetnünk belső félelmeinket, mert a félelem kizárja az igazi, szívből jövő örömet, ahogy Szent János fogalmaz: *„A szeretetben nincs félelem. A tökéletes szeretet nem fér össze a félelemmel, mert a félelem gyötrellemmel jár. Aki fél, az még nem tökéletes a szeretetben”* (1 Ján 4, 18). Szent János szavai nyomán pedig eszünkbe jut, hogy miként a félelem gátja a szeretetnek, ugyanúgy gátja az örülni tudásnak is. Hiszen mélységes, felszabadult örömünk csak a szeretet megélése közben lehet. A szeretettől megfosztott öröm legfeljebb élvezethajhászás, alantas vágykielégítés, az igazi jézusi örömhöz semmi köze sincs!

A mindennapokban gyakran tapasztaljuk, hogy az emberi vidámság, a humor átsegít a válsághelyzeteken. Szakemberek szerint viszont ennek ellentétje, pl. a kóros búskomorság rossz hatással van az ember környezetére, főként a legkisebbekre hat negatívan a felnőttek komor fásultsága, netán depressziója. Ezért is fontos, hogy imáinkban tudjunk vidámságot, örülni tudást kérni Istentől, mint ahogy azt a költő, Áprily Lajos a következő sorokban megfogalmazza:

„*Én Istenem, legyek vidám,
hogy házamat vidítani tudjam.
Mosolyogjak, ha bántanak
és senkire se haragudjam.*

(...)

*Ködökbe csillanó sugár,
víg fecskeszó bolond viharban,
tudatlan gyermekhang legyek
a jajgató világzivatarban.”*

Környezetünk szomorú hangulatával dacolva, az immár „társadalmi betegséggé” hatalmasodott általános lehangolt-sággal szembeállva teremtsünk újra idillt, adjunk ihletet az öröμόdára! Legyen ez a próbálkozás farsangi feladatunk.

(2002. február 3.)

A nagybőjt: aranymosás

Elérkezett a nagybőjt, és mi beleálltunk a képzeletbeli folyóba, hogy tisztára mossuk a lelkünk. Akként próbálunk a negyven nap alatt „megtisztulni”, lélekben húsvétra készülni, mint ahogy Mécs László az Alázat című versében írja: „*Aranymosónak álltam életem folyójába...*”

Nekiállunk hát „aranyat mosni”: kihozni magunkból az értékeket, és megtakarítani azokat a rájuk rakódott szennytől, kisebb-nagyobb büntől.

Mennyivel egyszerűbb is a lakás takarítása! Fogjuk a tiszta vízzel telített vödröt, a tisztítószereket, a rongyokat, a porszívót, a létrát és egyéb eszközt, és szorgos munkánk egy idő után biztosra vehetően látható: ragyog a lakás, jó érzés a szobákba belépni. Az embert eltölti a megelégedés: lám, szép munkát

végzett, minek következtében eloszlott a homály, a tiszta ablakon beragyog a fény, a portól megszabadított függönyök fehér-könnyedén lebbennek, mintha köszönetüket küldenék felénk...

Ám a lélek nagytakarítása igényesebb feladat. Előttünk ott van ugyan a képzeletbeli folyó, de először bele kell lépni, ez az első tennivaló: az elhatározás. A bűnbánat tiszta vize adott. Aranymosóként az aranyunk is reális valóság: belső lelki kincseink, melyeket befedte a bűn, a mulasztás és fásultság pora. De azokat valahogy tisztára kellene mosni! Meríteni kellene a vízből, a fényből, az erényekből, mert csak azáltal fénylenek fel bennünk. Mécs László így ír a fent idézett vers folytatásában:

*„Meríteni próbáltam a jóságból és szeretetből.
Egy kanál csak kanálnyit meríthet a tengerből,
egy jánosbogár csak bogárnyit csenhet a napfényből,
én ember vagyok s csak embernyit meríthetek Istenből!”*

Nagybőjti feladatként egészen felemelő, ha sikerül akárcsak egy „bogárnyit csenni” a Fényből, és „embernyit meríteni Istenből”, majd ezek segítségével mint „takarítási eszközökkel” kimosni az aranyt a lelkünk folyójában.

A kereszténység legnagyobb ünnepére készülődve nem is lehet más és szebb célkitűzésünk, mint hogy az életünk bűnbánati folyójában álljunk, és emberi korlátainkhoz mérten „merítsünk Istenből.” Istenből meríteni azonban nem csupán megnyugvás vagy öröm, hanem jézusi szenvedés is, hiszen ha a Krisztus-arcot keressük, nemcsak az öröm átélői leszünk, hanem a szenvedése is. De a keresztény szenvedés nem keserű mégsem, hanem boldog, mert nem öncélú – mások javát szolgálja, mint Pál apostol vallja: „Örömet szenvedek értetek... az egyház javára.” (Kol 1, 24)

A nagybőjtben végigmélgeljük Krisztus szenvedéseit, és elcsendesedünk a kereszt árnyékában. Ez a kereszt melletti elcsendesedés valamiképpen mégis összefonódik az örömmel

is, és nemcsak nagybőjt negyedik vasárnapján, hanem úgy, hogy a szenvedés léte ne vegye el a kedvünket, sokkal inkább lelki gyümölcsöket, örömteljes megnyugvást szerezzen. Belon Gellért püspök nagyon érzékletesen ír erről: *„De valahogy úgy kellene a keresztény léleknek állnia a szenvedés érthetetlen sötétsége előtt, olyan örvendező lélekkel, mint ahogy a kotló alól való tojások lámpázásánál a gazdasszony akkor örül, ha a tojáson felfedezi a sötét pontot– mert tudja, hogy ebből egyszer élet lesz. Az árnyék az élet jele.”*

A tojáson levő sötét pont maga az élet jele. Ugyanígy a kereszt félelmetesen sötét realitása nem a rémületet kell, hogy felkeltse a lelkünkben, hanem a reményt, az élet diadala, a feltámadás dicsősége utáni vágyat!

Krisztus szenvedéseit lélekben végigjárva átgondoljuk saját naponkénti keresztjeinket is. Ezekhez jólesik a jézusi vigasztalás, és annak a ténynek a biztos tudata, hogy a szenvedésekkel bőségesen sújtott Egyházban sosem veszett el a hit. Sőt, az egyháztörténelem azt mutatja, hogy minél nagyobbak voltak a megpróbáltatások, annál jobban összetartottak.

Gyakran mondjuk ki a mindennapokban panaszként a szókapcsolatot: „nekem ez keresztre feszítés”, s ezzel jelezzük nehézségeinket, lelki gyötrelmeinket. De ezek mögött a megpróbáltatások mögött is érezzük, hogy hitünk fénye segít túljutni a megodhatatlannak tűnő élethelyzeteken, és a zsákutcáink végén mindig felragyog a fény, rávetítődve az isteni ösvényre, mely csodaként jelenik meg utunk folytatásaként.

A bűnbánat folyójában, a kereszt árnyékában elcsendesedve és lemosva aranyainkról a rárakódott szennyet, „kifényesedhet” a szívünk. Ilyen ünnepi lélekkel kell kilépni „aranymosói létünkben” a partra, ahol majd éppen ránk vár a Feltámadott, és dicsőséges fénye arcunkra ujjongó örömet varázsol. Akkor majd megérezzük, hogy a keresztény élet nemcsak nagybőjtben, hanem egészen földi életünk végéig aranymosás, és nincs

is szebb cél életünkben, mint a Mécs László-i értelemben vett aranymosónak lenni. Az aranyból aranydrótot sodorni és az-
zal összekapcsolódni Istennel, hogy másoknak is világítsunk:

„Ezt az aranydrótot kifeszítem magamtól a végtelenig.

Az egyik végén van Isten,

A másik végén egy kis villanylámpa: én.

Megindulnak az örök áramok, és kigyúlok a sötétben.”

Ezek a sorok adják meg a magyarázatot arra, hogy ma-
gunkból „kimosni az aranyat” mások szolgálatát jelenti. Hi-
szen akár kis „villanylámpaként” is csak úgy tudunk fényesség
lenni mások számára, ha lelki tisztaságunkban össze vagyunk
kötve az isteni örök árammal.

A nagyböjt: aranymosás, melynek célja önmagunk, lelki
aranyaink megtisztítása, hogy az Egyház és embertársaink
hasznára lehessünk. Csak ezekért a komoly célokért küzdve
leszünk méltók arra, hogy a bűnbánat folyójának partján hús-
vétkor majd a Feltámadottal találkozassunk!

(2005. február13.)

Nagyböjti gondolatok I.

„Emlékezz, ember, hogy por vagy és porrá leszel.” Ezzel
a földi halandóságunkra emlékeztető mondattal kezdődik el
számunkra hamvazószerdán a nagyböjt. A nagyböjti hathetes
időszak milyenségén dől el, hogy miként tudjuk majd átél-
ni a feltámadás ünnepét. Azt szokták mondani, hogy „nagy-
péntek nélkül nincs feltámadás”, tehát ha nem éljük át Jézus
sz szenvedését, nem érezhetjük igazán a feltámadás nagyszerű-
ségét sem. Ugyanígy ha nem éljük át a nagyböjti idő lénye-
gét, hiába jön el majd a kereszténység legnagyobb ünnepe, mi

– kellő felkészülés híján – csak kívülállók tudunk maradni. Nagyböjt lényegét megragadni annyit jelent, hogy lelkünkben igyekszünk Krisztus szenvedéséből, halálából részesedni. Ez a megújító folyamat Isten segítségével tudatosan elindítható, hiszen életünk a szenvedés jegyében zajlik...

Nagyböjt elején eszünkbe jut az advent–nagyböjt párhuzama, bűnbánati hasonlósága, ugyanakkor tudatosítjuk, hogy ez a húsvét előtti lelki készülődés mégis más. Léleekben Jézus szenvedésének állomásait járjuk végig, és lemondásokat vállalunk az Úr Jézusért. Ha elgondolkodunk a lemondás lényegén és erején, rádöbbenünk arra, hogy a kereszténység fennmaradása, hitünk ápolása és életszentségünk a lemondásaink függvénye. Óriási nagy lemondásaink, áldozatvállalásaink ereje, mert csak ezek által űzhető el a gonoszság hatalma! Szeretetszolgálatunk Jézus Krisztus terveit építi itt a földön – így válhatunk Isten munkatársaivá az ő oszágának építésében. Nagyböjti áldozatainknak nem szabad kimerülnie az étel-ital stb. önmagunktól való megvonásában, hanem jócselekedeteink megsokszorozására kell törekednünk. Önmegtagadásainknak – kényelmünk megvonásának – szeretetünk megnövelésével kell párosulnia. Matematikailag fogalmazva: a kivonás és a hatványozás műveletének kell böjti lelki életünkben megvalósulnia... A böjti idő valódi lelki megtisztulásunk és megújulásunk útjává lesz, ha egész szívünkől erre törekszünk, ha bűnbánatunk őszinte, ha szentgyónásunk nem formális, és ha akaratunk és szívünk – istenszeretetünk – szolgálatába áll... de „vallási szkizofrénia” jele mutatkozik bennünk akkor, ha nem akarjuk igazán megismeni önmagunkat. Énük „feltérképezése” nélkül nem léphetünk tovább, tudathasadás áll be lelki életünkben, ha úgy gyakoroljuk vallásunkat, hogy folyton csak „kifelé” fordulunk, de személyiségünkkel, fő hibánkkal nem vagyunk tisztában. Az ilyen „vallási tudathasadásban” a lemondások, áldozatok terén is könnyen kudarcot vallhatunk, lelki vál-

ságba kerülhetünk, vagy a szokáskereszténység állóvizében találhatjuk magunkat...

Nagyböjtről mindig a péntek fogalma (és vallási vonatkozása) jut eszembe. Keresténységünk a péntek és a vasárnap kettősségére épül. A péntek (az Úr szenvedése által a szenvedés, a lemondás szimbóluma) és a vasárnap (mint a feltámadás örömeinek tolmácsolója) adja hitünk lényegét.

A nagyböjtnak „péntek jellege” van: Urunk keresztre feszítésére, értünk való kinszenvedésére gondolunk és Neki ajánljuk fel áldozatainkat, saját naponkénti szenvedéseinket, így készülve a „vasárnapra”: a feltámadás ünnepére.

(1996. február 25.)

Nagyböjti gondolatok II.

Ha szétnézünk környezetünkben, felfigyelhetünk a nagyböjt s egyáltalán a böjt fogalmának téves értelmezésére. Nem hívó testvéreink nagyböjtképe szembetűnően és erősen torzult. De csodálkozhatunk-e ezen, ha olykor még a templombajárók is furcsán, kívülállóként tekintenek a böjt fogalmára, s ugyanígy a húsvét előtti lelki készülődésre? A böjtről sok hívőnek is legfeljebb az jut eszébe, hogy a jó falatoktól tartózkodni kell, hamvazószerdán és nagypénteken a húst elhagyni, vége a vigasságnak, a báloltnak, nem lehet lakodalmat ülni... és a felsorolásnak talán ezzel vége is van. „Nem lehet”, „nem szabad”, „nem szokás” – mert Isten a „fejünkre koppint”, ha a nagyböjti fegyelmet megszegjük.

Valóban kimerül a böjt fogalma számunkra mindezekben, ha nem elmélkedjük végig a böjt lényegét. Ha a negatív megközelítésnél maradunk és azt nézzük, mit „nem lehet”, attól

még nem leszünk jó keresztények, és főleg nem szentek! Nagyböjti készülődésünk így felszínessé válik, mert nem az Isten megörvendtetése motivál bennünket, hanem a paranacsok, a szokások kényszere. Az elmélyültséghez, az életszentség eléréséhez nem elég a parancsokat megtartani, pusztán a „nem szabadra” összpontosítani, hanem tenni kell a többletet, áldozatokat hozni a szeretet fényében. Ez a legfőbb nagyböjti feledatunk is, mert ezáltal át tudunk valamicskét vállalni az Úr értünk hozott szenvedéseiből...

Biztosan többen tapasztalták már, hogy ha próbálják komolyabban venni a hitéletet, környezetük könnyen rájuk ragasztja gúnyosan, hogy „lám, a nagy katolikus” vagy „szentfazék” stb. Nem hívő ismerősök egy-egy egyházi előírás megtartása kapcsán tartózkodóan méregetik. A mai világban „ómódi böjtöt tart? Kényelmét félretéve áldozatot hoz? Gyakran jár gyónni-áldozni? „Na, ez már túlzás!” – érezzük kimondatlanul is a tekintetekben.

A nem hívők körében azt tapasztaljuk, hogy míg az adventi hagyományokat, a keresztény karácsonyt (a szentestei szokásokat) jobban megtartják, a nagyböjti várakozás és bűnbánat komolyságát már nem, vagy kevésbé fogadják el. A közhangulat miatt annak a szabálynak még talán alávetik magukat, hogy nagyböjtben nem lehet lakodalmat tartani, de a lelki-testi böjt fogalmára már ellenszenvvel néznek.

Kényelemszerető és konzumálásra berendezkedett világban élünk. A tömegkommunikációs eszközök az élvezetek hajhászásának örömét hangsúlyozzák. A legtöbb ember olyan szemmel nézi egész életét, hogy mi a kellemes az ő számára – saját egoizmusa válik belső hajtóerejévé... Nincs helye tehát a lemondásnak, a böjtnek sikerorientált világunkban? Mindez felesleges lenne? Mit tegyünk mi, keresztények, hogy ne legyen ránk deformáló hatással a kényelemszeretet, a sikervadászat? Össze tudjuk-e egyeztetni lelki nagyböjtünket a minket körülölelő világgal, mely az „alázat” szót kiüzte szótárából?

Hit nélkül a belső aszkézisre képtelen az ember, legalábbis az értelmes lemondásra, a felajánlott szenvedésre. Korunk aszkézisének Karl Rahner szerint a mértékletességnek kellene lennie. A böjtnek igenis van létjogosultsága és értelme a mai világban, ha alázattal felfogjuk Jézus értünk hozott áldozatát, a megváltás nagy művét!

Imádkozzunk azért, hogy nagyböjti áldozatainkat örömmel, tiszta szeretetből tudjuk meghozni a szenvedő Úr Jézusért és embertársainkért, és hogy életünkben mértéket tudjunk tartani.

(1996. március 3.)

Nagyböjti gondolatok III.

Rengeteg könyv jelenik meg manapság különböző ügynökök tollából a sikerről. Ezek a kiadványok azzal foglalkoznak, hogy miképpen növelhető az önbizalom, hogyan alakítható ki a biztos fellépés a pénz, a sikeres üzlet érdekében... A szekularizált világ elsőrendű tényezőjévé a „boldogulás” lépett elő, s az átlagember úgy gondolkodik, hogy az a „nagy” ember, akinek fényes anyagi háttere, nyaralója és luxuskocsija van. Akinek ott van az arcán az önelégült mosoly... Megvallom: próbáltam egy ilyen ügynöki „sikerkönyvet” elolvasni, de képtelen voltam rá... Zavart az öndicsérő himnusz, és az, hogy a szöveg más értéket az anyagiakon kívül nem villantott fel. Pedig ha első helyre a pénzt, a sikert tesszük életünkben, akkor értékrendünk úgy felborul, hogy fokozatosan saját kényelmünknek, önmagunkat pátyolgató eszméinknek rabszolgáivá válunk. És mindez a „nekem mindent szabad” jellegű „szabadságba”, hamis demokráciá-

ba torkollik. Ilyen a minket körülölelő világ: a lelki vakság a fő betegsége.

A szekularizált világ és a nagyböjt... elgondolkodtató, hogy nekünk, hívőknek ki kell vívnunk a nagyböjt létjogosultságát korunkban, mert bár több keresztény értéket elfogad a társadalom, a böjt mélységét az emberek zöme elutasítja. Nem tetszik nekem a gondolat, hogy legyen ez csak a „mi böjtünk”, a magánügyünk, visszavonulva az egyház védőszáranya alá, de főleg: bölcsen hallgatva lelki készülődésünkről... „Ez nem tartozik a világra, csak Jézusra és miránk, hívőkre” – sugallják többen. Úgy hiszem, hogy a vallási közösség ereje abban is rejlik, ha összetartása mintaértékével „kifelé” is hat, egyházon kívüli embertársainkra. Nagyböjti tanúságtételünk ezt a célt is kell hogy szolgálja! Böjti áldozatvállalásunk (a nem hívők irányába is) így válhat erőszakmenetsen az oly kívánatos evangelizáció részévé. Hívő közösségeink szeretete és másokat segítő nemes böjti vállalásai vonzóvá tehetik mások számára is a lelki életet, a vallásgyakorlást. Ha pl. nagyböjtben tartózkodunk az ünneplésektől, magatartásunk ugyan kellemetlenségeket okozhat nekünk, de jó gyümölcsöt terem, ha mások látják, hogy következetesek vagyunk. Ha böjtlésünk nem merül ki pusztán külsőségekben (melyeknek ürességét a kívülálló hamar felfedezi), hanem tartalmilag elmélyült, ha valóban a kovász erejével tudunk hatni családjunkban, kisebb-nagyobb közösségeinkben, akkor az egyházon kívüli közösségek is elfogadnak bennünket, rajtunk keresztül esetleg hívő közösségünket. Egyházunkkal is szimpatizálni kezdenek, és elindulhatnak Isten felé... Lélekben találkozhat így a hívő közösség az egyházon kívüli emberi közösséggel, mely találkozás – mégha pillanatnyi is – közös lelki pont lehet, s valami újat, szépet indíthat el...

Az egyház szenvedése a Szentírás szerint az Úr szenvedéseiben való részvétel. Nagyböjtben az egyház ezt az értelmes szenvedést mutatja fel, melynek nem azért kell örülni, mert

gyötrelmem, hanem mert isteni életet hozó, „megváltó szenvedés”. Minden felajánlott áldozatunkból, szenvedésünkéből, szeretetünkéből isteni erő, fény fakad és közösségeinkben megújulást hoz.

Nagyböjti személyes megtisztulásunk így az egyházi közösségek öröme és főleg: Jézus Krisztus büszkesége. Gyümölcsöző isten- és emberszeretetünk viheti csak előbbre a világot.

(1996. március 10.)

A magány „élővíz” forrása

Bibliai kép: a samariai asszony Jákob kútjához járogat vizet meríteni. Amikor ott Jézussal találkozik és elbeszélget vele, arra kéri az Urat, hogy adjon neki az „élővízből”, ne kelljen folyton a kútra mennie (vö. Jn 4, 13–16).

Mi is vissza-visszajárunk minden imánkban a „kúthoz”, az „élővíz” forrásához: Jézushoz. De hogy vele találkozhatunk, vissza kell járogatnunk a magány kútjához is, hogy a csendben Istennel találkozhatunk...

Magány. Hány és hányféle arca van? Van sírhant fölé hajoló gyászos, van elhagyatottság ízű, rabság jellegű magány, van elrettentő „társas magány” egy érzelemszegény emberi kapcsolatban, de vannak üdítő magányosságok is...

A magány a feltöltődés ideje. Az imádkozó óráé, az újjáéledésé. A magány lélekbe vonulás. Az emberek életkörülményei sem egyformák, és a csendes elmélkedés szemszögéből a legnehezebb bizonyára annak, aki a munkahelyén is sok ember között dolgozik, és otthon is népes a családja, vagy kicsi a lakása, és nincs igazi lehetősége a gyakori „pusztai elvonulásra”. Kétségtelen, hogy az ő számára csak a késő esti órák jelent-

hetik a lélekbe vonulás, az elcsendesedés idejét... Mert kell a magány, mint a falat kenyér! Nélküle nincs megújulás.

Ha a Szentírás jelentős eseményeit felidézzük, látjuk, hogy a magány életképe az imával összefüggésben mennyi történetben megjelenik. Elég csak Jézus elvonulásaira gondolnunk (pl. Jn 11, 54). A Jézust követő „lélekóriások” is mind „barátságban álltak” a magánnyal. Ha a híres szentek magányos vívódásaira és szemlélődéseire gondolunk, látjuk, hogy ezek a csendes elvonulások milyen gyümölcsözőek voltak önmaguk és mások számára. Mert gyümölcsöző a magány! Nyomában születnek az erények, alkotások, megértések és tettek.

A magány átformáló erejű. Ilyenkor fogja Valaki a kezünket, és érezzük az Ő jóságát. Megértően hozzánk hajol, és elvezet önmagunkhoz. Meglátatja önmagunkat az Ő tükrében.

A magány felold: fellazítja görccseinket, félelmeinket, szorongásainkat – és mindent beleilleszt a végtelenbe. Mert a magány végtelen. És azért rejtelmesen végtelen, mert az örök újat hozó véletlen Istent adja nekünk, az „élővíz” forrását...

A magány szerepe életünkben advent és nagybőjt idején még inkább megnő. Ilyenkor, nagybőjtben a magány szinte gyógyír lelkünkre és előkészíti énnünket az ünnepre. A nagybőjti magány azonban nem csupán csendes szemlélődés, hanem küzdelmes belső harc is, melyből győztes új emberként (énünk rossz arcát legyőzve) kell kikerülnünk, s így megtisztulva a Megfeszített elé állunk majd nagypénteken. Nagybőjti magányunknak olyan mélynek kell lennie, hogy Jézus magárahagyatottságát, keresztútját megérthessük, és szívünkben átélhessük általa! Mint ahogy a keresztség szentsége Krisztus „halálába való keresztelkedés” (vö. Róm 6, 3), és az egyház szenvedése az Úr szenvedéseiben való részvétel, s annak folytatása, úgy a magányba temetkezésnek is krisztusinak kell lennie! Az önmarcangoló és „hisztisen” siránkozó magány nem jézusi ihletésű, és nem is keresztényi! Ellenben a bölcsen

eltöltött csöndes elvonulás, a belső „leltározás” Istenhez vezet és Őhöz láncol.

A keresztyén magány kútjánál Jézus „élővíz” forrására le-
lünk, és – mint a szamariai asszony – mi is meggyőződéstől
áthatva hívhatjuk Istenhez testvéreinket: „Jöjjetek, van itt egy
ember...” (Jn 4, 29)

(1997. február 23.)

Kettős vonulat

Ha az ismert Reményik-versen (*Magunkba le*) felbuzdul-
va virágvasárnap reggelén lelkünk mélyébe tekintünk, látjuk,
hogy e kettős vonulatra épül egész gyarló életünk: a dicsőítő
hossannázás és lázongó tagadás tengelyére.

A fény és árnyék kergetődő táncot jár lelkünk ösvénye-
in, és ennek következtében a kegyelmi fény után, ha nem is
a gerinctelenség bűnébe esünk, de a kisebb-nagyobb láza-
dások, cserbenhagyások útvesztőibe kerülünk. Vajon ki is
mondhatná el közölünk, hogy földi élete máris maradéktalan
„hossannázás”: Istent dicsőítés? Ki állhat meg, Uram, azzal
dicsekedve előtted, hogy hosszannázásába nem vegyült és nem
vegyül sosem hamiskásabb vagy felszínesebb felhang is, vagy
a Tőled való olykori elfordulás emlékének keserű szájíze? Aki
öntelten ezt állítja, bizonyára afféle elitkeresztyénekné képze-
li magát, de valójában nagyon messze jár Krisztustól...

Az önteltség és a gőg bűne napjaink talán leggyakoribb
lelki defektusa, és a nagyhéten ez különösen kiütöközik, mert
az ilyen „hívó” képtelen átélni a szent napokat, Jézusért sírni,
s a Feltámadottnak tiszta szívből örülni. Van azonban megoldás,
melyet a Megfeszített hoz el a szenvedésből kiáradó bol-

dogító kegyelemmel, megadva a receptet valamennyi bűnünk kiirtására:

*„... szavak vágnak dobhártyád falába:
Ha nem lesztek, mint ama kisdedek,
nem mentek be a mennyek országába.
Pukkaszd szét gögöd bicskád belevágva
s harmatként hull a boldogság-virágra.”*

Gyarlóságaink szomorú valósága alaposan elgondolkodtat bennünket a virágvasárnapi körmenetben, amikor kezünkben a szentelt barkát tartjuk, szívünket az Úr dicsőséges fényéhez próbáljuk emelni, ám kissé szorongunk attól, meddig maradunk tisztalelkűek a húsvét előtti szentgyónásunkat követően? Kitart-e kegyelmi állapotunk a szent napok alatt vagy már nagypéntek táján elsötétül életünk ege, és bűneink korbácsával kínozzuk mi is Megváltónkat?

E kettősség, a hozsanna-feszítsd meg ellentéte gyarló emberi természetünk hordaléka, melyhez személyes tévedéseink tapadnak. Szabad emberi akarattal azon kell fáradoznunk, hogy a „világ Bárányá”-nak minél nagyobb teret adjunk életünkben, hogy elúzhesse szívünkéből a világ rettenetét. S a szenvedés-feltámadás, árnyék-fény ellentétpárok realitásába virágvasárnapi levertségünkben meg kell éreznünk a reményt, hogy a szenvedés hete után hamarosan eljő a húsvétvasárnap, amikor:

*„úgy pirkadat tájba,
kivirult a világ
valamennyi fája”*

(Kunszery Gyula: Húsvéti fák)

Virágvasárnapal megkezdődik a szenvedés hete, amikor végigkísérjük a megváltás legmélyebb titkait. Szent Ágoston püspök mondta: „*Stat crux, dum volvitur orbis*”: áll a kereszt, míg forog a világ. Ez az igazság ma is látható, hiszen mindenre ráhull a kereszt fénye. Isten egyháza immár kétezer éve hirdeti a kereszt igazságát, vagyis azt, hogy a szenvedésben van elrejtve a megváltás.

Éppen abban áll emberi életünk nemessége és nagysága, hogy létünkben, szenvedéseinkben Krisztus élete folytatódik. S ha ezen eltűnődünk, egyszeriben világossá válik számunkra, hogy testvéreinkben kell keresnünk a szenvedő Krisztus-arcot, lehajolva az elesettekhez, segítve a rászorulókon.

A közelgő nagy, 2000. évi jubileumra készülődve is a leg-szentebb feladatunk ez legyen: lelki szenvedéseinkkel részt vállalni Jézus szenvedéseiből, egyúttal pedig meglátni és fel-emelni a nélkülözőket; segíteni, óvni, félteni s az üdvösség út-jára vezetni másokat.

A virágvasárnapi pálmaágakat pár nap múlva felváltja a nagycsütörtöki olajfák szelíd hódolata a Getszemáni-kertben vért verejtékező magányos istenember előtt. A nagypénteki szomorú szél susogásában talán még a magányos cédrusok is bánatosan nézik a golgotai eseményt, hisz lehet: cédrusfából ácsolt kereszten függ az Isten Báránya. A természet együtt lé-legzik a hatalmas Istennel, a Megváltó lelki rezdüléseivel. És amikor egy hét múlva felragyog a Fény,

*„mind üdén kizöldül,
lombot hajt, virágzik,
mert halottaiból
Jézus is feltámadt...”*

(Húsvéti fák)

(1999. március 28.)

„Húsvétkarácsony”

„Húsvétkarácsony” – olvastam az általam kedvelt IGEN folyóiratban megjelent egyik írás címét, még decemberben. Érdekesnek találtam. Másnap döbbenetn láttam, hogy hétéves

fiam – az én olvasmányélményemtől függetlenül – szintén felfedezte e fogalmat: húsvéti csibéket aggatott a karácsonyfára, a kissé megszáradt adventi koszorút meg tavalyról eltett kifújt-festett húsvéti tojásokkal frissítette fel. Pár pillanatig összezavarodva álltam fiam furcsa, szokásosnak éppen nem mondható karácsonyi dísze előtt, de: ez a fura díszítés csakhamar fontos gondolatokat ébresztett bennem.

Keresztény ünnepeink kicsúcsosodását a húsvéti feltámadás jelenti, de a karácsonyi Ige-megjelenéssel költözött be életünkbe először a Fény. Húsvét meghívás az örök életre...

Életünk folyamán sok meghívót kaptunk már. A legtöbbször elolvastuk és félredobtuk őket. Jézus „húsvéti meghívóját”, amely az örök életre hív mindannyiunkat, nem lehet csak úgy félredobni! Húsvét örömhíre ennél sokkal több: ez emberi életünk egyetemes jövője. A Mennyei Atya már a karácsonyi Ige-megjelenéssel az ember egész valóját felrázó hírt küldött a földre: megszületett számunkra az a szerető istenemberi lény, aki majd megmutatja nekünk a fény ösvényét és reményét. Ez a lény a karácsonyi fénnel ráterel bennünket a szűk útra, és elvezet egészen a legnagyobb fényességig: a feltámadásig, ami új életet jelent számunkra, az örök élet lehetőségét.

„Húsvétkarácsony” lényege tehát ez: a kezdődő fénytől az örök fényességig tartó folyamat. És nem ez Jézus földi útja? És nem ez a mi életünk útja is? Születésünk fény volt családjunk életében, de csak úgy juthatunk el az örök élet fényéig, ha megmaradunk a fény útján. Időközben, Krisztushoz hasonlóan, a szenvedést is vállalnunk kell, mert a fény útja egyúttal a kereszt útja is. A fény nincs itt a földön önmagában: kísérő jelensége az árnyék. Nagyon találó az a közhelyszerű mondat, hogy „mindenkinek megvan a maga keresztje”. Fény és árnyék a földi út, de a születés fényétől el kell jutnunk a húsvéti fényig, hogy ne a halál legyen életünk legutolsó állomása. Jézus húsvéti diadala nyomán Szent Pál így biztat bennünket: *„Mindig hordozzuk Jézus halálát testünkön, hogy Jézus élete*

is nyilvánvaló legyen a mi halandó testünkön.” (2 Kor 4,10)
A húsvéti ünnep ezt a jézusi kereszthordozást is eszünkbe kell, hogy juttassa, amit el kell fogadnunk, annál is inkább, mert biztató, hogy Jézus így földi életregényünk folytatását is „megírja”: a húsvétal új lehetőséget nyit meg számunkra.

Az örök élet evangéliuma igaz földi életre tanít: becsületre és hitre. Az igaz életű, jóakarató embereknek nagy esélyei vannak! Nagy azonban az elbukás lehetősége is: életünkben sajnos sok az álfény. Modern életünkben sok a csillogás: hivalkodó reklámfények, a gazdagság hamis fényei, a karrier kápráztató csillogása, és sokszor tűnik fel fény alakjában a bűn is. Még a legnagyobb jó, a szeretet is néha nem más önszeretetnél.

Hogyan különböztessük meg az álfényeket húsvét fénytől? Ez a legnagyobb titok – az Isten, a kegyelem, az életszentesség titka. Ezért mindaddig reményteljes marad az emberiség jövője, míg hisz az isteni titkokban.

(1997. április 27.)

Tamással találkoztam I.

Hegy patak szeli át a települést. A dombtetőn a templom, mellette vadonatúj, vagyont érő plébánia, az adakozás gyümölcse, lenn a völgyben viszont szegényes házak. Özönlik felfelé a nép... az egész falu népe. A templom zsúfolásig, mindenki áldozik, halk, szomorkás, számomra ismeretlen szlovák énekek szállnak az ég felé, az arcok áhítatosak. Elsőpéntek egy félreeső szlovák faluban.

Meghatódom ennyi hit láttán, de belül valami fáj! Felvillan előttem ugyanis egynéhány személyes emlékkép. Eszembe jut egy ugyancsak elsőpénteki szentmise egy magyarorszáti

nagyobb vidéki városban – a templom szinte kongott az ürességtől, vasárnap némileg megtelt... Több ilyen hétköznapi szentmisés szomorú emlék villan a lelkembe s megdermedek: csak nem a „vasárnapi keresztények” népe lettünk? Szent István utódaiként legfeljebb az Úr napján térdelünk le a szentségi Jézus elébe?

Hasonló érzések, gondolatok kavarnak bennem, amikor az utcán hirtelen lélekben Tamással találkozom. Mintha látni vélném őt, amint kétkedéseinek hangot ad: „Valóban az élő, feltámadt Jézus Krisztus Titokzatos Teste az egyház? Nemcsak konvenciók szövevénye a vallásunk, hitünk? A Jézus-történetek nem csupán szívet melengető szép mesék? Hideg, gyarló, szenvedéssel teli földi életünket nem csupán vigasztalás gyanánt pátyolgatjuk az örök élet reményével? S van-e itt a földön bizonyosság, belső fény, vagy minden csak hiú, múló lelkesedés, káprázat?” Kisebb-nagyobb mértékben bizonyára mindannyiunkat megtestesíti ez a mai Tamás. És némileg megnyugtató, hogy akad benne szép vonás is: nem akarja többnek mutatni magát, mint ami. Végül biztos elérkezik a pillanat, amikor többé nem menekül, hanem megáll. Lelkébe nagy-nagy csend költözik és meggyőződik a hit igazáról: a feltámadt Jézus egész lényé feltárul előtte, s most már gondolkodó hitében is alázattal tud leborulni az Úr elé...

Néha úgy érzem: valamiben mi magyarok is hasonlítunk Tamáshoz. Olykor menekülünk... talán önmagunk, belső bizonytalanságaink elől? Lehet: ezért az oly sokszor szemünk elé táruló üres templom képe? Mert nem értékeljük kellőképpen gazdag keresztény múltunkat, nem érezzük át megtartó istenes gyökereinket, és még nem néztünk szembe önmagunkkal mindezek tükrében?

Tamás tekintetében ott van a szeretet melege, s a jó szándék, amint Jézus sebeire pillant. Mi miért nem merjük megtapogatni a feltámadt Jézus szenvedéseinek nyomát, hogy világossá váljék küldetésünk? Az Úr Jézus nem neheztel

a gondolkodva, keresve, kutatva hívó emberre, hiszen a kétely emberi vonás és megválaszolása a hit elmélyüléséhez vezet. Tamás hite a kulturált, gondolkodó, s az igazi „élővíz” után szomjazó magyar népünk hite is.

„... *ne légy hitetlen, hanem hívó!*” (Jn 20, 27) – szólítja fel Tamást Jézus, s érezzük: ez mindannyiunknak szól. Az Úr Jézus tudja: olykor nem is a hit hiányzik belőlünk, hanem inkább a személyes Isten-tapasztalás meggyőző mélysége és frissessége. Húsvét ünnepe után fő feladatunk tehát ez: körül kell végre néznünk és saját megszokott környezetünkben megkeresnünk a Feltámadottat, majd a szent örömtől virágba borulni, s miként az evangéliumi jó fa teszi, jó gyümölcsöt hozni.

(1996. április 14.)

Tamással találkoztam II.

„A Megfeszített jár itt!”

Jézus tudja: mindannyiunknak szüksége van a belső bizonyosságra – enélkül nincs személyes hit. Örömmel, egész világával mosolyogva nyújtja felénk sebeit: csak érintsük meg az Ő feltámadt testének bizonyosságát! Nem neveti ki kicsinyességünket, hanem önátadóan mosolyog és közben észrevétlen emel fel. Elvezet az előrelépéshez szükséges lépcsőfokhoz. Nem kioktatva, nem fölényesen, nem az elérhetetlenség csillogos magasságából, hanem mellénk lépve Lelkének ajándékán, a kegyelmen keresztül. Mindig pontosan annyit ajándékozva, amennyi atyai segítségre szükségünk van... Ha túlon túl elkápráztatna bennünket feltámadása fényével, talán

megvakulnánk, döbbenetünkben elveszítenénk a cselekvő hit fonalát, és lelki édességekre vágyódva tán begubódnánk valamiféle semmittevésbe. Jézus tudja: nem ez az „isteni titkokba tekintő káprázat” a fontos, hanem a realitásban megnyilvánuló, embertársaink felé irányuló jó cselekedet. Hogy az Ő isteni jellemét például tekintve Őt vigyük az emberek közé. Ennek nyomán sikerül megéreztetni az emberekkel: egy közös családba tartozunk – Isten népéhez. Ellenségeinkkel kapcsolatban is példát ad Jézus: a szenvedő és megbocsátó Jézusra hasonlítunk, ha megbántanak minket és felülemelkedünk a csalódottságunkon, majd megbocsátunk...

Tamás Krisztus-tapasztalása élő lett. Megjelent előtte a Feltámadott és meggyőzte, megnyugtatta őt. Tamás ezek után lezárhatta menekülő múltját. Jövéje az istenkeresés lett, a mindennapi megtapasztalást szomjúhozta. Jézus olyan „élővízzel” ajándékozta meg, melynek megízlelése maga után vont a Tamás lelkében a szomjúságot. De már más ez a szomjúság: nem múló földi javakat áhító – maradandó értékek után kutat. Görgey Gábor *Tamás* című versében így fogalmazza meg Tamás megbizonyosodását:

*„Ő volt a legmerészebb.
A többiek rémülten hittek inkább,
csak hogy a bizonyosság irtózatától
megmeneküljenek –
ő mindenestül vállalta, amit lát,
s megfogta a nem embernek való őt vérző sebet.”*

Mi, a Tamáshoz oly hasonló lelkek is, miután megtapasztaltuk az Úr Jézus jelenlétét, kell hogy szomjasan keressük a Feltámadott által kínált élővíz forrását: a Szentlélek naponkénti szívünkbe költözését. Jézus sebeit megérinthetjük igéjében, szentségeiben, egy-egy beszélgetésben, emberi arcokban. Tamás bátor a felismerésben, s amit felismer és lát, aszerint él.

Vajon milyenek a felismerés fokozatai? Eljutunk-e földi létünkben a Feltámadott megsejtésétől a bizonyosságig? És hitünk útja odavezet-e ahhoz a mély alázathoz, mellyel ha-

mis mellézköngék nélkül tudunk majd leborulni Jézus elé és megérinteni Őt?

Harsányi Lajos *Húsvéthajnali varázs* című. költeményében az első lépcsőfokot, a megsejtést érzékelteti a természet és Jézus feltámadásának összefonódásán keresztül: A kertben „Valaki jár”, s a bokrokon ott az élet... Így zárul a költemény:

„*Angyalsereg gyűl hirtelen
A Getsemaneh-kertben.
Az utat végig térdelik,
A hajnal felsugárzik.
– A Megfeszített jár itt!*”

Valahol itt kezdődik a felismerés és az igazi hit! A Feltámadottal való naponkénti találkozáson dől el örök jövőnk.

(1996. árpilis 21.)

Kopogtatott szívünkön a Lélek...

A földi születéstől az égi születésig az emberélet kifejlése – a lelki minőségek formálódása – az „*égi táj felé tart csendesen*” (Juhász). E csendes belső harmónia, az Istenre való összpontosítás nélkül lehetnének-e jó anyák? Éreztük-e szívünkben a termékeny jövőt sejtető csendet, amikor megvilágosodott bennünk: „*Kopogtat szíveden a Lélek*” (Rónay L.), és az életet, hogy ideiglenes szállást kért a végtelenből jött Isten teremtette gyermeklélek testünkben? És amikor választottként édesanyák lettünk, megtapasztaltuk-e, hogy az életet adó szent pillanatban milyen a mi saját lelki újjászületésünk? Tudjuk-e, hogy anyaként részesei lettünk Isten teremtő munkájának? Amikor saját testünkkel tápláltuk gyermekünket, megsejtettünk-e valamit is abból, hogy mi az életünk célja, s hogy e földi életünkben mily nagy és felelősségteljes feladatot szabott ránk Isten?...

„Megállhatatlanul fut a vér, egy testben két szív, dicsőség, dicsőség.” (Tóth Judit)

Sokat hallhatunk manapság arról, hogy a mai „modern anyák” helyzete lehangoló: teljes odaadással sem jó anyák, sem jó feleségek, sem jó munkatársak nem lehetnek... Szerepeik szétszórta teszik őket. Kevesen vállalják a csak anyaszerepet. Ennek egyik kiváltó oka többek között az, hogy a társadalomban csökken az anyaság megbecsülése. Az anyák valódi erkölcsi és anyagi támogatása társadalmunkban még várat magára. Sok a megoldatlan gond, de az anyaság lelki átélése nem kizárólag a körülményektől függ. Aki átérzi az egy testben két lélek – áldott állapot – varázsát, a mindennel dacoló életvállalás bátorságát, az gyermeke megszületése után is azon fog fáradozni, hogy igazán jó anya lehessen. Anyaként mi is igent mondunk – akárcsak Mária az angyali üdvözlésre – gyermekünk életére, s ezzel már meg is fogjuk az Úr kezét, s elérhetjük, hogy még az esetleges mostoha körülmények ellenére is átéljük anyasorsunk mélységét. Átéljük majd akkor is, ha munkából hazajövet esetleg kedvetlenül és kimerülten ülünk le gyermekünk mellé játszani, beszélgetni, ha nevelési helyzetek nehéz sorát hozza a délután... Az anyaság önátadását csak a magunk erejéből megvalósítani azonban hiú kísérlet! Ehhez imánk ereje kell, s a Szűzanya segítsége...

(1995. május 7.)

Isten gyümölcsfái

Miképpen Isten Tízparancsolata minden embernek a szívébe van vésve és minden jóakarátú ember vágyik a tiszta lelkiesség után, úgy minden nőnek a szívébe van vésve az anyaság utáni vágy, az áldozatos anyasors utáni óhaj.

Anyának lenni hivatás, szolgaság: Isten szolgálata. Vallom, hogy az anyaság és a hit között szoros a kapcsolat: az anyaság mély megélése a hívő létbe vezet, vagy megerősíti a meglévő hitet és fordítva. Az anyaszerepre készülni kell. Kodály szerint a zenei nevelésnek már az anyaméhben el kell kezdődnie. Használóképpen a jó édesanya is már áldott állapota idején érik igazi anyává... Nincs csodálatosabb földi érzés, mint anyaság elébe nézni. Új emberként hordozni magunkban – életet adni. Gárdonyi „Isten gyümölcsfájának” nevez minden anyát: *„A végtelen örök, láthatatlan folyamat érint meg, ha anyát látok. Isten gyümölcsfája ő. Őrá száll virágul a végtelenségből jött lélek. Az ő szíve véreből sző magának testet. Mindig érzem, hogy Isten megbízottja ő, amikor a világ szivárványa leér, s női vállat érint.”*

Vajon melyek azok a pillanatok, melyek során anyává érünk? Az áldott állapot áldottságának megélése? A felejthetetlen perc, amikor először ölelhetjük magunkhoz gyermekünket? Vagy a szoptatás örömteli ideje? Netán az apró-cseprő nevelési gondok edzenek bennünket anyává? – A kisgyermek ápolása, majd nevelése öröm, de önmegtágadást is követel. Ám ez az önfeláldozás szeretetteljes. Ugyan melyik anya írja fel a gyermekéért hozott áldozatok számát?!

A Mária-arcú anyák csak a szív számvetéseit ismerik. A tiszta anyaszív munkáját. A jó anya, miként a jó pap, a „szívével dolgozik”, ami persze nem azt jelenti, hogy elveti a szigort, hogy elvet minden követelményt. Nem válhatunk a gyermekeinken majomszerettel csüngő giccses anyaszobrokká. A mindenható Atya is szeret minket, néha mégis fenyít, akadályokat gördít életutunkba, hogy edződjék akaratumk, nemesedjék lelkünk. Éppen annyi kereszttel sújt bennünket, mint amennyit el tudunk viselni. Nekünk is az Atya mintájára kell követelményeket állítanunk gyermekeink elébe.

Az anyák sorsa a szenvedés útja is. Szűz Mária anyasága sem volt felhőtlen... Mária anyasága: öröm és szenvedés

szintézise. Tőle kell megtanulnunk anyaságunkban örülni, de méltóságteljesen és alázattal szenvedni is. Hittel szolgálni. „Jutalmunk?” – teszi fel bennünk a kérdést egy ördögi materialista hang a „valamiért valamit” téves szellemében. Jutalmunk a gyermeki hála vagy hálátlanság, de végső soron: az isteni hála.

Szűz Mária az örök, eleven anyaminta számunkra. Azt mondja nekünk: „*TEGYÉTEK, AMIT Ő MOND!*” (Jn 2, 5) Minket is felszólít Mária, hogy vessük alá magunkat Isten akaratának. Ha azt tesszük, amit Isten „mond”, akkor jó anyákká válhatunk, és a nehéz nevelési helyzetekben is helyt tudunk állni.

Anyaságunk „názáreti rejtettség”: a háttérben meghúzódó gyümölcsöző tevékenység. Az Úr Jézus 30 évig élt názáreti rejtettségében, amelynek mély átélése felkészítette Őt a későbbi nyilvános prófétai működésre. A mi anyaságunk mindvégig názáreti rejtettség marad – „örök 30 év”. Isten szövőszéke kell, hogy megszője a mi anyasorsunkat...

Nehéz ma jó anyának lenni. A múlt rendszerben az anyaság lenézett állapot volt, az anyák napja elködösített ünnep. Az anyaság valódi értéke csak lassan kerül vissza a köztudatba, az anyák igazi tisztelete a társadalomban még várat magára... A mai anyák többsége is kettősségben őrlődik: anyaság és munkahelyi szerepkör. És ez gyakran a „vagy-vagy” dilemmáját veti fel: szakmai előmenetel vagy anyaszerep? A kettő együtt is megvalósítható, de ez nagy áldozatokkal jár. Aki az anyaság mellett, főleg kicsi gyermekek mellett még állást is vállal, az ugyancsak próbára teszi erejét. Sokan nem merik bevallani, hogy legszívesebben „csak” anyák maradnának, a családi tűzhely őrzőivé válva... Pedig ez nem szégyen, sőt, csodálatra méltó elhatározás!

Mi, anyák Isten megbízottai vagyunk. Virágzó gyümölcsfák. Istentől kapunk ösztönzést arra, hogy gyermekeinket isten- és emberszeretetre neveljük. Az anyaság szolgátságában Isten céljait kell megvalósítanunk. Az isteni terv részeseiként

továbbadni hitünket gyermekeinknek. Ez a legnemesebb, Istentől ránk szabott feladat.

(1992. május 3.)

A Lélek vihara

Szentlélek és vihar – ez a két fogalom ragad meg bennem, miközben egyszerű szavakkal próbálom megvilágítani gyermekemnek, hogy a képen – amit éppen nézünk – a Szentlélek hirtelen eljött a vihar képeivel van lefestve. Emberi mivoltunkban érzékelhető jeleket akarunk, s a Lélek esetében a fehér galamb vagy a vörös lángcsóva jelzi a képzőművészetben – természetesen a Szentírásra alapozva – az Úr Vigasztaló Lelkének megjelenését. És miközben „gyermeknyelvre” fordítva próbálom mindezt megértetni, eltűnődöm a lángnyelvek teremtő erején.

A Szentlélek bennünk való munkálkodása nélkül létezne-e emberi jószág s bármiféle erényérték?

A Szentlélek pünkösdi csodája változtatta meg az apostolokat... A Szentlélek emberre való hatása által csírázik és erősödik bennünk a három isteni és a többi fontos erény. VIHAR. SZENTLÉLEK ÉS VIHAR. Valamiképpen viharral kell eljőnie szívünkbe a Léleknek! Viharosan kell „leszámolnunk”, gyors elhatározással és „kivitelezéssel” minden bennünk lévő rosszal... *„Hirtelen, mintha csak heves szélvész közeledett volna, zaj támadt az égből...”* (ApCsel 2, 2) A bűnnel való hirtelen szakításunk szélzúgása előkészítette-e már lelkünket a kiáradó Lélek befogadására?

A Szentlélek vihara átformáló, új derűs eget teremtő – belső lelki tájainkon megnyugvást hozó szélvihar. A vihar meg-

tisztulás-forrás. Milyen friss a levegő egy nyári zápor után! A természet képe frissességet tükröz, minden, miként a szivacs, szippantja magába a nyári zivatar lényegéből az oxigént, a nedvet... Felélednek nap tikkasztotta letörtségükből a növények. És nyugalom, nagy békesség honol ismét a tájon. Vihar utáni csend, kiegyensúlyozottság. Új kezdet, új lehetőség az életre. A továbbélésre. A Lélek vihara is így juttatja „levegőhöz”, „élővízhez” – a kiapadhatatlanhoz az embert. E friss lélekállapot a Szentlélek viharos eljövetele utáni belső csöndteremtő erővel bír, önmagunk átformálódásának kezdetét hozza.

Az önmagunkkal vívott – és egyúttal legnagyobb – harcunkban valóban segít a Lélek: hogy áttörhessük az önszeretet gátját, levethessük az önsajnálát bilincseit, s így elindulhassunk testvéreink megsegítésének útján. Önmagunk megismerése félreismerés lenne a Szentlélek segítségével nélkül, önnevelésünk pedig ebből kifolyólag csupán öntorzítás. S ha önmagunkat félreismerjük, a külvilág is deformálttá lehet számunkra, mert a világba énünkön keresztül vezet az út – csak „belső házunk” rendbetétele után nézhetünk a másik ember „lélekportája” felé...

Szentlélek és vihar. Szentlélek és belső harc. Fontos párhuzam ez! Az ember szívébe hatol ilyenkor, pünkösdkor a Lélek. Ott segít megvívni a harcot, ami által felül tudunk kerekedni önmagunk szűk keretein. Mert bár önmagunkon keresztül vezet az út a világba, fontos, hogy a magunkba zárkózás kísértését elutasítsuk. Ahogy a költő – Sík Sándor – utal a Szentlélek állandóan megújító hatásának fontosságára, mely nem engedi az „elefántcsonttoronyba vonulást”:

*„Csak attól ments meg, keresők Barátja,
Hogy ne nézzek se előre, se hátra.
Tartsd rajtam szent, nyugtalan ujjad,
Ne törd, Uram, hogy bezáruljak!”*

A Lélek teremtő ereje ugyan az emberi lelkekben fejti ki megújító hatását, a „nyugtalan ujj” rajtunk dolgozik, de

onnan az emberi cselekvéssel ki kell a Léleknek áradnia... Vagyis a lelkünkben dolgozó Szentlelket nem sajátíthatjuk ki, hanem átalakítva ki kell vinnünk a világba... Jótetteink, pozitív emberi magatartásunk, teremtő vallásosságunk által. És így emberként részesévé válhatunk az újrateremtésnek. Mert a Szentlélek fő hivatása az ÚJRATEREMTÉS – a világ belső átformálása. Pünkösdi titkában talán ez a mozzanat a legszebb, a legfelemelőbb: a gyarló, csetlő-botló ember a Teremtő munkatársává válhat az újrateremtéssel. Ez az újrateremtés lelkünkben kezdődik, pünkösdkor és az év bármely napján. Amikor egyszerre csak kitör a Lélek vihara bennünk. Amikor lelkünk a Vigasztaló által oxigénhez jut, s nemcsak „túlél”, hanem alkotni kezd. Belekezd Isten országának építésébe éppen ott, ahol van. Nem „majd holnap”, hanem éppen akkor, ott!

(1994. május 22.)

Pünkösdi fák alatt

Hirtelen támadt a „zaj” az égből, és jött el a Szentlélek, éppen akkor, amikor olyannyira szükség volt megújító erejére. Az Úr titkainak egyike, hogy pontosan miért azon a reggelen történt a nagy esemény. Megújító volt az a reggel, az újrakezdés reggele, az apostolok lelki felemelkedésének kezdete. A napnak harmadik órája, amikor Péter elveti a téves állítást („teleítették magukat édes borral” ApCsel 2, 13), mert tanúsítja, hogy Isten az „Élet útját” mutatta meg nekik, s az égi csoda a názáreti Jézus üzenete. Beszédében Péter apostol utal Joel próféta szavára: „Az ifjak látomásokat látnak. S álmokat álmodnak a vének.” (ApCsel 2, 17)

A pünkösdi fák meghajlanak a heves szélvész hatására, mintha a lenyűgöző isteni csodának hódolnának. Főhajtásuk kifejezi, hogy bár a gyökereikkel nagyon is a realitás talaján állnak, tápanyagukat a földből nyerik, de a pünkösdi égi jelenség előtt meghajlanak, mélyen, mintha afféle emberi térdhajtással várnák a lángnyelvek belülről formáló szépségét...

Valahogy így képzeljük az első pünkösöd természeti képét. És erről az emberi szemmel romantikus pünkösdi varázsról eszünkbe jutnak a mai reggelek. A pünkösdi reggel a kegyelmi fény „részegítő” pompájával kezdődött, ilyenek a mi mindennapi reggeleink ébredései is, valahányszor felidézük az újrakedzés ízét. Igaz, néha utáljuk a szürke reggeleket, a hajnali óraberregést, mely kötelességeink teljesítésének egész sorát jelzi, s olykor kényszerűen viseljük el a reggeli fényeket... Kényelmesebb lenne talán homályba burkolózni, visszabújni az ágyba, és csupán álmodozni a jóságról, tétlenül tűnődni a világot megújító hivatásgyakorlásról. De a reggeli Fény ránk parancsol, s újrateremtésre hív. El kell indulni, s teljesíteni azt a napi „feledatmorzsát”, amit aznap ránk bízott az Úr... És újra vonz a Fény, hív, hogy lépünk ki a képzeletbeli pünkösdi fák alá, s érezzük meg, hogy az isteni kegyelem mámora feledteti a megpróbáltatásokat, s újraéleszti hitünket.

A húsvéti fák alatt megérezzük az erőteljes, de számunkra még „zsenge” üzenetet: „Feltámadott!” A húsvétal megkezdődött utazásunk a Sötétből a Fénybe... Lelki húsvétunkban azonban bizonytalan még ez az öröm, és csak a pünkösdi érettség erősítheti meg lelkünk táptalaját.

Pünkösöd megértésénél a legtöbben úgy vagyunk, hogy szeretnénk „fel nőni”, hitünkkel kibújni a gyermekcipőből, de igyekezetünk közben némi pesszimizmussal láthatjuk, hogy részünkről minden csak „próbálkozás” marad, és önmagunkat vizsgálva látjuk, hogy bár megbérmáltak vagyunk, messze vagyunk még az igazi felnőtt kereszténységtől...

De újra és újra eljön pünkösöd ünnepe, s képzeletben mégis le kell ülnünk a pünkösdi fák alá! Fel kell ajánlani törekvése-

inket, jó szándékunkat, és át kell adni lelkünk talaját a lángnyelvek hatásának! Nem szabad mostohán bánnunk ezzel az ünneppel, mert ez a keresztény ünnepekör beteljesedésének is mondható, egyúttal pedig a Szentlélek-tisztelet kezdetének. A pünkösdi nyelvcsoda pedig az egységbe kovácsoló szeretet jele, szimbóluma...

Most, amikor mindenki „egységes Európáról” beszél a politikában, az Unióba igyekeznek az európai nemzetek, nem szabad elfeledkeznünk a legfontosabb „unióról”, ami lelki síkon valósul meg, s amit csakis a Szentlélek ereje képes csodás módon megvalósítani! Erre példa az első keresztény pünkösöd, s erre utal sok más szentlelkes történet napjainkban is. Hisz vannak még „pünkösdi csodák”, ha néha apróknak tűnnek is!

Hinnünk kell abban, hogy a pünkösdi fények „kicsalják” belőlünk a jobbik énünket, a megújulásra és a felnőtt keresztény hit gyakorlására buzdítanak, ahogy Mécs László *Az Isten ösvényei* című versében írja:

*„... a Fény vonz, mint Isten keze:
s kicsalja emberből a Szentet,
földből a tücsök-regimentet.”*

Mi is lehetne más a pünkösöd üzenete, mint éppen ez? A pünkösdi Szentlélek-áramlás fényének lényege, hogy előhossa belőlünk az életszentségre meghívottat, nemesebb vonásainkat – a tücsökzene optimizmusával fűszerezve. Csak ez által válhatunk lélekben fenőtt, felelős, Isten ügyéért szívből fáradozó keresztényekké!

(2001. június 3.)

„Halk neszű csodák”

Csodák. Hogyan várja az emberi szív a csodákat! Az elavult „emberhatárokat” elsőpróket, a hirtelen új hidakat eme-

lő történéseket, az emberi kapcsolatokat megújító varázst... Csodavárás él minden ember szívében. Honnan van ez bennünk? „Átöröklődik szívünkbe” a reménysugár örökével? A szép és jó vágyvirágaival? Jézus csodákat tett értünk – mi más motiválta őt erre, mint emberszeretete?

Minden csodát azért tett, hogy higgyenek Benne, akit az Atya küldött, s hogy bizonyítsa isteni méltóságát – s így mindenkit az üdvösségre vezessen. Azóta is bennünk él a csodavárás – hiszen Jézus szelíden „belénk oltotta” a csodák utáni csillapíthatatlan vágyat.

A baj csak az, hogy gyarlón egetrengető nagy csodákat várunk, és közben szép lassan és sajnos észrevétlenül suhannak el mellettünk a csodákkal teljes pillanatok... Emberi gyarlóságunkban nem is vesszük észre, hogy léteznek egészen egyszerű csodák. Képtelenek vagyunk felismerni ezeket, mert a legtöbbször csak bűnös szemmel látunk. Tengetjük lelkesezés nélküli napjainkat a fogyasztói társadalomban. Lelkesezésünk, ha van is, gyorsan letörik. Hányszor látjuk „szürke taposómalomnak” életünket, s kiált ajkunk életünket újjávarázsoló csoda után! Vakokként tapogatódzunk, mindennapjaink bűn-bilincsbe vernek: átélés nélküli szerepekbe, lelkiismeretlen színész-sorsba... Sikerekre törünk, gyűjtögetünk ezt-azt. Ki sikert, ki embertársi elismerést, ki más értékeket, ki meg hiún jótetteit számolgatja Isten előtt, kevélyen dicsekedve „jó kereszténységével”.

Pedig van ellenszer! Van lélekemelő csoda! De csak a hitében elmélyült embernek tárulnak fel a mindennapi titkok. A szívünkbe oltott csodavárást nem szabad rossz irányba kibontakoztatni magunkban. A csodák utáni epekedésünket az ég felé kell irányítanunk. A Lélek aztán megadja kegyelmét a földi csodák meglátásához. Meg kell állítanunk az elsuhanó akaró pillanatot, mint a költő mondja: *„Amióta megszülettünk, a halál felé rohanunk, s a fekete rohanásban legpirosabb percek azok, amikor meg-megállunk...”* (Mécs)

A csodát csak azáltal ismerhetjük fel, ha megérezzük egy-egy perc Isten-töltetét, (ahogy Ady mondja) „Isten-szagát”. Szigorú kritikai beállítottságunkat, ítélkezési hajlamunkat, cinikusságunkat, pesszimizmusunkat, kicsinyességünket, tamáskodásainkat és a farizerusi kísértést legyőzve mindennap találkozunk Isten-titokkal, emberi lélekszépséggel, gyermeki tisztasággal...

Isten lelkünkben nemcsak a csodavárását, hanem a csodák felismerésére való képességet is kiformálta. De hogy ez a képességünk kifejlődhessen, soha nem szabad spórolnunk a szeretettel:

*„Mindenkiben van lepkekaptár,
szeretet méze, égi nektár.
Ne tartogasd ünnepnapokra
Családok, népek csúnya pokla
Nem más, mint jóra rest nemesség.” (Mécs)*

Ha kifinomítjuk mindennapjainkat „égi nektárral”, eljutunk a nagy csodák kutatása helyett a látszólag jelentéktelen perc-csodák felismeréséig.

(1992. június 7.)

Szent sóhajaink

Amikor már-már kisütött a nap és reménykedve siettünk ki a fényébe, többnyire hirtelen zuhogó eső, kósza hózápor „áldozatai” lettünk, s letörten sóhajtvá állapítottuk meg, hogy a húsvét dicsősége ezúttal nem párosult a természet kikeleti ébredésének diadalával... Kétely mardosta szívünket... megjön-e egyáltalán a tavasz? Vagy marad a téli hangulat nyár előestéje gyanánt?

S miként tavaszvárásunkat sokszor keserítette meg az időjárás hirtelen hűvösre fordulása, reményeinket is beárnyékolja olykor a szorongás, hitünket is felválthatja váratlanul a kétely. Akár húsvéti időben, akár a pünkösdi Lélek-szépséget követően vagy az egyházi évben bármikor érzékelhetjük meginogni lelkünk talaját, s élhetjük meg azt, amit Ady mindössze három szóval fogalmazott meg: „*Hiszek hitetlenül Istenben.*”

Ez a pár szó mélységet takar, hiszen az élő hit kételyekkel tűzdelt. Gondoljunk csak a Jézus által meggyógyítotttra, aki szívbemarkolóan szól: „*Hiszek Uram, segíts hitelenségemen.*” Ez az őszinte vallomás az egyik legszebb imának is felfogható... Hívő életünk természete, hogy nem érezzük magunkat egyformán lelkesedőnek, hitünk ragyogása változó. Olykor megadatnak a felemelő szent pillanatok, vagy „lelki édességek” üdítik lelkünket, míg máskor belső üresség sújt le ránk és lelki szárazság, kibírhatatlan, Lélek utáni szomjúság gyötör. A kételyt sötét veremnek érezzük, ahonnan nem tudunk kitörni... már-már úgy tűnik: minden veszve van. És akkor? Teljesen váratlanul, éppen akkor fénylik fel az út, az egyetlen. A nehezen járható, a mégis csak nekünk szánt, az éppen számunkra kijelölt. A „személyre szóló” ösvény. Hirtelen megoldódnak az addig megoldhatatlannak hitt lelki gondjaink. Enszől Ellák a Szeretet-hittanjában megemlíti egy Graham Greene-i nyilatkozatot: „*Csak a félkegyelműek hisznek évente háromszáhatvanöt napon át.*” Az egészséges hit paradox módon talán éppen attól ép, hogy olykor „beteg”. Nagypéntekben ott bujkál a húsvéti csoda, az árnyban a fény, az emberi bűnbe bukásban a felemelkedés. Aki fenn hirdeti, hogy mindig egyformán mélyen hisz Istenben, annak nyilván baj van a hitével. A Szent Tamás-i ihletésű kételkedés ad lehetőséget a megújuló hit születéséhez.

A várakozás nemcsak advent sajátja. Az év bármely pontján ránk törő belső lelki űrben is várakozunk az Úr jövetelére. S e várakozásban hitünk újonnan ragyogását óhajtva, a lelki éjben botorkálva hitet kérünk Istentől. A kért hit ebben

a helyzetben nem a klasszikus értelemben vett pogány hitelenség ellentéte, hanem inkább a meglévő hitünket háborgató kételyünk gyümölcse. Hitünk mélypontja ilyen értelemben még hasznos is, hiszen a hűséget eredményezi. Isten-hűségünk edzőpróbája ez a lelki úr! Ezt az úrt – mert jó szándékú keresést tartalmaz – idővel betölti újra az Isten gazdagsága. A kételyeinkkel „elpocsékol” időt sosem kell sajnálnunk, mert kegyelmi szempontból az időnek nincs jelentősége. A Jézussal együtt keresztre feszített lator életének utolsó hitvallása alapján kapott ígéretet az üdvözülésre. Üdvözülésünk titka Istené, éppúgy, mint hitünk és életünk. A kételyekkel töltött, földi órával mért időnek nincs súlya a lélek útjain: „Az idő nem létezik, s az összes szent összes szeretete benne lehet egy sóhajban.” (Mauriac). Lelki megújulásunk szent sóhaja talán éppen a kételyt zárta le, s ez a szent sóhaj oly értékes, hogy elveszik az előtte gyötrődésben töltött idő jelentősége! Ha sikerül kizárnunk lelkivilágunkból az „adok-veszek” világias beidegződését, ha kizárjuk imaéletünkéből az „én imát stb. ajánlok fel neked Uram, adj nekem ezt meg azt” kised elvárását, akkor kezdetét veszi igazi önátadásunk.

Hivatásaink sokfélék, életkörülményeink mások-mások, de önátadásunknak egyformának kell lennie: szent sóhaj kezdetű Lélek-áramlás jelzi eljöttét. Szent sóhajunk értékes döntésünkre vár. És mi a Lélek késztetésére mondjuk ki újra: „Igen”.

(1997. május 18.)

Mária példája

Az egyik könyvben olvasom: „*Ízlelgetem a szót: Bodogasszony. Hiszen így nyár derekán sorra találkozom vele a nap-*

tárban: *Sarlósboldogasszony, Kármel-hegyi Boldogasszony, Havas Boldogasszony, Nagyboldogasszony. Engem nem a nap-tárbeli figyelmeztetés buzdít a Boldogasszony szeretetére, hanem a szívem.*” (Enszöl Ellák: Szeretet-hittan) A szerző arról elmélkedik, vajon miért „boldog” Mária, ha egyszer annyi sok földi gyötrelmet érte, s mik azok a tényezők, amiért szeretjük és tiszteljük Jézus anyját. Nyilvánvalóan azért „boldog”, mert célt ért – Isten közelében van. És mindazt az utat, amelyen át az égi boldogságba juthatunk, ő megjárta, sok-sok igennel. Igent mondott alázatra, kitartásra, türelemre, szenvedésre. Fájdalommal hordozta keresztjét, mégis Boldogasszony a szemünkben...

Ha Mária igenjein eltűnődünk, látjuk, hogy ezek az igenek olyan tiszták és egyértelműek voltak, hogy mi, akik tisztelői vagyunk, már-már megtorpanunk, mert rá kell döbbernünk, milyen messze állunk ezektől az alázatos beleegyezésektől. Az igen helyett inkább többször lázadunk, kiabálunk, tiltakozunk, minden ránk mért szenvedést túlméretezettnek érzünk, és szeretnénk, ha kereszténységünkől hiányozna a megpróbáltatás, a kísértés... Melyikünk mondta volna ki az angyali üdvözletre egyértelműen az igent? Biztos hozzátettük volna: igen, de... De mi kissé másképp képzeltük el a jövőnket, de mi nem tudjuk pont így, pontosan ilyen formában vállalni a feladatot... Ezek a „de” kezdetű félmondataink azok, amelyek naponta mérgezik az Istennel kialakított kapcsolatunkat, sőt a legbensőbb, a legszemélyesebb istenhitünket támadják ezek a kibúvóink. „Legyen meg a te akaratod...” – imádkozzuk naponta, ám magunkban gyakran jön utána a sok „de”: „De azért jó lenne, Uram, ha így vagy úgy történhetne, ahogy én szeretném.” A magunk álmait követjük, s valójában a magunk életét éljük, ezért sajnos sokszor messze vagyunk attól, hogy az Isten akarata szerinti életformát felismerjük saját kis világunkban, környezetünkben... pedig ebben segít nekünk Mária!

„Elindulok hát ebben az ismeretlenben, mert meg akarom tudni, hogy ki volt Mária...” – éneklí János apostol a közismert *Mária evangéliuma* című rockopera elején. Nagyon lírai és lélekfinom a megközelítés, mely ebben az alkotásban elénk tárja Mária összetett alakját. Benne ott sűrűsödik minden anyasors. Egyrészt a diadal, mert mint Mária éneklí: bátorság embert szülni erre a világra, másrészt a kereszt szenvedése, mert valahol minden anya szenved, mint Mária... Az Isten Anyja útjára bocsátja Jézust: „Menj, Jézus, menj...” És több ízben is útra bocsátja Fiát. Istent szülni erre a világra Mária egyedülálló bátorsága volt, a Szent Szűz kiváltsága. Ez az Isten-szülés felfogható az első útra bocsátásnak. Az Isten Anyja megküzd az anyaságáért. Útra kell bocsátania a felnevelt Jézust, mikor tanítani, csodát tenni indul. Még inkább, amikor szenvedni és meghalni megy. Máriának nehéz lehetett az elválás, de megértette a Fiú küldetését. A feltámadás igazolja Mária odaadó hitét...

Minden földi édesanyának útra kellene bocsátani gyermekét, hasonlóan, mint Máriának. Ez az útra bocsátási művelet az anyaságra való felkészüléssel és a szüléssel kezdődik, majd folytatódik a vallásos neveléssel, később az egészséges „leválással”: a felnőtt gyermek elengedésével. Hány és hány nevelési hiba alakul ki amiatt, hogy nem tudunk úgy „útra bocsátani”, ahogy azt Mária tette Jézussal! Sokszor csüngünk anyaként „majomszeretettel” gyermekeinken, és nem engedjük egyéniségüket kibontakozni, megfosztva őket az olyan igazi szeretettől, ahogy Mária szerette Jézust. Helyette kényeztetjük, pátyolgatjuk gyermekeinket, sajnós, mi, keresztény anyák is, s ezzel a vallásos nevelést is veszélyeztetjük. Pszichológusok, de még inkább a lelkiatyák tudnák tanúsítani azt, hogy hány fiatal családalapítónak keseredik meg az élete amiatt, hogy édesanyja „nem engedte el”, elmaradt az egészséges leválás mozzanata... Mária hagyta elmenni Jézust, hogy nagyot alkothasson, hogy valóra válthassa a Megváltás művét! Nem

lehetett számára fájdalommentes, amikor Jézus – látszólag keményen, valójában magasabb célokat követve – elhárítja Máriát, s így tanítja a népet: „*Ki az én anyám és kik az én testvéreim?*” Majd végignézve a körülötte ülőkön csak ennyit mondott: „*Ezek az én anyám és testvéreim! Aki teljesíti menyeyi Atyám akaratát, az mind testvérem, nővérem és anyám.*” (Mk 3, 33–35) Mária megértette ezt is. Vajon mi értjük-e Jézus hozzánk intézett szavait?

A kánai menyegzőn Mária így szól az emberekhez: „*Te gyétek, amit mond!*” (Jn 2, 6). Mária az életünkben nemcsak Mennyei Pártfogónk, de Isten igéjének közvetítője is – ütnutató életével, üzeneteivel: Hallgatunk-e rá? Eleget teszünk-e kérésének, tesszük-e, amit Ő (Jézus) mond?

„Mária a biztos menedék!” – harsogja körülöttem haminót gyermektorok egy templomi énekpróban... Eltűnődöm: Mária – mennyi arc... és mégis mindig ugyanaz a biztos pont! Egy emlékkép villan elém, olyan, ami minden emberben él: kisgyermekként „anyásan” szaladok édesanyám karjaiba. Elönt a szeretet, a biztonságérzet és a tudat: ő mindig szeret.

És Mária? Őhöz az ugyanígy odafuthatunk, életünk bármely időszakában. Ő a biztonság, ő a menedék, hisz „menyeyi édesanyánk”. Benne mindazok az erények is megvannak, amelyek talán földi édesanyánkból hiányoznak...

Mária örömhírt közvetít nekünk, azt, amit saját tapasztalata által élt meg: elnyerhetjük az örök üdvösséget. A Boldogasszony örömhíre a mennyország diadalmas megléte, amiről Isten anyja az ő mennybevitelkor bizonyosodott meg. Mária evangéliuma egyúttal a miénk is!

(1996. augusztus 11.)

Egy csónakban

„Egy csónakban evezünk” – szoktuk mondani akkor, ha valakivel közös célok, érdekek kötnek össze, de akkor is, ha a csónak maga az egymás iránti szeretet. Ám sokszor nem gondolunk bele, hogy mit jelent ez a mondás, és főleg azon nem töprengünk el: együttes erővel vajon mit kellene tenni azért, hogy a csónak egyensúlya megőrződjön? Hogy a benne ülőkkel fennmaradjon a víz felszínén, egyúttal pedig az összhangban végrehajtott evezéssel arra haladjon a csónak, amerre a benne ülők közös megegyezéssel akarják.

Egy csónakba szállni valakivel érett elhatározást követel attól, aki ezt megteszi. Feltételezi a csónakázás szabályainak elfogadását, a bizalmat az iránt, akivel együtt fog evezni, és nemcsak a nyugalmas, de akár a veszélyes vizeken. Az egy csónakban evezéshez bátorság, de ugyanakkor erős hit is szükségeltetik. Ilyen „csónakba szállás” lehet a házasság, a barátság, a hivatás terén végzett közös munkálkodás vagy egyéb.

Ha Istenhez térünk, és régóta keresett hitünk megfogon a lelkünk mélyén, akkor magával az Úrral szállunk be egy csónakba. Hitünk megélésével azt vállaljuk, hogy bátran, szabad akarattal beleszállunk Isten csónakjába, és bízunk az isteni „evezőcsapásokban” (a gondviselésben), egyben pedig mi is megpróbálunk az Úr elvárásaival összhangban kezelni létünk evezőit, lélekben szabadon, de mégis nagyon ügyelve az isteni törvényeknek való megfelelésre. Amennyiben némileg sikerül felvennünk az evezés megfelelő ritmusát s így beáll köztünk és Útitársunk között a harmónia, akkor nem fogunk félni még a viharos vizeken sem, és nem esünk kétségbe akkor sem, ha nagy riadalmunkra úgy tűnik, hogy a csónak végében „elszundikált” és magunkra hagyott bennünket az Isten. Az ő látványából, pusztán létéből, mellettünk tartózkodásából erőt

kell ilyenkor merítenünk, és látszólagos „pihenése” idején is igyekeznünk kell helytállni, hogy közben fel ne boruljunk a hullámok tetején. Úgy szokták mondani a nagy misztikusok, hogy ez leginkább a „lelki szárazság” idején esik meg velünk, mikor fogytán a türelmünk, a kezdeti lelkesedésünk. Ilyentájt óhatatlanul mi is kissé megijedünk, mint egykor a bárkában Jézus apostolai. Az ő szavaikkal kiáltozunk: „*Mester, Mester, elveszünk!*” (Lk 8, 24) Úgy tűnik: az egykor lelkesen elvállalt nemes feladattal egészen magunkra maradtunk, mert mintha elhagyott volna bennünket az Isten... pedig mennyire bízunk a közös útban... De Ő fölkel, és így korhol bennünket: „*Hol a ti hitetek?*” (Lk 8, 25)

Ennek nyomán elrestelljük magunkat, újra erőt gyűjtünk, és ismételten a belső harmóniát keressük, hogy csónakunk a benne ülő, minket féltő Úr kegyelmével megerősítve tovább haladjon a végső cél felé...

Az Egyházunk is egy jelképes csónak, melyben sokan evezünk együttes erőfeszítéssel a túlsó part felé. Ugyanazok a szabályok itt is, mint a személyes hittel való vízre szállás esetében. A csónak, az evezés irányítója és egyben a javunkat előmozdító Útitárs itt is maga Jézus Krisztus, aki nem modern „szupersztárként” vagy újkori divatnak megfelelni akaró diktátorként irányítja a „nagy csónakot” (az Egyházat), hanem az egyénre szabott odafigyeléssel, óvó-védő, aggódó tekintettel, mindegyikünk legbensőbb énjét ismerve. És mivel tisztában van a csónakjában ülők tulajdonságaival és képességeivel, sokrétűen osztja szét számunkra az evezésből vállalt munkát. Nem is lenne gond, ha az Egyház nagy csónakjában tartózkodó hívők e jézusi „szereposztásnak” megfelelően végeznék a rájuk bízott evezőcsapásokat. A csónak haladását akkor gátoljuk vagy annak egyensúlyát akkor kockáztatjuk, ha önfejlően mást akarunk tenni, mint amivel megbízott az Isten.

Ha például nagyobb evezőt (legyen az hatalom, rang, siker) szeretnénk, és ki akarunk tenni a többiek közül, mintegy privilé-

giumokat követelve a Vezetőtől, közben pedig mi magunk egyfajta diktátorrá válunk testvéreink előtt. Vagy ha nem figyelünk oda a többiekkel való együttműködésre, és csakis saját utunkat akarjuk járni, netalán megvetünk, semmibe veszünk másokat. Ha a klérushoz tartozók elvilágiasodnak, miközben feledésbe megy az eredeti küldetés, a lelkek üdvéért vívott harc, a jézusi örömhír lelkes hirdetése, az evangéliumi egyszerűség, vagy ha már a papságon belül is nagy lesz a széthúzás és ennek következtében a pártoskodás, ami ellen már Szent Pál is erélyesen felemelte a szavát. Ugyanolyan baj, ha a világiak vesztik el a rájuk mért küldetés fonalát, például, ha családellenes törvényeket fogadnak el, és így fokozatosan elveszik az anyaság és az Istentől ajándékba kapott élet becsülete, vagy ha a családtagok egyetlen céljává a meggazdagodás, az egyéni karrierépítés válik.

Ilyenkor inogni látszik a csónak!

Mert az is gond, ha az egyház tagjai gondolatban szétválasztják az egyházon belüli létüket, Istentől kapott feladatukat a társadalomban kifejtett munkájuktól, mindennapjaiktól, magyarul: ha nem élik meg mindenütt a hitüket, s azt csupán „magánügyként” kezelik. Az Egyház csónakjába beszállni és az Urat „irányító Útitársként” elfogadni ugyanis nem jelentheti azt, hogy közben könnyed eleganciával átszállunk egy éppen arra elhaladó luxushajóra, feledve az ideiglenes előnyökért a hitünket, hovatartozásunkat, Istentől ránk bízott küldetésünket, majd esetleg vasárnapi keresztényként ismét alázatot mutatunk, és gondolatban – mintegy kirakatban illusztrálva egyházhoz tartozásunkat –, jelképesen megint az Úrral evezünk.

Isten az általános széthúzás, a klérus olykori „földhöz kötöttsége”, a világiak családelленessége, úrhatnamsága, képmutatása, a vasárnapi kereszténység, s egyáltalán minden úttévesztés láttán megint csak utánunk kiált: „Hol a ti hitetek?”

„Evezzünk át a tó túlsó partjára!” (Lk 8, 22) – mondta Jézus a tanítványainak. Ezután beszálltak a bárkába és elindultak. Mi is erre a belső felszólításra szálltunk be egykor tudatosan

az Egyház csónakjába, mert dönteni mindenkinek egyénileg is szükséges, még ha kiskorában meg is volt keresztelve. Érett, felnőtt keresztényként egykor vállalnia kell az evezést Jézus mellett a túlsó part felé tartva!

Tényleg eltorzultak vagy felcserélődtek volna a Jézustól ránk mért szerepek? Vagy nem látszik eléggé a „túlsó part”: a végcél? Elnyomja, eltakarja azt az evilági élet élvezet-felfogása? Miért több olykor a Csónakon belül is a gáncsokkodás, gyanúsítgatás, mint egymás felkarolása, a pozitív kezdeményezések támogatása? Nem naivítás, hanem igaz hit azt feltételezni, hogy akik „egy csónakban” eveznek Istennel, azok egymás testvérei, kik azon vannak, hogy segítsék egymást a fáradságos munkában, s amikor az egyikük félni kezd, a másik bátorítsa!

Magyarosságunk és kereszténységünk tudatos vállalására „tanítanak” bennünket ezek a napok, mikor olyan nagy ünnepeket élünk át, mint amilyen Nagyboldogasszony és Szent István ünnepe. A csónak hasonlatnál maradvá: vajon Szent István királyunk nem félt a hullámok láttán, mikor utód nélkül kellett áteveznie a túlsó partra? Bizonyára aggódott, szorongott, de az ő hite volt olyan erős, hogy felismerje az egyetlen lehetőséget: halála napján Nagyboldogasszony védelmébe ajánlja az országot. Tőle nem kellett Jézusnak a hitét számon kérnie, mert az egyház csónakjában megtette a tőle telhetőt, hiszen a kereszténység felvételével biztosította a nemzete jövőjét. Ő azt tette, ott és akkor, amit Isten elvárt tőle, és nem akart kibújni a felelősség alól.

Számunkra, kik oly gyakran megfutamodunk, kétségbeesünk egy kis megpróbáltatáskor, és ezért Jézus kénytelen megdorgálni bennünket a gyengülő hitünk láttán, ragyogó példaképként szolgálhat Szent István. Ugyanígy Nagyboldogasszony is, aki bár sokszor láthatta az évszázadok során a magyarság hitének megingását, mindig kitartott mellettünk, és szót emelt értünk a megmaradásért.

Az Egyház csónakjában magyarként megmaradni csak úgy lesz lehetséges, ha közönyünket elhagyjuk, egyháziak és világiak

egyaránt a saját küldetésünknel maradunk, és harmóniában evezünk a közös cél felé. Közben pedig önző érdekből nem szállunk át más – egyházunktól, hitüinktől, nemzetiségüinktől idegen – elegáns hajókra, hiszen ebben a Csónakban kell megmaradnunk!

„Evezzünk át a tó túlsó partjára!” – hív bennünket is Jézus, és mi ne habozzunk igent mondani, bizakodva és boldogan elindulni vele, egymás iránti kölcsönös tisztelettel és igazi szeretettel.

Tanuljunk meg egy csónakban evezni!

(2005. augusztus 14.)

Tiszta virága az égnek

Bevalljuk, vagy nem, elhessegetjük magunktól, vagy sem, áltatjuk magunkat, belesimulva az átlagember korhú viselkedésformáiba, vagy önmagunk órei vagyunk – mégis: vágyunk a lelki tisztaságra. De sokszor érezzük, hogy énünk béklyóiból nincs menekvés, mert gúzsba kötnek bennünket rossz tulajdonságaink mint lelki fejlődésgátlók! Felsóhajtunk, s azt szeretnénk, ha naponta miénk lenne a harmónia. És bizony elfeledjük, hogy a lelki rend, a kiegyensúlyozottság nem jön létre magától – emberi akaratumk kevés hozzá, hiszen mindenhez Isten kegyelme szükséges... Gyakran kutatunk emberi példaképek után, és noha választék szűkebb-tágabb környezetünkben igazán bőven akad, egy kis idő elteltével meglátjuk ezen emberek gyarlóságait is. Mert ezek a földi példaképek esendően hiányosak, s bár szeretjük őket, lelki vágyódásunkat nem csillapítják...

Hirtelen azonban meglátjuk őt. Nem is látjuk, inkább érezzük, valahol a lelkünk legmélyén. Ő a nagy lehetőség – ezt megsejtjük. Ő mindig figyel ránk, és megérti tisztaságvágyunk sorozatos kudarcait, ő földi tévedéseink jóindulatú figyelője és szájalmas önmagunk Jézus felé terelője.

Tiszta virága az égnek.

Boldogasszony anyánk, kinek oltalmát jóleső érzés felfedezni az imában, a szívből jövő nevetésben, a nemes tisztaság utáni vágyban, a világos életcélban, a belső harmónia óhajában és földi küldetésünkben.

Bizonyára minden hívőnek más a Mária-képe, más a hozzá vezető útja, más módon keresi őt. A lényeg mégis ugyanaz: az Isten Fiának édesanyját, a szentek királynőjét, Égi Édesanyánkat tisztelhetjük benne, kiben reményteljesen ott érezzük az „összekötő kapocs” szerepét gyarló emberi világunk és az Isten fensége között.

Sajnos egyre többen legyintik le a Máriához fohászkodókat. Nemegyszer néznek furcsán a rózsafüzért morzsolgató idősekre, a litániákra járókra, mondván, hogy „elevult” a hitük – manapság a hitnek „eredetinek”, „egyéniének” kell lennie, s a rózsafüzér, a Máriába vetett bizalom idejétmúlt istenkeresési forma. Ez a jelenség annak a sajnálatosan az Egyházba is beáramló jelenségnek a vetülete is lehet, miszerint sokan „egyedi hívek” szeretnének lenni, mindenképpen különb, sajátosabb hittel, mint az másoké. Az egyéniségünk megőrzése helyes tendencia, de a különködés, az egyénieskedés, a sorból mindenáron kilógni akarás veszélyes vizekre sodorhat a hit terén is.

Nem inkább mélyen tisztelni kellene azt, aki megérti Mária Egyházban betöltött szerepét? Nem vall lelki magaslatra, ha a hívő megérzi Mária istenanyaságának lényegét? Nem szabadna hamis modernkedéssel fordulni a Máriában bízók felé. A másik odalon viszont tény, hogy nem csak ez az út, nem csak a hagyományos imák vezethetnek el a Szűzanyatisztlethez. Azokat se „írjuk le”, akik más módon találták meg a Jézus édesanyjához vezető utat! Például egy versen keresztül, énekek fényében, vagy csak egyszerűen érzik: imájuk nyomán Mária oltalmazza őket életútjukon. Megint mások esetleg még nem nőttek fel lélekben ahhoz, hogy a rózsafüzért áhítattal imádkozni tudják, csupán ezért néznek idegenkedve az ezt

imádkozókra. Valamiféle Mária-tisztelet áhításának csírája lehet az is, ha az amúgy vallását nemigen gyakorló keresztény a gépkocsijába függeszti a rózsafüzért. Ne ítélkezzünk felette, mert – ha nem imádkozik is –, bizonyára nem csak pusztán dísznek szánja autójában e kegytárgyat... Ki tudja, lehet ez a jele kezdődő Mária- és Krisztus-keresésének...

A Máriával való találkozás – bárhogy jutunk is el hozzá – felemelő lelki élmény, amit a költő találóan fejez ki versében:

*„Ma már hiszem: nagy döntés vár reám,
Legyőzni mindent, mi ellenem támadt,
Mutatni egy példátlan életet
S nem bocsátani el az én Máriámat.*

(...)

*Óh, Mária, most jön a hazudó,
Igazi és Halált-incselő Élet,
Óh, Mária, Élet, giling-galang,
Áldassál, hogy ma találkoztam véled.”*

(Ady Endre: A pócsi Mária)

A nagyszerű találkozás Mária-élménye bármelyikünket megérinthet, csak mi nem tudjuk azt olyan érzékletesen szavakba foglalni, mint a költők. Legbelül azonban érezzük Mária életünket féltő anyai erejét. Hagyatkozunk rá, de ne bálványimádással fűszerezett „szoborfelmagasztalással”, hanem az igazi Mária-arcot keresve! A mosolygóst, a szenvedőt, az odaadót és az Isten Fiáért mindent vállalót. Az ő lelki finomsága tükröt tár elénk, melyben meglátjuk csetlő-botló önmagunk, ahogy Belon Gellért fogalmaz:

„Aki látja azt, hogy a kegyelem milyen utolérhetetlen lelki fönséget és erkölcsi tisztaságot munkált ki a szeplőtlenül fogantatott Szent Szűzben, az sohasem érezheti magát elég jónak, eléggé tökéletesnek ahhoz, hogy megálljon, hogy abba hagyja bensejének nemesítését, szándékainak tisztítását és lelkületének istenibbé tevését.”

Mária, az ég tiszta virága bennünket is arra ösztönöz, hogy törekedjünk tisztább emberré válni. Mária tehát Krisztus-mu-

tató számunkra, aki élénk tárja Isten Fiának követendő példáját. Mária az „útjelző tábla”, aki emberi hús-vér valóságában vezet Szent Fia követésének ösvényén.

Mária mennybevitelének ünnepén, Nagyboldogasszony napján, Szent István-i módon kell kérnünk Mennyei Édesanyánkat, hogy vigyázzon népünkre, oltalmazza nemcsak az anyaországban élőket, hanem a határokon kívülre szakadott és a világba szétszóródott magyarokat is, mutassa meg számunkra a Jézushoz vezető igazi magyar-keresztényi utat. Halljuk meg a költő által idevarázsolt biztató Mária-szavakat:

*„Ölemben az élet dús-lombú fája
s ha leszakadsz és lehullsz alája,
kötényembe markol erőszakos öklöd,
fejed rönkjét térdemre döntöd,
ne félj, vigyáz rád a csend, a könny meg én.”*

(Weöres Sándor: Mária mennybevétele)

(2003. augusztus 10.)

Álmodozni vagy elindulni?

Vannak-e ma élő szentek? – vetette fel tünődve a kérdést az egyik közeli barátom, de hangjában máris ott volt a peszsimista rezdülés, a hitetlenkedő és az abszurdnak vélt dolog miatt... tényleg, vannak-e köztünk „szentjelöltek”? – gondolkodtam el. Erre csak Isten ismeri a választ, ő látja, hogy ki az, aki földi életútján küzdelemteljesen, de biztosan halad az ő fénye felé... Számunkra, akik a zarándok egyház tagjai vagyunk, minden csak nagy ígéret, minden reményteljes lehetőség. Az életszentség elérésének lehetősége világos realitás, egyenlő esély valamennyiünk számára. Isten választot-

tai vagyunk. A lehetőség adva van Istentől, rajtunk áll, hogy a naponkénti ránk zúduló kegyelmet helyesen használjuk fel, hogy kamatoztassuk a sok jót, hogy hirdessük az Igét...

Saját tévedéseink, hibáink, rossz szokásaink felismerésekor hajlamosak vagyunk megtorpanni, és csak „tétlenül” állni Isten előtt – ÁLMODOZNI. „Álmodozva” imádkozni, vágyva Isten után, de mégsem válni aktív tanítványává az Úrnak. Pedig érezzük: biztos célt kell magunk előtt látnunk, hogy megerősödjünk és helytállhassunk. Ha nem hiszünk szilárdan életszentségünk elérésének lehetőségében, akkor ugyan hogyan lehet szó nálunk komoly vallásgyakorlásról? E „győzelmünkbe” vetett hitünk nélkül nem hitünk elhalványodási vagy elhalási folyamatával számolhatunk? Ha nincs a lelkünk mélyén a szent életmódra való elszánt törekvés, nemcsak szokás a szentgyónásunk és erősfogadásunk? Lemondani arról, hogy szentekké akarjunk válni – álszerénység. Vagy talán attól félünk – megundorodva a manapság olyan gyakori karrierizmus tüneteitől –, hogy az is „karrier ízű”, ha a vallás terén a maximum elérésére törekszünk? Hamis ez a megközelítés is, hiszen a lelki élet területén éppenhogy „maximalistáknak” kell lennünk – a lehető legjobb embert faragni önmagunkból Isten segítségével.

„Kanállal akarja habzsolni a vallást” – jegyezte meg mosolyogva egy lelkiatya valakivel kapcsolatban, egyrészt csóválva a fejét (mert a „vadhajtásoktól” szerette volna óvni az illetőt a lelki élet terén), másrészt viszont elismeréssel a hangszínében, ami a lelkesedésre vonatkozott... Miről is van itt szó? Valóban szükség van az Isten utáni örök vágyakozásra – az állandó „éhség” érzetére, a lelki üresség állapotának érzékelésére, amit csak Isten tölthet be. A másik oldalon viszont nem szabad konzumtársadalmunk tipikus „fogyasztói” hibájába esnünk a vallás terén, és csak fogyasztóként megélnünk a hitet, s járulni a szentségekhez. A lelkesedés kell, de fogyasztói jelleg nélkül, hogy a szentségek sohase jelenthessenek nekünk csak megszokott „szolgáltatást”, hanem mindig az Istennel való átél, személyes találkozást, a legfőbb erőforrást...

Gondolom, nem csupán én vagyok az egyetlen világi, aki sokáig nem gondolkodott el mélyebben az életszentség fogalmán, a világiak életszentsége témáján... túlságosan elérhetetlennek, távolinak tűnt fel a szememben ez a fogalom, melyet célul felállítani bizonyára meddő hiúság (esetleg nagyképűség?) lenne... Egyszer azonban lelkivezetőm ilyen bevezetővel kezdte nekem adni tanácsait: „Ha Ön valóban az életszentség útjára szeretne lépni, ha tényleg elszántan el akar ezen az úton indulni, akkor...” – és folytatta értékes útmutatásait, hogyan kövessem Jézust. Akkor tűnődtem el alaposabban a kérdésen. Rádöbbsentem, hogy számunkra – átlagember-világiak számára – sem elérhetetlen cél az életszentség, nem hiúság és vakmerő elbizakodottság az ez utáni vágyakozásunk, hanem hitmegélésünk egyetlen valóságos útja. Erre választott ki bennünket Isten a keresztségben, ez élethivatásunk. Rá kell lépnünk a Krisztus felé vezető szűk ösvényre, az életszentség útjára. (Vö. 1 Pét 1, 13–20) Amíg ezt nem tesszük meg, csupán zárt kapu előtt állunk, és álmodozunk Istenről.

A felhívás mindenszentek napján így szól számunkra: „... *magatok is váljatok szentté egész életmódotokban*” (1 Pét 1, 15). Tegyük fel hát magunknak a kérdést: Álmodozni (Istenről) vagy elindulni (felé)?

(1992. november 1.)

Úton a „Csend” felé

Az egyik magazin címlapján hátborzongató fényképet közölt két koszovói albán idős asszonyról, amint egymásba kapaszkodva menekülnek otthonukból... Szemükben iszonyat,

dermedt félelem, lábuk alatt vonatsínek, melyek nem haza, hanem a bizonytalanba vezetnek.

A szörnyű fénykép hatásától nem tudok szabadulni. Talán ezzel kellene kezdeni az osztályfőnöki órát, tekintve, hogy az öregek éve van.

Mindenütt ott vannak... öregek, akikről főként a béke jut eszünkbe. Elsősorban családi emlékeinkben őrizzük féltve dédanyáink, nagyanyáink titkát. Fényképeket rakosgatunk, családfákat készítünk, újabban ez már divat is lett. Mi tagadás, hasznos divat, mert általa megismerjük, felkutatjuk őseinket. Amikor az iskolában családfakészítő versenyt rendeztünk, nagy volt a gyermekek lelkesedése. Segíthetett a munkában az egész család, s ezzel remélhetőleg nőtt az elődök iránti tisztelet is. Az idősokkal szembeni felelősségteljes gondolkodás csírái a múlt megismerésével kezdődhetnek el igazán... de ki felel azért, hogy a családok idős tagjai megfelelő megbecsülésnek örvendjenek? Talán csak az iskolák nevelői? Persze, fontos a nevelői munka, de még inkább a családi fészek melege. Ahol az idős ember helye is ott van a szívekben, s ha már elhunyt, akkor az emlékekben, imákban, fényképalbumokban, temetőlátogatásokban...

A gyermekeknek igenis mesélni kell arról, kik voltak az őseik, milyenek voltak, milyen volt az értékrendjük, az anyanyelvük, mi jelentőset tettek életükben... Meg kell mutatni a fényképeiket, s akik pedig a családnak még élő tagjai, azokat sorra látogatni. Persze együtt! Nem pedig a gyermeket noszogatni, hogy: „Menj már, nézd meg a nagymamádat!” Mindezt azért hangsúlyoznám, mert ha a gyermekekkel elbeszélget erről az ember az iskolában, szomorúan tapasztalja, milyen ritkák manapság a rokoni látogatások, mert a szülőknek úgy mond „nincs idejük” a kapcsolatok ápolására. (Bezzeg van idő a tévébeli értéktelen műsorokra!)

Mai felgyorsult világunkban, amikor a fiatalok és középkorúak vállára oly nagy teher nehezedik, beleértve a létbizony-

talanság, a munkanélküliség, az alacsony bérek, a munkahelyi stresszhelyzetek, az ifjúság nevelésének a terhét, gondjait, az idősek generációja egyfajta oázissá válhat. Olyan biztos pont-tá, ahova unoka, gyermek, ismerős, rokon boldogan érkezik meg feltöltődni, erőt gyűjteni...

De ki válhat ilyen oázissá? És az idősek közül hányan van ilyen nemes célja? Kár ködösíteni vagy misztifikálni a témát – sajnos nemcsak bölcs idős emberekkel vagyunk körülveve. Van, aki élete alkonyán nem bölccsé válik, éppen ellenkezőleg... jellembeli fogyatékoságai kerülnek túlsúlyba. (Bizonyára azért, mert fiatalabban sem élt túl mély lelki életet). Az ilyen idősek megkeseredve és életuntan szidalmaznak mindenkit, irigylik mások fiatalságát, önmaguknak pedig tiszteletet követelnek. Csak hát a tiszteletnek nem pozícióból eredő, hanem bármely korban vagy hivatásban az egyéniségünkkel „szerzett tekintélynek” kell lennie.

Ez az idősekre is érvényes. Tisztelnünk és becsülnünk kell őket, akik már megharcolták harcaikat, megállták a helyüket, de ne csupán éltes koruk miatt nézzünk fel rájuk, hanem önmagukért, lelki értékeikért, tapasztalatukért, megszenvedett belső békéjükért – hiszen valamennyi öregről a szenvedő Krisztus-arc tekint le ránk. A Szentírás „receptet” is ad arra, hogy miként tekintsünk az idősebbek esetleges jellemhibáira, amelyek nehezítik az irántuk való tiszteletünket (az egyébként minden korú embertársunkra is vonatkozik): *„Viseljétek el egymás gyöngéit, így teljesítitek Krisztus törvényét”* (Gal 6, 2–3).

Sok az olyan fiatal, aki a végsőkig ki tud tartani idős szülei, rokonai ápolásában még akkor is, ha ez nagyon nehéz, olykor emberfeletti küzdelemmel jár. Az ilyen kitartó emberek nem feledik: irgalmas betegápolásuk valójában hálaadás szép gyermekkorukért, a szülők, nagyszülők szeretetének kamatoztatása, viszonzása.

Érdeemes elbeszélgetni néhány öregotthonbeli ápolóval is. Hihetetlen, amiről mesélni tudnak. A „megunt” öregek, az

eldobott édesanyák, édesapák ágyánál sokszor csak akkor jelennek meg gyermekeik, unokáik, ha a nyugdíjosztás napja van, hogy látogatás ürügyén elvigyék a pénzt az idős, elesett embertől. Hátborzongató, és magam sem hittem, de az ápolók állították, hogy ez bizony az otthonokban gyakori jelenség.

Ki védje meg ezeket az idős embereket saját gyermekeikkel szemben? Ki figyel manapság oda az idős emberek társadalmi jogaira? Erről a témáról keveset hallani. A jogi rovatok gyakran foglalkoznak örökösödési problémákkal, de alig lehet arról olvasni, hogy milyen törvények védik az idősebbet, aki esetleg már nem tudja a hivatalokat járni.

Az ENSZ meghirdette az idősek évét, de alig hallani, alig olvasni róla. Elnyomja ezt a tényt a sok „érdekes” szenzáció, ami növeli az újságok eladott példányszámát.

Az idősek éve van, de ezt nem lehet megtapasztalni. Megalázóan alacsony nyugdíjából kénytelenek élni azok, akik egész életükben a társadalom fejlődéséért munkálkodtak. A nagyvilágban az előkelő kirándulóhelyeken nyugdíjas nyugati turistákat látni, akik kipihenten, bodogán szemlélik a világ csodás helyeit, míg a mi nyugdíjas szüleink, ismerőseink a világ eme tájékán gondterhelten töprengenek azon, hogy a villanyszámlára futja-e...

A társadalomnak minden téren akad pótolnivalója az idősekkel szemben, legyen az anyagi vagy egyéb megbecsülés. Mi, keresztények pedig igyekezzünk, hogy ne csak az idén, hanem mindig úgy tekintsünk az idősekre, mint Krisztus Urunk keresztviselőire.

Ők azok, akik az úton a „Csend” felé bizonyára a legközelebb vannak az Úrhoz.

(1999. május 30.)

Jakubecz Márta
Cserépedények titka

Felelős kiadó: Hodossy Gyula
Felelős szerkesztő: Kulcsár Ferenc
A borítót és a kötetet tervezte: Csető Péter
Megjelent 800 példányban
Nyomta: KASICO, a. s., Žilina
Kiadta: Lilium Aurum,
Dunaszerdahely, 2006

Márta Jakubecz
Tajomstvo hlinenej nádoby

Zodpovedný vydavateľ: Gyula Hodossy
Zodpovedný redaktor: Ferenc Kulcsár
Obal a tlačiarenská príprava: Péter Csető
Náklad: 800
Tlač: KASICO, a. s., Žilina
Vydavateľstvo: Lilium Aurum,
Dunajská Streda, 2006

ISBN 80-8062-318-X

Márai Sándor híres Füveskönyvét többek között a sztoikusoknak ajánlja, akik megvizgasztalták őt, amikor nem volt vigasz a földön, „és megtanítottak, hogy ne féljek a haláltól, sem a rabszolgaságtól, sem a szegénységtől, sem a betegségektől”.

Szeretném most én is e könyvet ajánlani. Hiszen vigasztal és tanít. Mint minden jó könyv. Figyelmesen olvaszuk, s rádöbbenünk, Jakubecz Márta írásai is segíthetnek bennünket eligazodni az élet kusza összevisszaságában, bátorítanak, hogy merjünk naponta új életet kezdeni, vigasztalnak, hiszen újfent Istenre irányítják tekintetünket. Reményt öntenek lelkünkbe e sorok, hogy lelkesedésünk ne hagyjon alább...

Az itt összegyűjtött írások a Remény című katolikus hetilapban jelentek meg. Itt van kezünkben e könyv – s „kínálja magát”, hogy sorra vegyük a cikkeket, melyeket talán olvastunk is, de elfeledtünk, vagy csak rémlik egy-egy gondolatfoszlány...

Lapozunk csak bele a könyvbe. Minden oldalon ott van a titok, a cserépedények titka. A hit titka és fényessége ragyog át e könyv lapjain. Hiszem, hogy a szerző ezért fektette le e sorokat. Mert a kapott hit, az ajándékba kapott hit örömét akarja hirdetni, „kikiabálni”. Ahogy ezt – így vagy úgy – nekünk is meg kellene tennünk! Nyitott szívet adjon az Úr a könyv Olvasójának!

Pozsony, 2005. november 15.

Herdics György
c. apát, főszerkesztő

ISBN 80-8062-318-X

198,- Sk

7 €